

ΕΑΡΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ 2025

ΙΟΥΛΙΟΣ 2025

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Αμερικής 11 Αθήνα 106 72, Ελλάδα

www.hfisc.gr

T: +30 211 1039600

e-mail: hfisc@hfisc.gr

Περιεχόμενα

Επισκόπηση	7
Μέρος Α΄: Μακροοικονομικές εξελίξεις και προοπτικές	10
1. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)	11
1.1 Ανάλυση της εξέλιξης του ΑΕΠ	11
1.2 Συνιστώσες ΑΕΠ για το 2024	13
1.3 Ανάλυση του ΑΕΠ και των συνιστωσών του κατά το Α΄ τρίμηνο του 2025	14
1.4 Προβλέψεις για το ΑΕΠ 2025	15
2. Απασχόληση-ανεργία, πληθωρισμός, μισθοί και βασικά επιτόκια	17
2.1 Απασχόληση-ανεργία	17
2.2 Πληθωρισμός, μισθοί και επιτόκια	19
3. Ισοζύγιο πληρωμών	22
3.1 Εμπορικό ισοζύγιο	22
3.2 Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών	23
4. Μακροοικονομικές αβεβαιότητες και μεσοπρόθεσμες προκλήσεις	24
4.1 Διεθνές οικονομικό περιβάλλον και εξωτερικές προκλήσεις	25
4.2 Μια επιπλέον εγχώρια μακροοικονομική πρόκληση	27
Μέρος Β΄: Δημοσιονομικές εξελίξεις και προοπτικές	29
5. Εκτέλεση Προϋπολογισμού	30
5.1 Εκτέλεση προϋπολογισμού του έτους 2024	30
5.2 Εκτέλεση προϋπολογισμού Α΄ τετράμηνου 2025	36
6. Δημόσιο χρέος	42
6.1 Η εξέλιξη του χρέους	42
6.2 Η αποπληρωμή των δανείων του Μηχανισμού Στήριξης	43
6.3 Σύγκριση Ελλάδας - ευρωζώνης	45
6.4 Προκλήσεις	46
7. Δημοσιονομικοί Κανόνες και συμμόρφωση	47
7.1 Δημοσιονομικά αποτελέσματα 2024	47
7.2 Δημοσιονομικές εκτιμήσεις 2025	50
7.3 Σύγκριση προβλέψεων ΥΠΕΘΟ-Διεθνείς φορείς 2025 και 2026	52
7.4 Συμμόρφωση με τους νέους δημοσιονομικούς κανόνες 2024 και 2025	53
7.5 Εθνική ρήτρα διαφυγής	56
7.6 Δημοσιονομικές προκλήσεις	57

ευρετήριο διαγραμμάτων

Διάγραμμα Α.1: Μεγέθυνση του ΑΕΠ στις χώρες της ευρωζώνης, 2024	11
Διάγραμμα Α.2: ΑΕΠ, 2009-2024	12
Διάγραμμα Α.3: Βασικές συνιστώσες του ΑΕΠ, 2024	13
Διάγραμμα Α.4: Εκτιμήσεις για τον ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ, 2025	16
Διάγραμμα Α.5: Προβλέψεις Ρυθμού Μεταβολής Πραγματικού ΑΕΠ 2025, ΕΔΣ	16
Διάγραμμα Α.6: Ποσοστό ανεργίας διαχρονικά, Ελλάδα-ευρωζώνη.....	17
Διάγραμμα Α.7: Ποσοστό ανεργίας χωρών της ευρωζώνης, 2024	18
Διάγραμμα Α.8: Μηνιαία εξέλιξη Εν.ΔΤΚ στην Ελλάδα και την ευρωζώνη (ετήσιες % μεταβολές)	20
Διάγραμμα Α.9: Εν.ΔΤΚ Μάιος 2025 στην Ελλάδα ανά ομάδα αγαθών & υπηρεσιών	20
Διάγραμμα Α.10: Επιτόκιο διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων της ΕΚΤ	22
Διάγραμμα Α.11: Γεωπολιτική αστάθεια.....	25
Διάγραμμα Α.12: Δείκτης αβεβαιότητας εμπορικής πολιτικής (TPU)	26
Διάγραμμα Α.13: Εξαγωγές αγαθών της Ελλάδας προς τις ΗΠΑ	26
Διάγραμμα Α.14: Εξαγωγές αγαθών της Ελλάδας προς την ΕΕ-27	27
Διάγραμμα Β.1: Ταμειακό γενικό και πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης 2024 ως ποσοστό του ΑΕΠ	36
Διάγραμμα Β.2: Εξέλιξη χρέους Γενικής Κυβέρνησης, Ελλάδα, 2023-2025 (% ΑΕΠ).....	42
Διάγραμμα Β.3: Χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής δανείων Μηχανισμού Στήριξης.....	44
Διάγραμμα Β.4: Σύγκριση εξέλιξης χρέους Γενικής Κυβέρνησης, Ελλάδα, ευρωζώνη, Ιταλία, Πορτογαλία, Γερμανία, Γαλλία, 2010-2026 (% ΑΕΠ).....	46
Διάγραμμα Β.5: Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης 2022-2025 (% ΑΕΠ).....	48
Διάγραμμα Β.6: Προβλέψεις πρωτογενούς πλεονάσματος 2025 (% ΑΕΠ), ΥΠΕΘΟ	51
Διάγραμμα Β.7: Αμυντικές δαπάνες Ελλάδα – ΕΕ27	57

ευρετήριο πινακών

Πίνακας Α.1: Ονομαστική παραγωγικότητα εργασίας ανά ώρα εργασίας	12
Πίνακας Α.2: Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου ανά κατηγορία, 2024	14
Πίνακας Α.3: Μεταβολή ΑΕΠ και συνιστωσών Α΄ τρίμηνο 2025	15
Πίνακας Α.4: Απασχολούμενοι, Άνεργοι, Εργατικό Δυναμικό, Μη Ενεργός Πληθυσμός, Πληθυσμός (15-74 ετών) σε χιλ. άτομα και Ποσοστό Ανεργίας στην Ελλάδα	19
Πίνακας Α.5: Πραγματική αμοιβή εργαζομένων (% σε σχέση με το προηγούμενο έτος)	21
Πίνακας Α.6: Εισαγωγές και εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών, 2024.....	22
Πίνακας Α.7: Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, άμεσες ξένες επενδύσεις και ΚΔΕΘ	23
Πίνακας Α.8: Ρυθμοί Ανάπτυξης (% μεταβολή πραγματικού ΑΕΠ).....	27

Πίνακας Α.9: Αποταμίευση και ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών Ελλάδα και ευρωζώνη (2023-2025)	28
Πίνακας Β.1: Εκτέλεση Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2024 (εκατ. ευρώ)	30
Πίνακας Β.2: Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2024 (εκατ. ευρώ).....	31
Πίνακας Β.3: Αναλυτικά Φορολογικά Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2024 (εκατ. ευρώ).....	32
Πίνακας Β.4: Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2024 (εκατ. ευρώ).....	33
Πίνακας Β.5: Εκτέλεση προϋπολογισμού σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης (εκατ. ευρώ*) Ιανουάριος- Δεκέμβριος 2024.....	34
Πίνακας Β.6: Σύγκριση προβλέψεων ΥΠΕΘΟ και προσωρινών στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ για τα Δημοσιονομικά αποτελέσματα 2024.....	36
Πίνακας Β.7: Εκτέλεση Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Απρίλιος 2025 (εκατ. ευρώ)	37
Πίνακας Β.8: Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Απρίλιος 2025 (εκατ. ευρώ).....	38
Πίνακας Β.9: Φορολογικά Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Απρίλιος 2025 (εκατ. ευρώ).....	39
Πίνακας Β.10: Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Απρίλιος 2025 (εκατ. ευρώ).....	40
Πίνακας Β.11: Εκτέλεση προϋπολογισμού σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης (εκατ. ευρώ*) Ιανουάριος- Απρίλιος 2025.....	41
Πίνακας Β.12: Πληρωμές για τόκους δημοσίου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ	47
Πίνακας Β.13: Προβλέψεις διεθνών φορέων, Ισοζύγιο και πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	53
Πίνακας Β.14: Λογαριασμός τακτοποίησης (Control Account)	54

ακρωνύμια

ΑΕΠ:	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΣΚΠ:	Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου
ΑΞΕ:	Άμεσες ξένες επενδύσεις
ΓΚ:	Γενική Κυβέρνηση
ΓΛΚ:	Γενικό Λογιστήριο του Κράτους
ΔΕΣΦΑ:	Διαχειριστής Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου
ΔΝΤ:	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΕΑΤ:	Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα
ΕΔΣ:	Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο
ΕΕ:	Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΚΤ:	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΛΣΤΑΤ:	Ελληνική Στατιστική Αρχή
Εν.ΔΤΚ:	Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
ΕΣΠΑ:	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΤΑΔ:	Εταιρεία Ακίνητων Δημοσίου
ΕΤαΕ:	Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων
ΕΤΑΚΑ:	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης
ΕΤΕπ:	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
ΙΜΚΙ:	Ιδιωτικά Μη Κερδοσκοπικά Ιδρύματα
ΚΠ:	Κρατικός Προϋπολογισμός
ΚΤΥΠ:	Κτιριακές Υποδομές
ΜΕΔ:	Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια
ΜΔΣ 2025–2028:	Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό–Διαρθρωτικό Σχέδιο 2025-2028
ΜΜΕ:	Μικρομεσαίες και Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις
ΟΔΔΗΧ:	Οργανισμός Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους
ΟΟΣΑ:	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΚΑ:	Οργάνωση Κοινωνικής Αλληλεγγύης
ΠΔΕ:	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
ΠΣ:	Πρόγραμμα Σταθερότητας
ΣΑΑ:	Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
ΤΑΑ:	Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
ΤΕΜ:	Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης
ΤτΕ:	Τράπεζα της Ελλάδος
ΥΠΕΘΟ:	Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών
ΕFSF:	European Financial Stability Facility, Μηχανισμός Στήριξης
GLF:	Greek Loan Facility

Επισκόπηση

Η ελληνική οικονομία την περίοδο 2024-2025 εμφανίζει θετικές επιδόσεις, με ανάπτυξη ΑΕΠ που υπερβαίνει τον μέσο όρο της ευρωζώνης, σταθερή μείωση της ανεργίας και ενίσχυση της δημοσιονομικής εικόνας, με πρωτογενή πλεονάσματα και φθίνουσα πορεία του δημοσίου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ. Η εμπιστοσύνη ενισχύεται περαιτέρω από την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού και την πρόοδο στις ψηφιακές μεταρρυθμίσεις.

Ειδικότερα, το πραγματικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 2,3% το 2024 και συνεχίζει την ανοδική του πορεία με 2,2% το πρώτο τρίμηνο του 2025. Κινητήριοι μοχλοί είναι η ιδιωτική κατανάλωση, οι επενδύσεις και οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών. Η θετική αυτή πορεία ενισχύεται από τη σημαντική συμβολή του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), από το οποίο έχουν αντληθεί άνω των 21 δισ. ευρώ έως τον Ιούνιο του 2025. Παράλληλα, η ανεργία υποχωρεί σταδιακά, με το ποσοστό να προβλέπεται στο 9,7% το 2025, ενώ ο πληθωρισμός μειώθηκε στο 3% το 2024 – όμως, και τα δύο παραμένουν υψηλότερα από τον μέσο όρο της ευρωζώνης.

Η πορεία αποκλιμάκωσης του δημόσιου χρέους σαν ποσοστό του ΑΕΠ, με τη μεγαλύτερη μείωση μεταξύ των χωρών της ΕΕ το 2024, χάρη στην ισχυρή ανάπτυξη και το πρωτογενές πλεόνασμα, αποτελεί θετικό στοιχείο. Παρά την πρόοδο, το ελληνικό χρέος παραμένει το υψηλότερο στην ΕΕ, επιβάλλοντας τη συνέχιση της συνετής δημοσιονομικής πολιτικής.

Η δημοσιονομική απόδοση το 2024 ήταν ισχυρή, με πρωτογενές πλεόνασμα 4,8% του ΑΕΠ και συνολικό πλεόνασμα 1,3% του ΑΕΠ. Οι δημοσιονομικές προοπτικές για το 2025 παραμένουν θετικές, με την Ετήσια Έκθεση Προόδου 2025 να προβλέπει τη συνέχιση των πρωτογενών πλεονασμάτων. Η Ελλάδα διατηρεί συμμόρφωση με τους νέους ευρωπαϊκούς δημοσιονομικούς κανόνες, ενώ η αύξηση των αμυντικών δαπανών και οι δομικοί κίνδυνοι (γήρανση πληθυσμού, χαμηλή αποταμίευση, χαμηλή παραγωγικότητα και ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών) παραμένουν προκλήσεις. Τα θετικά αποτελέσματα στηρίζονται κυρίως στην ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης και ως εκ τούτου την αύξηση των φορολογικών εσόδων αλλά και στην αξιοποίηση ευρωπαϊκών πόρων.

Στο πλαίσιο αυτό, η έκθεση αναλύει τις μακροοικονομικές και δημοσιονομικές εξελίξεις, εξετάζοντας το ΑΕΠ, την αγορά εργασίας, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, τις μακροοικονομικές προοπτικές και προκλήσεις, τον κρατικό προϋπολογισμό και τη συμμόρφωση της ελληνικής οικονομίας με το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο.

Η τρέχουσα περίοδος χαρακτηρίζεται από αυξημένη αβεβαιότητα λόγω των συνεχιζόμενων γεωπολιτικών εντάσεων, στην Ουκρανία και τη Μέση Ανατολή, αλλά και λόγω της ασάφειας στο διεθνές εμπόριο. Η ελληνική οικονομία καλείται να ισορροπήσει τις αυξημένες αμυντικές δαπάνες με την ενίσχυση των παραγωγικών επενδύσεων σε κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας, δίνοντας έμφαση στις τεχνολογίες αιχμής, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, οι οποίες αποτελούν κινητήριο δύναμη για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Με τη σειρά της, η ανάπτυξη αυτή θα επιτρέψει τη βιώσιμη αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων, τη διεύρυνση της δυνατότητας χρηματοδότησης κοινωνικών πολιτικών, καθώς και τη μείωση του υψηλού ποσοστού του δημοσίου χρέους.

Παράλληλα, η συνέχιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και η στρατηγική μείωσης του χρέους παραμένουν ζωτικής σημασίας για τη δημοσιονομική βιωσιμότητα και την περαιτέρω ενίσχυση της εμπιστοσύνης των αγορών.

Ελπίζουμε η έκθεση να προσφέρει μια εμπειριστατωμένη ανάλυση για την καλύτερη κατανόηση των προκλήσεων και ευκαιριών που διαμορφώνονται για την ελληνική οικονομία.

Ειδικότερα, στην πρώτη ενότητα πραγματοποιείται ανάλυση του ΑΕΠ και των επιμέρους συνιστωσών του κατά το 2024 και Α' τρίμηνο του 2025, αναδεικνύοντας τους παράγοντες που συνέβαλαν στην διατήρηση της θετικής αναπτυξιακής πορείας της ελληνικής οικονομίας. Στην ίδια ενότητα παρουσιάζονται οι προβλέψεις για την πορεία του ΑΕΠ για τα έτη 2025 και 2026, όπως αυτές διαμορφώνονται από διεθνείς και εγχώριους φορείς, ενώ εξετάζονται και οι παράμετροι που επηρεάζουν τις διαφοροποιήσεις μεταξύ των εκτιμήσεων.

Στη δεύτερη ενότητα της παρούσας έκθεσης πραγματοποιείται ανάλυση της αγοράς εργασίας, με την εξέταση των τάσεων στην απασχόληση και στην ανεργία, καθώς και των διαρθρωτικών προκλήσεων που εξακολουθεί να αντιμετωπίζει η Ελλάδα σε σύγκριση με τους ευρωπαϊκούς μέσους όρους. Παράλληλα, αναλύονται οι εξελίξεις στον πληθωρισμό, τους μισθούς και τα βασικά επιτόκια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, εξετάζοντας την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού το 2024 και τις επιπτώσεις του δομικού πληθωρισμού στην αγοραστική δύναμη.

Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών αποτελεί αντικείμενο εξέτασης στην τρίτη ενότητα. Αναλύονται οι αιτίες του παραμένοντος υψηλού ελλείμματος (-6,6% του ΑΕΠ), το οποίο αντανάκλα την εξάρτηση της ελληνικής οικονομίας από τις εισαγωγές και την ανάγκη για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της.

Η τέταρτη ενότητα της έκθεσης στρέφεται στις μακροοικονομικές αβεβαιότητες και τις μεσοπρόθεσμες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ελληνική οικονομία, τόσο από το διεθνές περιβάλλον όσο και εγχώρια. Αναλύονται οι εξωτερικοί κίνδυνοι, όπως οι συνεχιζόμενες γεωπολιτικές εντάσεις, η απειλή επιβολής δασμών που θα επηρεάσει το διεθνές εμπόριο και την ευρωπαϊκή ανάκαμψη, καθώς και η ανεμική πορεία σημαντικών ευρωπαϊκών οικονομιών. Παράλληλα, επισημαίνονται οι χρόνιες εγχώριες προκλήσεις, όπως το χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ, η επίμονη ανεργία και τα συστηματικά ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών.

Η πέμπτη ενότητα της έκθεσης εστιάζει στην εκτέλεση του Κρατικού Προϋπολογισμού για το 2024 και το Α' τετράμηνο του 2025. Αναλύεται η σημαντική βελτίωση του ισοζυγίου του Κρατικού Προϋπολογισμού σε ταμειακή βάση, με καταγραφή πλεονάσματος και αύξηση του πρωτογενούς αποτελέσματος, ξεπερνώντας τους αρχικούς στόχους. Η θετική αυτή πορεία οφείλεται κυρίως στην αύξηση των καθαρών εσόδων, ιδιαίτερα από φόρους και πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών, καθώς και στην συνετή διαχείριση των δαπανών, παρά τις προκλήσεις από ετεροχρονισμούς πληρωμών. Στην ίδια ενότητα επεκτείνεται η ανάλυση στην εκτέλεση του προϋπολογισμού σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης. Παρουσιάζονται τα θετικά στοιχεία του ταμειακού πλεονάσματος και του πρωτογενούς πλεονάσματος για το 2024, τα οποία υπερβαίνουν σημαντικά τις προβλέψεις και υποδηλώνουν πιθανή επίτευξη δημοσιονομικού στόχου και για το 2025, υπό κανονικές συνθήκες.

Η έκτη ενότητα της έκθεσης εστιάζει στην πορεία και τις προκλήσεις του δημόσιου χρέους της Ελλάδας. Αρχικά, αναλύεται η σημαντική αποκλιμάκωση του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ, η οποία το 2024 παρουσίασε τη μεγαλύτερη μείωση μεταξύ των χωρών της ΕΕ. Οι κύριοι παράγοντες αυτής της βελτίωσης περιλαμβάνουν την ισχυρή πραγματική ανάπτυξη και τη σημαντική αύξηση του πρωτογενούς πλεονάσματος. Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, το γεγονός ότι το ελληνικό χρέος παραμένει το υψηλότερο στην Ευρωπαϊκή Ένωση επιβάλλει συνεχή επαγρύπνηση. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται οι πιθανές προκλήσεις, οι οποίες, αν και βραχυπρόθεσμα εμφανίζονται περιορισμένες, μεσοπρόθεσμα παραμένουν υπαρκτές.

Τέλος στην έβδομη ενότητα αποτυπώνεται η ισχυρή δημοσιονομική απόδοση το 2024 σε όρους ESA, με πρωτογενές πλεόνασμα 4,8% του ΑΕΠ και συνολικό πλεόνασμα 1,3% του ΑΕΠ. Το 2025, οι δημοσιονομικές προοπτικές της Ελλάδας παραμένουν θετικές, με την Ετήσια Έκθεση Προόδου 2025 να προβλέπει τη συνέχιση των πρωτογενών πλεονασμάτων στο 3,2% του ΑΕΠ

και ένα οριακό πλεόνασμα 0,1% στο Ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης. Οι διεθνείς φορείς (ΕΕ, ΔΝΤ, ΟΟΣΑ) παρουσιάζουν ελαφρώς διαφορετικές εκτιμήσεις, με την ΕΕ να είναι η πιο αισιόδοξη.

Η Ελλάδα διατηρεί συμμόρφωση με τους νέους ευρωπαϊκούς δημοσιονομικούς κανόνες, ενώ η αύξηση των αμυντικών δαπανών και οι δομικοί κίνδυνοι (γήρανση πληθυσμού, χαμηλή παραγωγικότητα) παραμένουν προκλήσεις. Τα θετικά αποτελέσματα στηρίζονται στην ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης και στην αξιοποίηση ευρωπαϊκών πόρων, με στόχο τη βιώσιμη μείωση του χρέους.

Μέρος Α΄: Μακροοικονομικές εξελίξεις και προοπτικές

- Το πραγματικό ΑΕΠ της Ελλάδας αυξήθηκε κατά 2,3% το 2024, κυρίως λόγω αύξησης της ιδιωτικής κατανάλωσης και λιγότερο των επενδύσεων, ξεπερνώντας σημαντικά τον μέσο όρο της ευρωζώνης (0,9%).
- Το ΑΕΠ αυξήθηκε 2,2% και το Α΄ τρίμηνο του 2025, με κινητήριους μοχλούς την κατανάλωση, τις επενδύσεις και τις εξαγωγές αγαθών, παρά την αυξημένη διεθνή αβεβαιότητα. Για το υπόλοιπο του 2025, η ελληνική οικονομία εκτιμάται ότι θα συνεχίσει να μεγεθύνεται με παρόμοιο ρυθμό (μεταξύ 2,1% και 2,3%).
- Ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου, που είναι ο παραδοσιακός παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης, σημείωσε σημαντική άνοδο κατά 23,1%, κυρίως λόγω της σημαντικής αύξησης των αποθεμάτων. Σημαντική είναι η συμβολή του ΤΑΑ. Η ελληνική οικονομία μέχρι τον Ιούνιο του 2025 έχει αντλήσει από το ΤΑΑ 21,34 δισ. ευρώ., ενώ υπολείπονται μέχρι το τέλος του 2026 να αντληθούν αλλά 14,61 δισ. ευρώ, περίπου.
- Το ποσοστό ανεργίας υποχώρησε στο 10,1% το 2024 και προβλέπεται στο 9,7% το 2025. Όμως, η ανεργία παραμένει υψηλή σε σύγκριση με την ΕΕ λόγω αναντιστοιχίας δεξιοτήτων, χαμηλής κινητικότητας και περιορισμένης απορρόφησης σε δυναμικούς κλάδους. Παράλληλα, καταγράφονται ελλείψεις προσωπικού σε βασικούς τομείς αντικατοπτρίζοντας την ύπαρξη δομικής ανεργίας η οποία αντιμετωπίζεται με σχεδιασμό ενεργών πολιτικών απασχόλησης.
- Ο πληθωρισμός μειώθηκε στο 3% το 2024 από 4,2% το 2023, κυρίως λόγω πτώσης στις τιμές ενέργειας και τροφίμων. Όμως, η αύξηση στις τιμές των υπηρεσιών επιβραδύνει μια περαιτέρω αποκλιμάκωση, με τον δομικό πληθωρισμό να εκτιμάται στο 3,5% το 2025, με αρνητικές συνέπειες στην αγοραστική δύναμη.
- Υπάρχει βελτίωση στις άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ). Οι ΑΞΕ αυξήθηκαν κατά 36% το 2024, φτάνοντας τα 6 δισ. ευρώ, που δείχνει διεθνή εμπιστοσύνη στην δυναμική της ελληνικής οικονομίας.
- Όμως, παρά την πρόοδο στα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη, υπάρχουν δομικές ανισορροπίες που συνεχίζονται διαχρονικά. Για παράδειγμα, εκτός από την υψηλή ανεργία, η ελληνική οικονομία εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από μεγάλα ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, χαμηλή παραγωγικότητα και χαμηλά ποσοστά αποταμίευσης που μεταφράζονται σε εξάρτηση από εξωτερικό δανεισμό και μεταβιβαστικές πληρωμές.

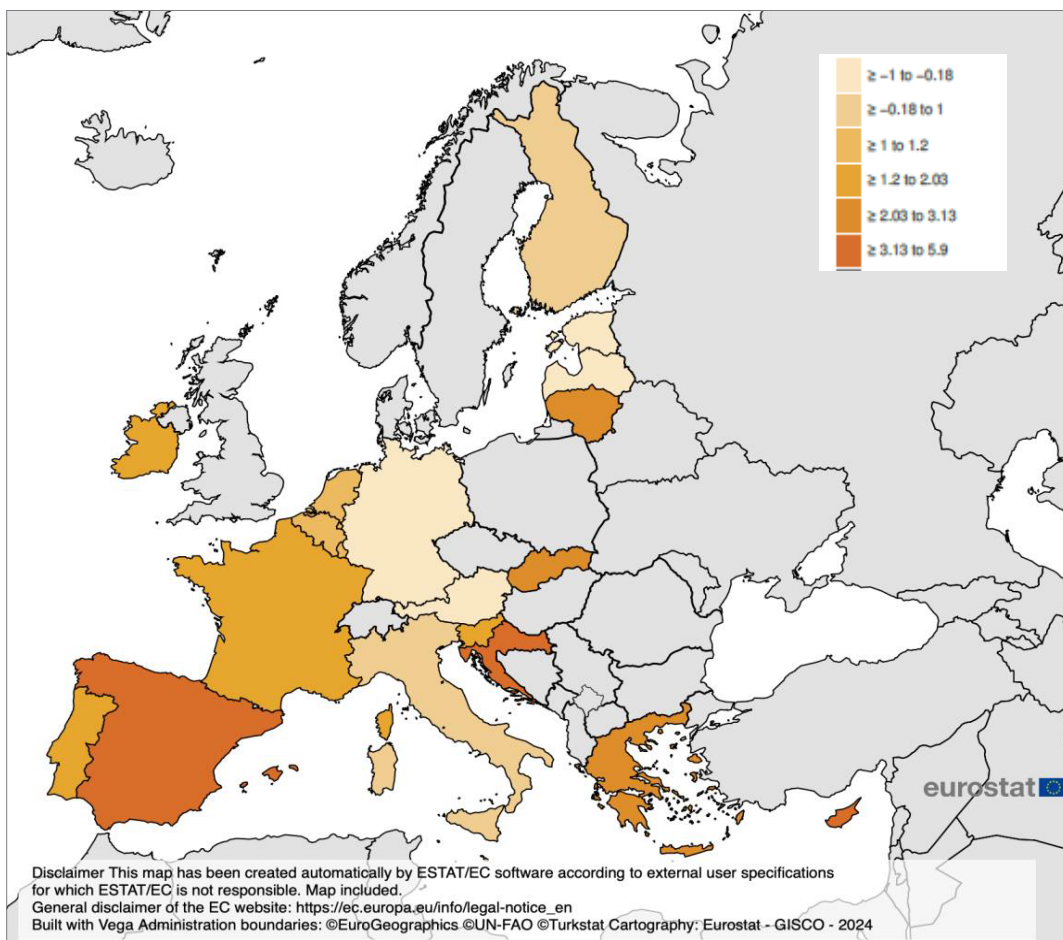
1. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)

1.1 Ανάλυση της εξέλιξης του ΑΕΠ

Τα τελευταία χρόνια, η ελληνική οικονομία έχει επιδείξει αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα και σταδιακή επιστροφή σε σταθερούς ρυθμούς ανάπτυξης, παρά τις συνεχιζόμενες εξωτερικές προκλήσεις. Μετά την απότομη ύφεση λόγω της πανδημίας το 2020 (πτώση ΑΕΠ κατά -9,2%), η οικονομία ανέκαμψε, κυρίως λόγω της ανάκαμψης του τουρισμού, της εθνικής δημοσιονομικής ενίσχυσης και των κονδυλίων του ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ). Το 2023 και 2024, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ σταθεροποιήθηκε σε επίπεδα άνω του 2%, καταγράφοντας ανάπτυξη 2,3% το 2024 (βλ. Διάγραμμα Α.1).

Σε επίπεδο ευρωζώνης, η ελληνική οικονομία κατέγραψε μία από τις υψηλότερες επιδόσεις ως προς την αύξηση του ΑΕΠ, καταλαμβάνοντας την 5η θέση μεταξύ των 20 χωρών της ευρωζώνης (βλ. Διάγραμμα Α.1).

Διάγραμμα Α.1: Μεγέθυνση του ΑΕΠ στις χώρες της ευρωζώνης, 2024

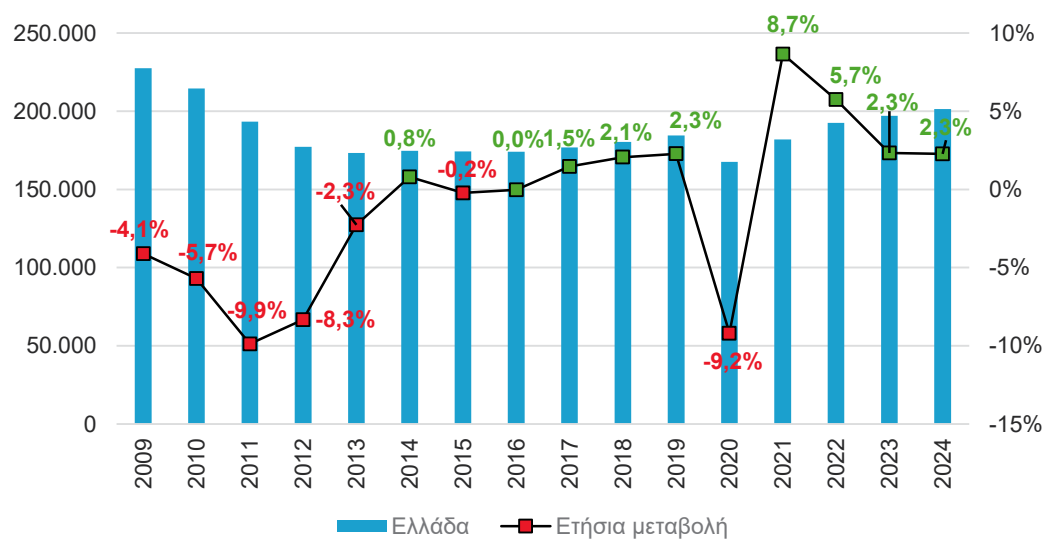

Πηγή: Eurostat και επεξεργασία ΕΔΣ.

Όμως, αν και η οικονομία έχει καταφέρει να ανακτήσει τα επίπεδα δραστηριότητας που είχε πριν την πανδημία, με το ΑΕΠ να υπερβαίνει πλέον το ύψος του 2019, η οικονομική δραστηριότητα υστερεί σημαντικά σε σύγκριση με το επίπεδο πριν από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και την ελληνική κρίση χρέους της προηγούμενης δεκαετίας (βλ. Διάγραμμα Α.2). Παρά τη σημαντική πρόοδο και τη σταθερή αναπτυξιακή πορεία των τελευταίων ετών, η επαναφορά

του ΑΕΠ στα προ κρίσης επίπεδα δεν έχει ακόμη επιτευχθεί, αντικατοπτρίζοντας τα ευρύτερα διαρθρωτικά προβλήματα που συνεχίζει να αντιμετωπίζει η ελληνική οικονομία μετά τη δεκαετή περίοδο ύφεσης και προσαρμογής.

Διάγραμμα Α.2: ΑΕΠ, 2009-2024

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και επεξεργασία ΕΔΣ. Σταθερές τιμές 2020, εκατ. ευρώ και ετήσια % μεταβολή.

Το παραπάνω πρόβλημα επιβεβαιώνεται και από στοιχεία για την παραγωγικότητα εργασίας ανά ώρα εργασίας στον Πίνακα Α.1, η οποία είναι στο 55% της ευρωζώνης. Η βιωσιμότητα της αύξησης του ΑΕΠ βασίζεται στην παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής. Τα στοιχεία της παραγωγικότητας της εργασίας κάνουν εμφανή την ανάγκη για πολιτικές ενίσχυσης της παραγωγικότητας, όπως επενδύσεις στην εκπαίδευση (με στόχευση στις ψηφιακές δεξιότητες), στην τεχνολογία και καινοτομία, στις υποδομές, για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη η οποία είναι αναγκαία προϋπόθεση, όχι μόνο για τη βελτίωση του μέσου βιοτικού επιπέδου, αλλά και για τη χρηματοδότηση κοινωνικών πολιτικών και τη σταδιακή αποκλιμάκωση του δημοσίου χρέους σαν ποσοστού του ΑΕΠ.

Πίνακας Α.1: Ονομαστική παραγωγικότητα εργασίας ανά ώρα εργασίας

	ΕΕ	ευρωζώνη	Ελλάδα
2021	100	108,7	54,7
2022	100	107,8	57
2023	100	107,6	56,2

Πηγή: Eurostat.

Αξίζει να τονισθεί μια βιώσιμη και διαχρονική ανάπτυξη απαιτεί και εθνική στρατηγική, η οποία θα στοχεύει στην αύξηση της παραγωγικότητας. Η διεθνής εμπειρία μας λέει ότι, για χώρες όπως η Ελλάδα, μια τέτοια ανάπτυξη στηρίζεται βασικά στην ποσότητα και ποιότητα του ανθρωπίνου κεφαλαίου (δηλαδή, στην εκπαίδευση), στην αξιοποίηση και καλή χρήση των παραγωγικών συντελεστών (δηλαδή, στην ποιότητα των θεσμών), και στην ενσωμάτωση της διεθνούς τεχνολογικής προόδου (δηλαδή, στο πόσο ανοικτή είναι η οικονομία μας). Αυτοί είναι και οι στρατηγικοί τομείς που χρειάζεται να βελτιωθούν.

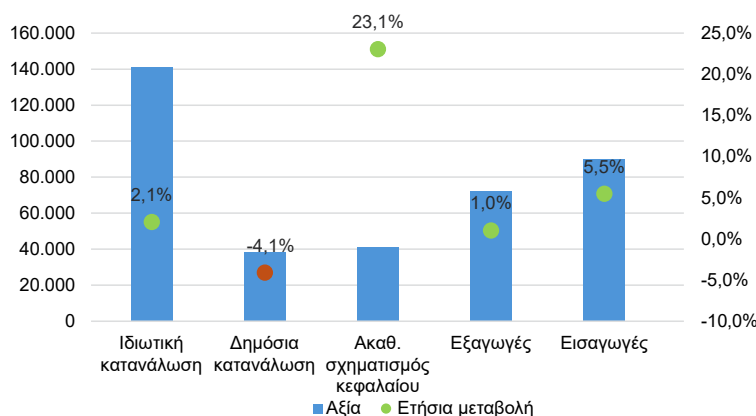
1.2 Συνιστώσες ΑΕΠ για το 2024

Το 2024, η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας στηρίχθηκε κυρίως στην αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων, οι οποίες είχαν τη μεγαλύτερη θετική συνεισφορά στο ΑΕΠ (βλ. Διάγραμμα Α.3).

Η ιδιωτική κατανάλωση αυξήθηκε κατά 2,1% και, λόγω του υψηλού μεριδίου της στο ΑΕΠ, είχε τη μεγαλύτερη θετική συμβολή στον ρυθμό μεγέθυνσης. Παράλληλα, ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου σημείωσε σημαντική άνοδο κατά 23,1% κυρίως λόγω αύξησης των αποθεμάτων. Ωστόσο, αν αφαιρεθεί η επίδραση των αποθεμάτων, ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου στην Ελλάδα ανήλθε σε 32.478 εκατ. ευρώ το 2024, καταγράφοντας αύξηση 4,6% σε ετήσια βάση (βλ. Πίνακα Α.2).¹ Ο σχηματισμός παγίου κεφαλαίου (π.χ. μηχανήματα, υποδομές) είναι σημαντικός για την οικονομία διότι ενισχύει τη μακροπρόθεσμη παραγωγική ικανότητα της χώρας, και θα πρέπει να δοθεί σε αυτόν ιδιαίτερο βάρος σε σχέση με τις επενδύσεις σε αποθέματα.

Σημαντική είναι εδώ η συμβολή του ΤΑΑ. Η ελληνική οικονομία μέχρι τον Ιούνιο του 2025 έχει αντλήσει από το ΤΑΑ 21,34 δισ. ευρώ, ενώ υπολείπονται μέχρι το τέλος του 2026 να αντληθούν αλλά 14,61 δισ. ευρώ, περίπου.² Αξίζει να σημειωθεί ότι η απορρόφηση των κονδυλίων από το ΤΑΑ είναι αναγκαίο να επιταχυνθεί και ακολούθως να αναλυθούν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των επενδύσεων του ΤΑΑ για να αξιολογηθεί η αποδοτικότητα τους και το πολλαπλασιαστικό τους αποτέλεσμα στην οικονομία. Η δημόσια κατανάλωση μειώθηκε κατά 4,1%, γεγονός που σχετίζεται με την προσπάθεια δημοσιονομικής εξυγίανσης αλλά και με τη μείωση των πρόσθετων εκτάκτων δαπανών που ήταν αναγκαίες τα προηγούμενα χρόνια. Παρά την οριακή αύξηση των εξαγωγών (+1,0%), η δυναμική των καθαρών εξαγωγών παρέμεινε αρνητική, συνεχίζοντας να αποτελεί χρόνιο πρόβλημα για την ελληνική οικονομία. Συνολικά, λοιπόν, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα Α.3, όλες οι βασικές συνιστώσες του ΑΕΠ σημείωσαν αύξηση σε σχέση με το 2023, εκτός από τη δημόσια κατανάλωση, ενώ η επίμονη αρνητική συμβολή του εξωτερικού τομέα υπογραμμίζει την ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και διαφοροποίηση των εξαγωγικών δραστηριοτήτων.

Διάγραμμα Α.3: Βασικές συνιστώσες του ΑΕΠ, 2024

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και επεξεργασία ΕΔΣ (Σταθερές τιμές 2020).

*Η πράσινη κουκίδα αντιστοιχεί σε θετική και η πορτοκαλί σε αρνητική ετήσια % μεταβολή.

Αριστερός άξονας εκατ. ευρώ και δεξιός άξονας % μεταβολή σε σχέση με το 2023.

1. Η μεταβολή των αποθεμάτων αφορά τις διακυμάνσεις στα αποθέματα πρώτων υλών, ημιτελών και τελικών προϊόντων εντός μιας οικονομίας. Η εξάλειψη της επίδρασης αυτού του παράγοντα από τον ακαθάριστο σχηματισμό κεφαλαίου επιτρέπει τον προσδιορισμό του ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου, ο οποίος αποτυπώνει την καθαρή επενδυτική δραστηριότητα σε πάγια στοιχεία, όπως κατοικίες, παραγωγικός εξοπλισμός και υποδομές. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα αποθέματα συνδέονται κυρίως με βραχυχρόνιες διακυμάνσεις ζήτησης και δεν έχουν την αναπτυξιακή συνεισφορά του παγίου κεφαλαίου.

2. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Recovery and Resilience Scoreboard](#).

Σχετικά με τη διάρθρωση των επενδύσεων (βλ. Πίνακα Α.2), που είναι ο παραγωγικός συντελεστής που παραδοσιακά ταυτίζεται με την οικονομική ανάπτυξη, η αύξηση τους προήλθε κυρίως από τις κατηγορίες των «άλλων κατασκευών» (+8,7%) και του «μηχανολογικού εξοπλισμού και οπλικών συστημάτων» (+8,0%). Θετική συμβολή είχαν επίσης οι επενδύσεις σε «κατοικίες» (+3,2%), «εξοπλισμό τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνίας» (+1,0%) και «άλλα προϊόντα» (+1,9%), αντανakλώντας τη σχετική ανάκαμψη της αγοράς ακινήτων και την πρόοδο στον ψηφιακό μετασχηματισμό. Αντίθετα, μείωση σημειώθηκε στις επενδύσεις σε «αγροτικά προϊόντα» (-1,4%) και «μεταφορικό εξοπλισμό» (-3,8%), με την τελευταία να επηρεάζεται πιθανόν από καθυστερήσεις παραδόσεων και αβεβαιότητες στις διεθνείς εφοδιαστικές αλυσίδες.

Πίνακας Α.2: Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου ανά κατηγορία, 2024

	Αξία* (εκατ. ευρώ)	Ετήσια μεταβολή
Κατοικίες	4.785	3,2%
Άλλες κατασκευές	7.418	8,7%
Αγροτικά προϊόντα	68	-1,4%
Μεταφορικός εξοπλισμός	2.722	-3,8%
Εξοπλισμός Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνίας	3.098	1,0%
Μηχανολογικός εξοπλισμός και οπτικά συστήματα	8.813	8,0%
Άλλα προϊόντα	5.574	1,9%
Σύνολο**	32.448	4,6%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και επεξεργασία ΕΔΣ.

* Αλυσωτοί δείκτες όγκου σε σταθερές τιμές έτους αναφοράς 2020.

** Οι συνιστώσες στους αλυσωτούς δείκτες όγκου δε συναθροίζονται στον ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου.

1.3 Ανάλυση του ΑΕΠ και των συνιστωσών του κατά το Α΄ τρίμηνο του 2025

Παρά τη σημαντική ενίσχυση της αβεβαιότητας κυρίως στο εξωτερικό περιβάλλον, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, το πραγματικό ΑΕΠ του Α΄ τριμήνου κατέγραψε αύξηση 2,2% σε ετήσια βάση έναντι 1,5% του μέσου όρου της ευρωζώνης και 1,6% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ-27). Σε τριμηνιαία βάση (σε σχέση με το Δ΄ τρίμηνο του 2024) παρουσίασε οριακή άνοδο 0,04% (βλ. Πίνακα Α.3). Σημειώνεται ότι η ελληνική οικονομία διατηρεί σταθερά τη θετική της πορεία για 14ο συνεχόμενο τρίμηνο, με ρυθμούς ανάπτυξης να καταγράφονται αδιάλειπτα από το Β΄ τρίμηνο του 2021 (σε ετήσια βάση), οπότε και ξεκίνησε η φάση ανάκαμψης μετά την πανδημική ύφεση. Η διάρκεια και η ανθεκτικότητα αυτής της αναπτυξιακής πορείας ενισχύουν την εμπιστοσύνη των αγορών και δημιουργούν ευνοϊκές προϋποθέσεις για τη συνέχιση της δημοσιονομικής εξυγίανσης και της προσέγκυσης επενδύσεων.

Τη σημαντικότερη θετική συνεισφορά σε ετήσια βάση είχε η ιδιωτική κατανάλωση, η οποία αυξήθηκε κατά 1,9%, αντανakλώντας την ενίσχυση του διαθέσιμου εισοδήματος και της καταναλωτικής εμπιστοσύνης. Το ποσοστό της ιδιωτικής κατανάλωσης στο ΑΕΠ υπερέβη το 70% στην ελληνική οικονομία το Α΄ τρίμηνο, το υψηλότερο ανάμεσα στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27. Σημαντική ήταν η άνοδος του ακαθάριστου σχηματισμού κεφαλαίου (+4,1%), η οποία ωστόσο συνοδεύτηκε από μείωση στον ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου (-3,2%), ένδειξη ότι η αύξηση προήλθε κυρίως από τη μεταβολή των αποθεμάτων. Θετικά κινήθηκαν επίσης οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών (+2,2%) και η δημόσια κατανάλωση (+0,7%). Στον αντίποδα,

οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά 2,4%, γεγονός που περιορίσει μερικώς τη συμβολή του εξωτερικού τομέα στο ΑΕΠ.

Πίνακας Α.3: Μεταβολή ΑΕΠ και συνιστωσών Α΄ τρίμηνο 2025

	Μεταβολή σε σχέση με το Α΄ τρίμηνο 2024	Μεταβολή σε σχέση με το Δ΄ τρίμηνο του 2024
ΑΕΠ	2.20%	0.04%
Ιδιωτική Κατανάλωση	1.90%	1.30%
Δημόσια Κατανάλωση	0.70%	-1.10%
Ακαθάριστος Σχηματισμός Κεφαλαίου	4.10%	-10.90%
Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου	-3.20%	-6.10%
Εξαγωγές αγαθών & υπηρεσιών	2.20%	-0.90%
Εισαγωγές αγαθών & υπηρεσιών	2.40%	0.70%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ.

*Αλυσωτοί δείκτες όγκου έτους αναφοράς 2020, εποχικά διορθωμένα στοιχεία.

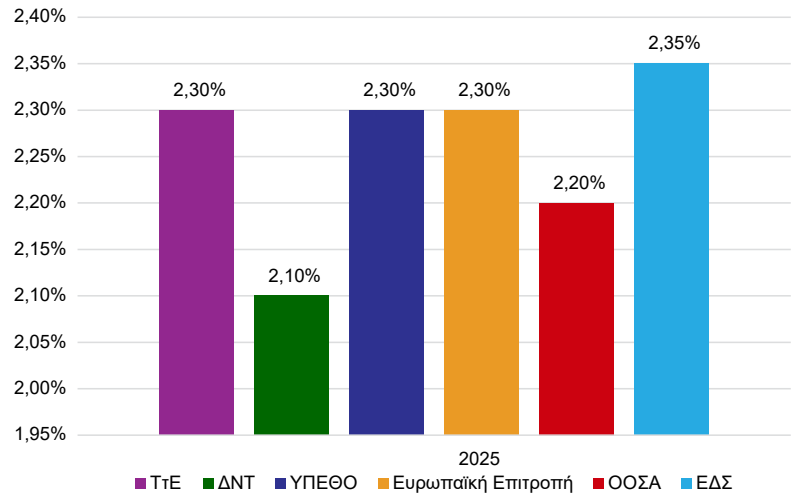
1.4 Προβλέψεις για το ΑΕΠ 2025

Η ελληνική οικονομία αναμένεται να διατηρήσει τη θετική της πορεία, καταγράφοντας ρυθμούς ανάπτυξης 2,3% το 2025, με βασικούς μοχλούς τη σταθερή κατανάλωση και την ενίσχυση των επενδύσεων. Οι περισσότεροι διεθνείς και εγχώριοι φορείς προβλέπουν για την ελληνική οικονομία μεγέθυνση σε επίπεδα της τάξεως του 2,3% για το 2025 (βλ. Διάγραμμα Α.4). Ειδικότερα, το ΕΔΣ προβλέπει ότι η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ θα ανέλθει περίπου στο 2,35%, ελαφρώς πιο αισιόδοξο από τις εκτιμήσεις του ΥΠΕΘΟ (2,3%). Αντίστοιχες προβλέψεις παρουσιάζουν και η Τράπεζα της Ελλάδος, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Πιο επιφυλακτικές εμφανίζονται οι προβλέψεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (2,1%) και του ΟΟΣΑ (2,0%). Η υποεκτίμηση της ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας από τους εν λόγω διεθνείς φορείς συντελείται στο ευρύτερο πλαίσιο σημαντικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων των ευρωπαϊκών χωρών και παγκόσμιων οικονομικών προκλήσεων, ενώ επηρεάζονται από διεθνείς εξελίξεις που προκαλούν εμπόδια στην ελεύθερη διακίνηση των εμπορευμάτων και στην ανοικτή λειτουργία της διεθνούς οικονομίας με αποτέλεσμα να προεξοφλούνται τυχόν αρνητικές παράμετροι και να οδηγούνται σε πιο δυσόιωνες προβλέψεις.

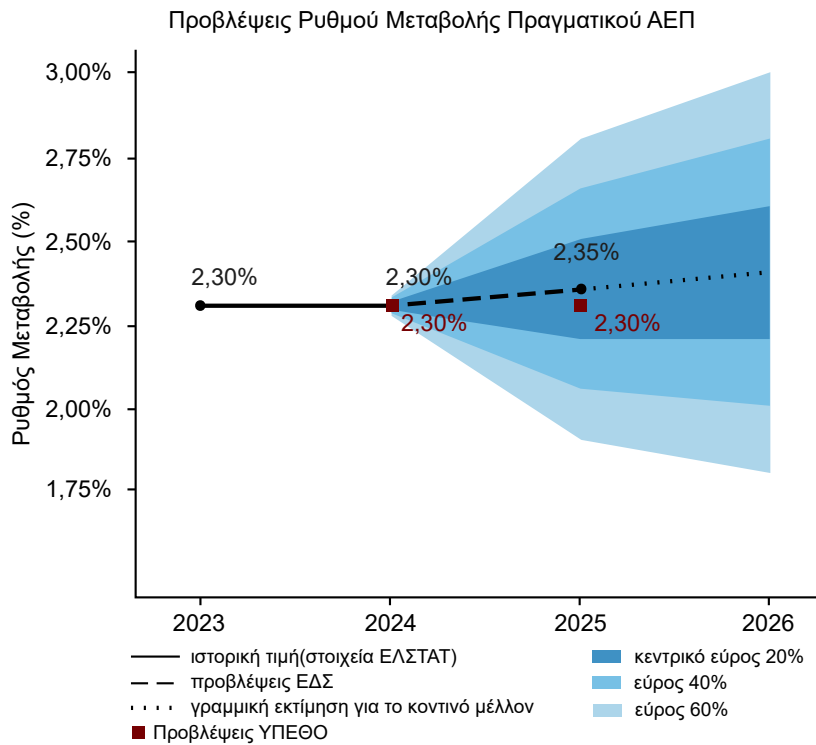
Σε κάθε περίπτωση οι προβλέψεις του Υπουργείου βρίσκονται εντός του εύρους των ανεξάρτητων προβλέψεων του ΕΔΣ (βλ. Διάγραμμα Α.5). Το γράφημα αποτυπώνει ότι οι προβλέψεις του ΥΠΕΘΟ εντάσσονται εντός του κεντρικού εύρους πιθανοτήτων των προβλέψεων του ΕΔΣ.

Διάγραμμα Α.4: Εκτιμήσεις για τον ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ, 2025

Πηγές: 1) Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ): Έκθεση του Διοικητή 2024, Μάρτιος 2025, 2) ΔΝΤ, World Economic Outlook, April 2025, 3) ΥΠΕΘΟ, Greece Annual Progress Report 2025, Απρίλιος 2025, 4) European Commission, European Economic Forecast, Spring 2025, Μάιος 2025, 5) ΟΟΣΑ, Economic Outlook 117, June 2025, 6) ΕΔΣ, Ιούλιος 2025.

Διάγραμμα Α.5: Προβλέψεις Ρυθμού Μεταβολής Πραγματικού ΑΕΠ 2025, ΕΔΣ

Πηγή: ΕΔΣ.

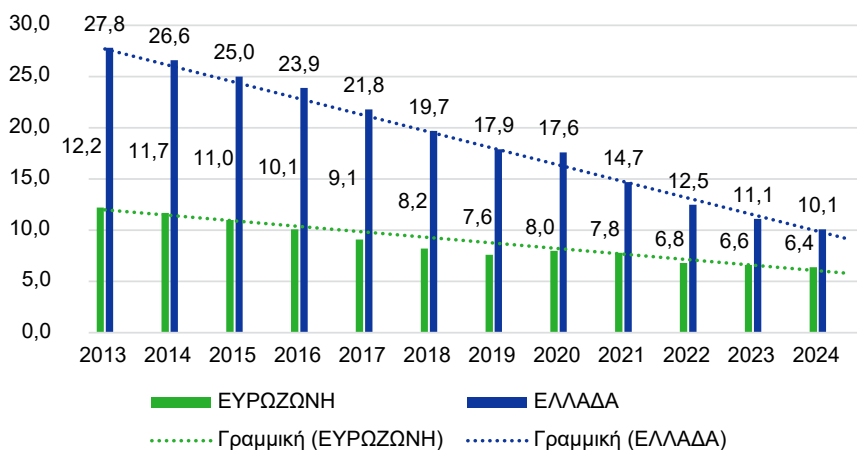
2. Απασχόληση-ανεργία, πληθωρισμός, μισθοί και βασικά επιτόκια

2.1 Απασχόληση-ανεργία

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, κατά το Α' τετράμηνο του 2025 ο αριθμός των απασχολούμενων αυξήθηκε κατά 41,8 χιλιάδες άτομα ή 1,0% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2024. Η θετική δυναμική της απασχόλησης επιβεβαιώνεται και σε σωρευτική βάση, με τη συνολική αύξηση από το 2022 να ανέρχεται σε 250,6 χιλ. άτομα (+6,2%), αντανakλώντας τη συνεχή ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας. Παράλληλα, ο αριθμός των ανέργων καταγράφει υποχώρηση, καθώς σε ετήσια βάση (Α' τετράμηνο 2025 έναντι Α' τετράμηνο 2024) μειώθηκε κατά 130,2 χιλ. άτομα (-24,2%), ενισχύοντας την εικόνα της σταθερής αποκλιμάκωσης του ποσοστού ανεργίας.

Το ποσοστό ανεργίας, σύμφωνα με τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ, συνέχισε την καθοδική του πορεία, και διαμορφώθηκε στο 10,1% το 2024, έναντι 11,1% το 2023 (βλ. Διάγραμμα Α.6).³ Η σταδιακή αποκλιμάκωση της ανεργίας είναι εμφανής, με αφετηρία το ιστορικά υψηλό 27,8% το 2013, παρά τις ενδιάμεσες πιέσεις που ασκήθηκαν από την πανδημική κρίση, τις γεωπολιτικές εξελίξεις και τη σχετική ενεργειακή κρίση.

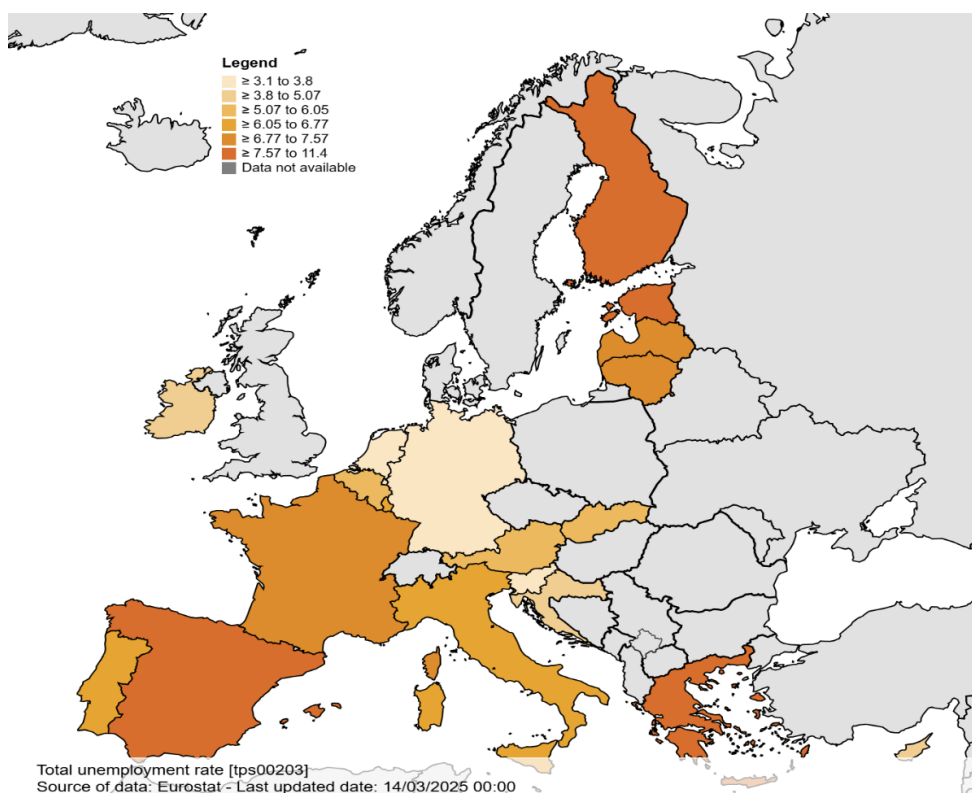
Διάγραμμα Α.6: Ποσοστό ανεργίας διαχρονικά, Ελλάδα-ευρωζώνη

Πηγή: Eurostat, επεξεργασία ΕΔΣ.

3. Η σταδιακή αποκλιμάκωση του ποσοστού ανεργίας στην Ελλάδα ξεκίνησε από τον Ιούλιο του 2013, όπου παρατηρήθηκε το υψηλότερο ποσοστό (28%).

Διάγραμμα Α.7: Ποσοστό ανεργίας χωρών της ευρωζώνης, 2024

Πηγή: Eurostat(2024).

Όμως, παρά τη σταδιακή αλλά σταθερή μείωση του ποσοστού ανεργίας, η Ελλάδα εξακολουθεί να καταγράφει το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό ανεργίας στην ευρωζώνη, μετά από την Ισπανία (11,4%), ενώ σημαντικά χαμηλότερα ποσοστά εμφανίζουν χώρες που επίσης αντιμετώπισαν βαθιές οικονομικές κρίσεις την προηγούμενη δεκαετία, όπως η Πορτογαλία (6,5%), η Ιταλία (6,5%), η Κύπρος (4,9%) και η Ιρλανδία (4,3%) (βλ. Διάγραμμα Α.7). Στο ίδιο πλαίσιο, η Γερμανία διατηρεί σταθερά χαμηλό ποσοστό ανεργίας (3,4%), επιβεβαιώνοντας την ανθεκτικότητα της αγοράς εργασίας της, ενώ χώρες όπως η Γαλλία (7,4%) και οι Βαλτικές Δημοκρατίες (6,9%–7,6%) παρουσιάζουν μέτρια επίπεδα ανεργίας, παρά τις υφιστάμενες μακροοικονομικές πιέσεις. Η επιμονή της ανεργίας σε υψηλά επίπεδα στην Ελλάδα αποδίδεται κυρίως σε διαρθρωτικές αδυναμίες της εγχώριας αγοράς εργασίας, όπως οι χαμηλοί δείκτες κινητικότητας του εργατικού δυναμικού, η αναντιστοιχία δεξιοτήτων και αναγκών, και η περιορισμένη απορροφητικότητα σε κλάδους υψηλής παραγωγικότητας.

Η απόκλιση της Ελλάδας από την ευρωπαϊκή τάση μείωσης της ανεργίας υπογραμμίζει την ανάγκη για περαιτέρω μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, και ειδικά την υλοποίηση ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, προκειμένου να επιτευχθεί ουσιαστική και βιώσιμη σύγκλιση με τους ευρωπαϊκούς μέσους όρους. Παράλληλα, βασικοί τομείς της ελληνικής οικονομίας, όπως ο τουρισμός, οι κατασκευές και η γεωργία, έχουν αρχίσει να αναφέρουν αυξανόμενες κενές θέσεις και ελλείψεις σε εργατικό δυναμικό. Η αναντιστοιχία δεξιοτήτων και τα χαμηλά ποσοστά συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό δημιουργούν εμπόδια στην αξιοποίηση τμημάτων του διαθέσιμου εργατικού δυναμικού. Αυτή αντικατοπτρίζει την ύπαρξη μακροπρόθεσμης δομικής ανεργίας η οποία εδράζεται σε διαρθρωτικές αδυναμίες της αγοράς εργασίας, σε αντιπαράβολή με τη βραχυχρόνια κυκλική ανεργία λόγω του οικονομικού κύκλου.⁴ Παρά το υψηλό επίπεδο

4. Η δομική ανεργία έχει αναλυθεί στην διεθνή βιβλιογραφία, ιδιαίτερα μέσω της καμπύλης Beveridge, η οποία αποτυπώνει την απόκλιση μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας. Όταν η οικονομία παρουσιάζει ταυτόχρονα υψηλή ανεργία και υψηλό αριθμό κενών θέσεων, αυτό συνιστά 'mismatch', δηλαδή αναντιστοιχία δεξιοτήτων. Ως εκ τούτου,

ανεργίας και τις καλές προοπτικές απασχόλησης, υπάρχουν ενδείξεις ότι η πορεία της αγοράς εργασίας πιθανότατα θα παραμείνει περιορισμένη λόγω του κατακερματισμού της αγοράς.

Επίσης, το εργατικό δυναμικό εμφανίζει διακυμάνσεις τα τελευταία χρόνια, χωρίς σαφή τάση ενίσχυσης, ενώ ο μη ενεργός πληθυσμός συνεχίζει να μειώνεται με βραδύτερο ρυθμό (βλ. Πίνακα Α.4). Ωστόσο, εξακολουθεί να παραμένει σε σχετικά υψηλά επίπεδα, γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη ανεκμετάλλευστων παραγωγικών πόρων στην οικονομία. Ο συνολικός πληθυσμός ηλικίας 15–74 ετών συνεχίζει την πτωτική του πορεία, φθάνοντας τα 7.759,2 χιλ. άτομα το 2025, εξέλιξη που αντικατοπτρίζει τις επίμονες δημογραφικές προκλήσεις της χώρας. Οι τάσεις αυτές επηρεάζουν αρνητικά τη δυνητική προσφορά εργασίας και αναμένεται να ασκήσουν επιπλέον πιέσεις σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, τόσο στην παραγωγικότητα όσο και στην βιωσιμότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και ασφάλισης.

Πίνακας Α.4: Απασχολούμενοι, Άνεργοι, Εργατικό Δυναμικό, Μη Ενεργός Πληθυσμός, Πληθυσμός (15-74 ετών) σε χιλ. άτομα και Ποσοστό Ανεργίας στην Ελλάδα

	Ιαν. – Απρ. 2022	Ιαν. – Απρ. 2023	Ιαν. – Απρ. 2024	Ιαν. – Απρ. 2025
Απασχολούμενοι	4.045,52	4.174,23	4.254,25	4.296,10
Άνεργοι	634,17	526,6	538,6	408,4
Εργατικό Δυναμικό	4.679,68	4.662,71	4.763,32	4.665,93
Μη Ενεργός	3.161,11	3.108,98	2.993,38	3.054,75
Πληθυσμός (15-74)	7.840,80	7.809,78	7.786,17	7.759,17
Ποσοστό Ανεργίας	10,68%	11,18%	11,23%	8,68%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, επεξεργασία ΕΔΣ.

2.2 Πληθωρισμός, μισθοί και επιτόκια

Κατά το 2024, ο πληθωρισμός στην Ελλάδα διαμορφώθηκε στο 3%, σημειώνοντας αποκλιμάκωση έναντι του 4,2% το 2023 και ειδικά του ιδιαίτερα υψηλού 9,3% το 2022. Η εξέλιξη αυτή αποδίδεται κυρίως στην μείωση των τιμών των ενεργειακών αγαθών, καθώς και στην γενικότερη εξασθένηση των πληθωριστικών πιέσεων στην οικονομία. Ειδικότερα, η αποκλιμάκωση των τιμών στα τρόφιμα, καθώς και η πτώση στις τιμές των μη ενεργειακών βιομηχανικών προϊόντων και των ενεργειακών αγαθών, συνέβαλαν καθοριστικά. Παρά ταύτα, η ενεργειακή συνιστώσα, αν και παρέμεινε αρνητική, κατέγραψε ηπιότερη επίδραση σε σχέση με το 2023, λόγω της ανοδικής τάσης στις τιμές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Επιπλέον, η επίμονη άνοδος των τιμών στις υπηρεσίες λειτούργησε ανασταλτικά ως προς την ταχύτερη αποκλιμάκωση του συνολικού πληθωρισμού. Σε επίπεδο ευρωζώνης, ο μέσος πληθωρισμός διαμορφώθηκε στο 2,4% το 2024, μειωμένος από 5,4% το 2023 και 8,4% το 2022, επιβεβαιώνοντας τη γενικευμένη τάση πτώσης του πληθωρισμού στην ΕΕ γενικά.

Πιο αναλυτικά, ο Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (Εν.ΔΤΚ) στην Ελλάδα υποχώρησε από το ιστορικό υψηλό του 12,1% (Σεπτέμβριος 2022) σε 3,3% τον Μάιο του 2025 (βλ. Διάγραμμα Α.8). Αντίστοιχη πορεία καταγράφηκε και στην ευρωζώνη, όπου ο Εν.ΔΤΚ μειώθηκε από 10,6% τον Οκτώβριο του 2022 σε 1,9% τον Μάιο του 2025.

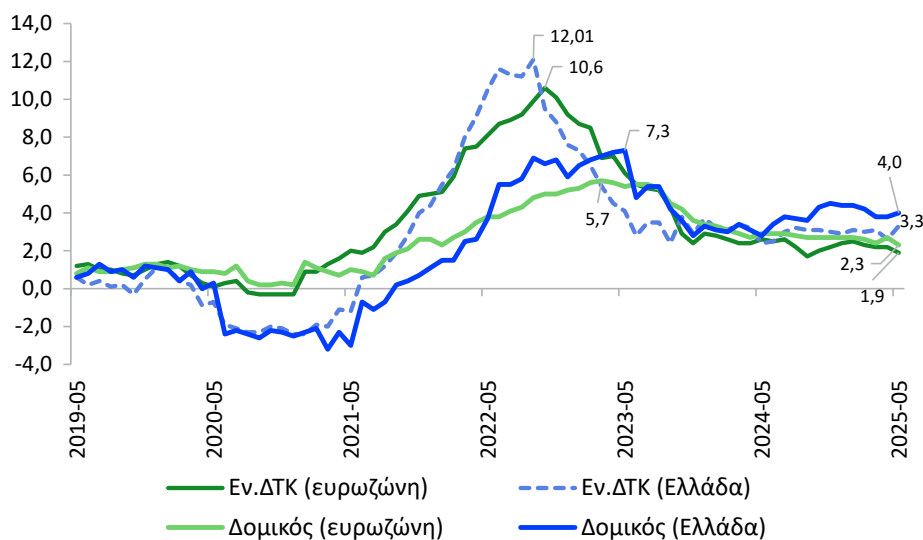
Παρόμοια πορεία ακολούθησε και ο δομικός πληθωρισμός, ο οποίος στην Ελλάδα υποχώρησε από το υψηλό του 7,3% (Μάιος 2023) στο 4,0% τον Μάιο του 2025.⁵ Στην ευρωζώνη, ο δομικός

η πολιτική απασχόλησης πρέπει να στραφεί στην γεφύρωση του χάσματος προσόντων και αναγκών της αγοράς, π.χ. μέσω επανακατάρτισης, ενίσχυσης επαγγελματικής εκπαίδευσης, και ενίσχυση της κινητικότητας.

5. Ως δομικός πληθωρισμός (structural inflation) ή πυρήνας του πληθωρισμού (core inflation) θεωρείται ο Εν.ΔΤΚ εάν εξαιρέσουμε από αυτόν τους επιμέρους δείκτες της ενέργειας, των τροφίμων, των αλκοολούχων ποτών και του καπνού (σχετικός δείκτης Eurostat: HICP—all items excluding energy, food, alcohol and tobacco).

πληθωρισμός μειώθηκε από το αντίστοιχο υψηλό του 5,7% τον Μάρτιο του 2023 σε 2,3% τον Μάιο του 2025, παραμένοντας ωστόσο άνω του στόχου του 2% που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ).

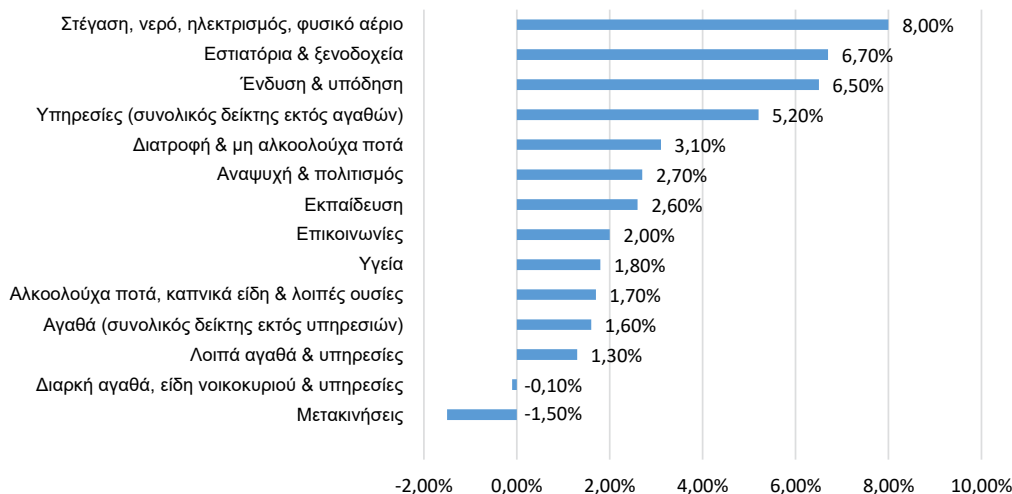
Διάγραμμα Α.8: Μηνιαία εξέλιξη Εν.ΔΤΚ στην Ελλάδα και την ευρωζώνη (ετήσιες % μεταβολές)

Πηγή: Eurostat.

Επιμέρους ανάλυση του Εν.ΔΤΚ στην Ελλάδα ανά κύρια ομάδα αγαθών και υπηρεσιών (βλ. Διάγραμμα Α.9) καταδεικνύει ότι η αύξηση του γενικού επιπέδου τιμών τον Μάιο του 2025 αποδίδεται κυρίως στις κατηγορίες «Στέγαση, νερό, ηλεκτρισμός και φυσικό αέριο» (+8,0%) και «Διατροφή και μη αλκοολούχα ποτά» (+3,1%), οι οποίες παρουσίασαν τις υψηλότερες ετήσιες αυξήσεις και συνέβαλαν σημαντικά στην διατήρηση ανοδικών πιέσεων (βλ. Διάγραμμα Α.9). Ακολούθησαν οι ομάδες «Εστιατόρια και ξενοδοχεία» (+6,7%) και «Ένδυση και υπόδηση» (+6,5%), με επίσης έντονη συμβολή στον πληθωρισμό. Αντίθετα, αρνητική επίδραση στον δείκτη προήλθε από τις μεταφορές (-1,5%) και την «Διαρκή αγαθά, είδη νοικοκυριού και υπηρεσίες» (-0,1%), οι οποίες κατέγραψαν ετήσιες μειώσεις τιμών. Οι υπηρεσίες κατέγραψαν συνολική αύξηση 5,2%, έναντι 1,6% στα αγαθά, υπογραμμίζοντας τη σημαντική συμβολή τους στην διατήρηση των πληθωριστικών πιέσεων.

Διάγραμμα Α.9: Εν.ΔΤΚ Μάιος 2025 στην Ελλάδα ανά ομάδα αγαθών & υπηρεσιών

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ.

Περαιτέρω αποκλιμάκωση του πληθωρισμού αναμένεται για το τρέχον και το επόμενο έτος. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση Προόδου που υποβλήθηκε τον Απρίλιο στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο πληθωρισμός βάσει του Εν.ΔΤΚ εκτιμάται ότι θα μειωθεί στο 2,4% το 2025, από 3,0% το προηγούμενο έτος, με τις πιέσεις να παραμένουν ισχυρές κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών και ιδιαίτερα στον τουρισμό. Η εαρινή πρόβλεψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Μάιος) εκτιμά τον πληθωρισμό στο 2,8% για το 2025, ποσοστό υψηλότερο από την αντίστοιχη πρόβλεψη του ΥΠΕΘΟ. Η διαφοροποίηση αυτή οφείλεται κυρίως στην εκτίμηση της Επιτροπής για επίμονες πληθωριστικές πιέσεις στον τομέα των υπηρεσιών λόγω αυξημένων μισθολογικών πιέσεων, καθώς και στην προβλεπόμενη ενίσχυση των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίες αναμένεται να περιορίσουν τον ρυθμό αποκλιμάκωσης. Ως αποτέλεσμα, ο δομικός πληθωρισμός (εξαιρουμένων ενέργειας και τροφίμων) εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε υψηλότερα επίπεδα, στο 3,5% το 2025.

Οι υψηλοί ρυθμοί πληθωρισμού το 2022 και 2023 επηρέασαν αρνητικά τους πραγματικούς μισθούς αν και αυτό φαίνεται να αντιστράφηκε το 2024. Ωστόσο, ο δομικός πληθωρισμός το 2025 στο 3.5% εκτιμάται ότι θα επιδράσει αρνητικά στο πραγματικό μισθό. Ο Πίνακας Α.5 παρουσιάζει στοιχεία της ΕΕ για την πραγματική αμοιβή των εργαζομένων σαν ποσοστιαία μεταβολή από το προηγούμενο έτος. Παρά την πρόσφατη αύξηση, ο καθαρός μέσος μηνιαίος μισθός προσαρμοσμένος με το κόστος ζωής εξακολουθεί να είναι καθαρά χαμηλότερος στην Ελλάδα από ότι στις περισσότερες χώρες της ΕΕ. Μια περαιτέρω αύξηση των μισθών θα είναι ευεργετική σε μικροοικονομικό επίπεδο, αλλά και χρήσιμη σε μακροοικονομικό επίπεδο μέσω της τόνωσης της συνολικής ζήτησης, στο βαθμό που συνοδεύεται από ανάπτυξη και βελτίωση της παραγωγικότητας που όπως είδαμε παραπάνω είναι ιδιαίτερα χαμηλή στην Ελλάδα.

Πίνακας Α.5: Πραγματική αμοιβή εργαζομένων (% σε σχέση με το προηγούμενο έτος)

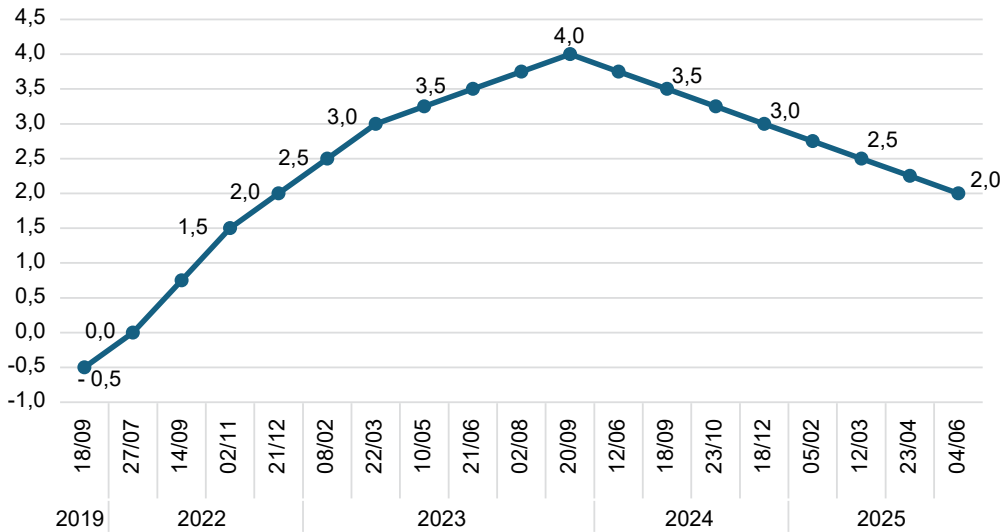
	Ελλάδα	ευρωζώνη
2023	-0,9	-0,9
2024	2,3	2
2025	0,7	1,5

Πηγή: Eurostat.

Τέλος, σε επίπεδο ευρωζώνης, βάσει των εαρινών μακροοικονομικών προβλέψεων της ΕΚΤ, ο πληθωρισμός αναμένεται να περιοριστεί σε 2% το 2025 και σε 1,6% το 2025, ανοίγοντας τον δρόμο για χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής και μειώσεις επιτοκίων από την ΕΚΤ.⁶ Η ΕΚΤ, από τον Σεπτέμβριο του 2023 χάρη στην αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, έχει προχωρήσει σε χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής μειώνοντας τα βασικά επιτόκια. Έκτοτε συνεχίστηκαν οι μειώσεις των επιτοκίων με βραδύ όμως ρυθμό (βλ. Διάγραμμα Α.10).

6. ECB staff macroeconomic projections for the euro area, June 2025.

Διάγραμμα Α.10: Επιτόκιο διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων της ΕΚΤ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

3. Ισοζύγιο πληρωμών

3.1 Εμπορικό ισοζύγιο

Κατά τη διάρκεια του 2024, οι συνολικές εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών κατέγραψαν οριακή αύξηση κατά 1,0% σε σχέση με το 2023 (βλ. Πίνακα Α.6). Η εξέλιξη αυτή προήλθε από τη σημαντική ενίσχυση των εξαγωγών υπηρεσιών κατά 3,8%, η οποία αντανάκλα τη συνεχιζόμενη θετική πορεία του τουριστικού τομέα και των λοιπών υπηρεσιών. Αντίθετα, οι εξαγωγές αγαθών υποχώρησαν κατά 1,9%, ασκώντας επιβραδυντική επίδραση στον συνολικό ρυθμό αύξησης των εξαγωγών. Παράλληλα, όμως, οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά 5,5%, με άνοδο 5,1% στα αγαθά και 5,5% στις υπηρεσίες, εξέλιξη που αντανάκλα την αυξημένη εγχώρια κατανάλωση αλλά και τη μεγαλύτερη εξάρτηση από εισαγόμενες πρώτες ύλες και ενδιάμεσα αγαθά για την κάλυψη παραγωγικών αναγκών. Η ταχύτερη αύξηση των εισαγωγών έναντι των εξαγωγών είχε ως αποτέλεσμα την επιδείνωση του εμπορικού ισοζυγίου, παρά τη θετική συμβολή των υπηρεσιών.

Πίνακας Α.6: Εισαγωγές και εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών, 2024

	2023	2024	Δ%
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών			
Σύνολο	71.168	71.900	1,0%
Αγαθά	35.930	35.251	-1,9%
Υπηρεσίες	35.320	36.659	3,8%
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών			
Σύνολο	85.504	90.185	5,5%
Αγαθά	64.891	68.178	5,1%
Υπηρεσίες	20.867	22.023	5,5%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και επεξεργασία ΕΔΣ.

* Αλυσωτοί δείκτες όγκου σε σταθερές τιμές έτους αναφοράς 2020.

** Οι συνιστώσες στους αλυσωτούς δείκτες όγκου δε συναθροίζονται στον ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου.

3.2 Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών

Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (που περιλαμβάνει το εμπορικό ισοζύγιο, τις καθαρές πληρωμές για χρέος στο εξωτερικό, μεταβιβαστικές πληρωμές, κλπ) παρέμεινε ελλειμματικό το 2024, φθάνοντας τα -15,3 δισ. ευρώ, με μικρή επιδείνωση κατά 1,3 δισ. ευρώ σε σχέση με το 2023 (βλ. Πίνακα Α.7). Το έλλειμμα αυτό αντιστοιχεί στο 6,6% του ΑΕΠ, ποσοστό σχεδόν αμετάβλητο έναντι του προηγούμενου έτους (6,5%), αν και σαφώς βελτιωμένο σε σύγκριση με το υψηλό του 2022 (10,9%). Η επιδείνωση του ισοζυγίου οφείλεται κυρίως στην αύξηση του εμπορικού ελλείμματος που έδειξαν τα στοιχεία παραπάνω, το οποίο διαμορφώθηκε στα -35,7 δισ. ευρώ, διευρυμένο κατά 2,6 δισ. ευρώ σε ετήσια βάση. Η συνολική επιδείνωση του ισοζυγίου αντανάκλα τόσο την αύξηση της εσωτερικής ζήτησης αλλά και τις δυσμενείς εξελίξεις στις διεθνείς αγορές.

Αντιθέτως, το ισοζύγιο υπηρεσιών παρουσίασε περαιτέρω ενίσχυση, με πλεόνασμα 22,6 δισ. ευρώ (+0,8 δισ. ευρώ). Η βελτίωση προήλθε κυρίως από το ταξιδιωτικό ισοζύγιο, που κατέγραψε αύξηση πλεονάσματος κατά 625 εκατ. ευρώ, φτάνοντας τα 18,8 δισ. ευρώ, γεγονός που αντανάκλα τη συνέχιση ανοδική πορεία του τουρισμού. Αξιοσημείωτη μεταστροφή κατέγραψε το ισοζύγιο λοιπών υπηρεσιών, με πλεόνασμα 468 εκατ. ευρώ, αντιστρέφοντας την αρνητική πορεία των προηγούμενων ετών. Το ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων παρουσίασε επιδείνωση κατά 245 εκατ. ευρώ, φτάνοντας στα -4,29 δισ. ευρώ, κυρίως λόγω αύξησης των καθαρών πληρωμών για τόκους και μερίσματα προς το εξωτερικό. Αντίθετα, το ισοζύγιο δευτερογενών εισοδημάτων παρουσίασε βελτίωση κατά 751 εκατ. ευρώ, φθάνοντας στα 2,1 δισ. ευρώ, εξέλιξη που αποδίδεται κυρίως στην αύξηση των καθαρών εισπράξεων της γενικής κυβέρνησης αλλά και των λοιπών τομέων της οικονομίας.

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) ενισχύθηκαν το 2024 κατά 1,6 δισ. ευρώ σε σχέση με το 2023 (+36%), φθάνοντας τα 6,0 δισ. ευρώ ή 2,6% του ΑΕΠ, γεγονός που αντανάκλα ενίσχυση του επενδυτικού ενδιαφέροντος και ιδιαίτερα των επενδύσεων σε ακίνητα και λοιπούς παραγωγικούς τομείς, σηματοδοτώντας θετικότερες προοπτικές για τις εξωτερικές χρηματοδοτικές ροές και την ενίσχυση του παραγωγικού ιστού.

Πίνακας Α.7: Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, άμεσες ξένες επενδύσεις και ΚΔΕΘ

	2021	2022	2023	2024	Δ 2024/23
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών	-12.272	-21,226	-13,931	-15,263	-1.332
ως % του ΑΕΠ	-6,7%	-10,9%	-6,5%	-6,6%	
I. Ισοζύγιο αγαθών	-26,719	-39,558	-33,027	-35,665	-2.638
α. Εξαγωγές αγαθών	39,328	53,755	50,032	48,613	-1.419
β. Εισαγωγές αγαθών	66.047	93,313	83,068	84,278	1.210
II. Ισοζύγιο υπηρεσιών	12,845	19,391	21,818	22,618	800
α. Ταξιδιωτικό ισοζύγιο	9,390	15,752	18,162	18,787	625
β. Ισοζύγιο μεταφορών	3.649	3,824	3,251	3,036	-215
γ. Ισοζύγιο λοιπών υπηρεσιών	-189	-195	-184	468	652
III. Ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων	368.7	-757.7	-4,047.6	-4,292	-244,7
IV. Ισοζύγιο δευτερογενών εισοδημάτων	1.234	-302	1,325	2,076	751,4

Άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ)	5,560	7,527	4,400	6,000	1.600
ως % του ΑΕΠ	3.1%	3.9%	2.1%	2.6%	
Καθαρή Διεθνής Επενδυτική Θέση (ΚΔΕΘ)	-314,036	-298,096	-314,855	-312,621	2.234
ως % του ΑΕΠ	-172.5%	-152.7%	-148.0%	-135.7%	
ΑΕΠ	182.039	195.176	212.702	230.313	17.611,2

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος. Τρέχουσες τιμές, εκατ. ευρώ.

Για το σύνολο του 2025, σύμφωνα με τις προβλέψεις της Ετήσια Έκθεσης Προόδου που υποβλήθηκε τον Απρίλιο στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προβλέπεται ότι το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών θα μειωθεί, καθώς η αύξηση των εξαγωγών, ιδιαίτερα στον τομέα των υπηρεσιών, λόγω ενίσχυσης του τουρισμού, θα υπερβεί την αύξηση των εισαγωγών που στηρίζεται κυρίως στην επενδυτική δραστηριότητα.

3.3 Εξωτερικό χρέος

Τα όποια ελλείμματα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, εξ ορισμού, χρηματοδοτούνται με νέο δανεισμό από το εξωτερικό που σημαίνει αύξηση του εξωτερικού χρέους της χώρας. Η καθαρή διεθνής επενδυτική θέση (ΚΔΕΘ) της χώρας, δηλαδή η αποθεματική διαφορά ανάμεσα στις εξωτερικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις, διαμορφώθηκε στο τέλος του 2024 στα -312,6 δισ. ευρώ, σημειώνοντας βελτίωση κατά 2,2 δισ. ευρώ σε σχέση με το τέλος του 2023. Σε όρους ΑΕΠ, η ΚΔΕΘ ανήλθε στο -135,7%, καταγράφοντας μια σχετική βελτίωση σε σύγκριση με το -148,0% του προηγούμενου έτους. Σημαντικό ρόλο στην βελτίωση αυτή διαδραμάτισε η αποπληρωμή εξωτερικών υποχρεώσεων και δανείων από την ΕΕ, η οποία οδήγησε σε μείωση του παθητικού μέρους της ΚΔΕΘ. Παράλληλα, η αύξηση των ΑΞΕ ενίσχυσε το ενεργητικό.

4. Μακροοικονομικές αβεβαιότητες και μεσοπρόθεσμες προκλήσεις

Στη σημερινή συγκυρία, το διεθνές οικονομικό περιβάλλον χαρακτηρίζεται από αβεβαιότητα και κινδύνους, όπως:

- Γεωπολιτικές εντάσεις λόγω των πολεμικών συρράξεων σε Ουκρανία και Μέση Ανατολή.
- Αβεβαιότητα στο διεθνές εμπόριο λόγω της απειλής επιβολής δασμών από τη νέα κυβέρνηση των ΗΠΑ.
- Ανεμική ανάκαμψη των περισσότερων ευρωπαϊκών οικονομιών και κυρίως της Γερμανικής.

Επιπλέον, ανεξάρτητα από το διεθνές οικονομικό περιβάλλον, η ελληνική οικονομία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει χρόνιες εγχώριες μακροοικονομικές προκλήσεις. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, σημαντικές μακροοικονομικές προκλήσεις είναι το χαμηλό κατά κεφαλή ΑΕΠ (βλ. 1.1 παραπάνω), η επίμονη ανεργία (βλ. 2.1 παραπάνω), και τα συστηματικά ελλείμματα στο εμπορικό ισοζύγιο και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (βλ. 3 παραπάνω). Άρα, όπως επίσης έχει αναφερθεί, χρειάζεται σχεδιασμός για μια πολιτική ανάπτυξης, η οποία δεν βασίζεται στην κατανάλωση αλλά έχει στόχευση τις επενδύσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας προκειμένου να αυξηθεί η παραγωγικότητα και να ενισχυθεί η εξωστρέφεια με νέα εξαγωγικά προϊόντα. Εδώ απλά θα αναφέρουμε μια ακόμα σχετική μακροοικονομική ανισορροπία τα:

- Χαμηλά ποσοστά εθνικής αποταμίευσης, τα οποία αποτελούν τροχοπέδη για τις επενδύσεις.

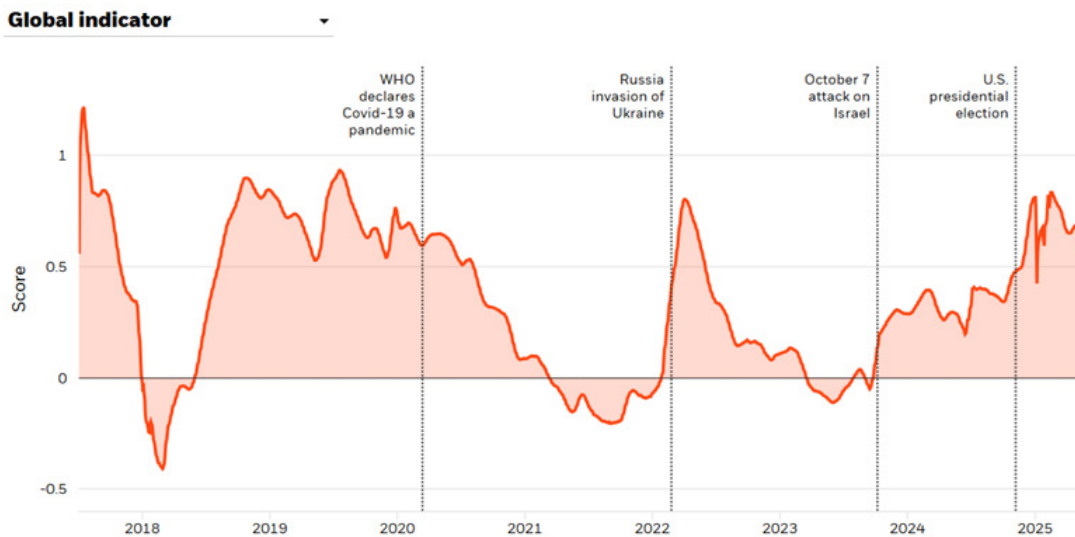
4.1 Διεθνές οικονομικό περιβάλλον και εξωτερικές προκλήσεις

Η ελληνική οικονομία ήδη δοκιμάζεται, και είναι πιθανό να δοκιμαστεί ακόμα πιο έντονα στο άμεσο μέλλον, από διάφορους εξωγενείς κινδύνους οι οποίοι μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- Γεωπολιτικές εντάσεις λόγω των πολεμικών συρράξεων σε Ουκρανία και Μέση Ανατολή, αλλά και γενικότερα.

Οι γεωπολιτική αστάθεια που προκαλούν οι πολεμικές συρράξεις στην ευρύτερη περιοχή αυξάνουν την αβεβαιότητα, γεγονός που σίγουρα θα επηρεάσει αρνητικά την ελληνική οικονομία. Ο παρακάτω δείκτης (βλ. Διάγραμμα Α.11) αποτυπώνει την αυξανόμενη γεωπολιτική αβεβαιότητα. Η γεωπολιτική αστάθεια ωθεί σε αυξημένες αμυντικές δαπάνες με δημοσιονομικές επιπτώσεις. Αξίζει να αναφερθεί ότι η ελληνική οικονομία μέσω της European Defence Industry Programme (2025–2027) δύναται λάβει κονδύλια προκειμένου να χρηματοδοτήσει τις υποδομές παραγωγής αμυντικών συστημάτων και να ενισχύσει συνεπώς της εγχώρια αμυντική βιομηχανία και μέσω νέων start-up στον αμυντικό τομέα.

Διάγραμμα Α.11: Γεωπολιτική αστάθεια

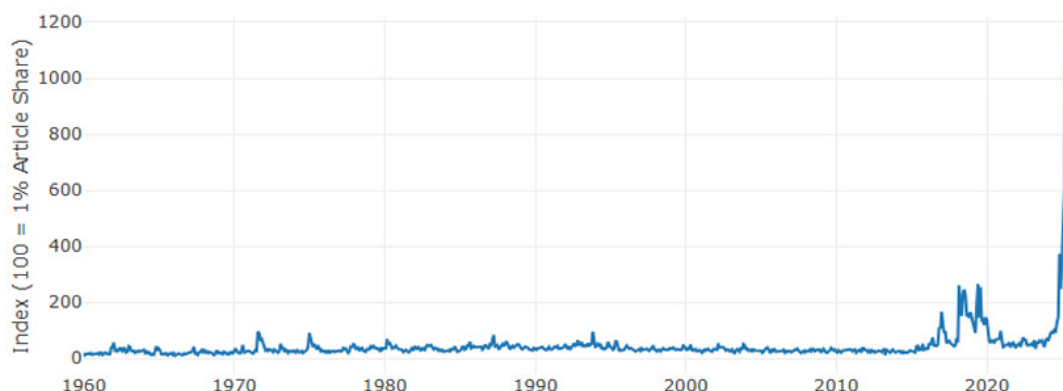

Πηγή: [Geopolitical Risk Dashboard | BlackRock Investment Institute](#), Απρίλιος 2025.

- Αβεβαιότητα στο διεθνές εμπόριο λόγω της απειλής επιβολής δασμών από τη νέα κυβέρνηση των ΗΠΑ.

Μια ακόμα πηγή αβεβαιότητας-ύφεσης για τη διεθνή και ευρωπαϊκή οικονομία έχει να κάνει με πιθανές επιβολές δασμών από την κυβέρνηση των ΗΠΑ, κυρίως προς Ευρώπη και Κίνα. Σύμφωνα με τις εξαγγελίες του προέδρου Donald Trump, οι δασμοί προς την Κίνα, αλλά και προς την Ευρώπη, θα αυξηθούν σημαντικά, αν και, προς το παρόν, είναι υπό διαπραγμάτευση και δεν είναι σαφές το κατά πόσο. Οι δασμοί θα αυξήσουν τη διεθνή τιμή των ευρωπαϊκών εξαγωγών, μειώνοντας την ανταγωνιστικότητά τους και τη ζήτησή τους από την αμερικανική αγορά. Αυτό θα πλήξει τις εξαγωγικές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και την απασχόληση. Επιπλέον, οι δασμοί μπορεί να οδηγήσουν και σε δασμολογικές αντιπαραθέσεις ή «πολέμους» μεταξύ χωρών κάτι που αυξήσει τις αρνητικές επιδράσεις. Ο δείκτης στο Διάγραμμα Α.12 απεικονίζει την αύξηση στην παγκόσμια εμπορική αβεβαιότητα.

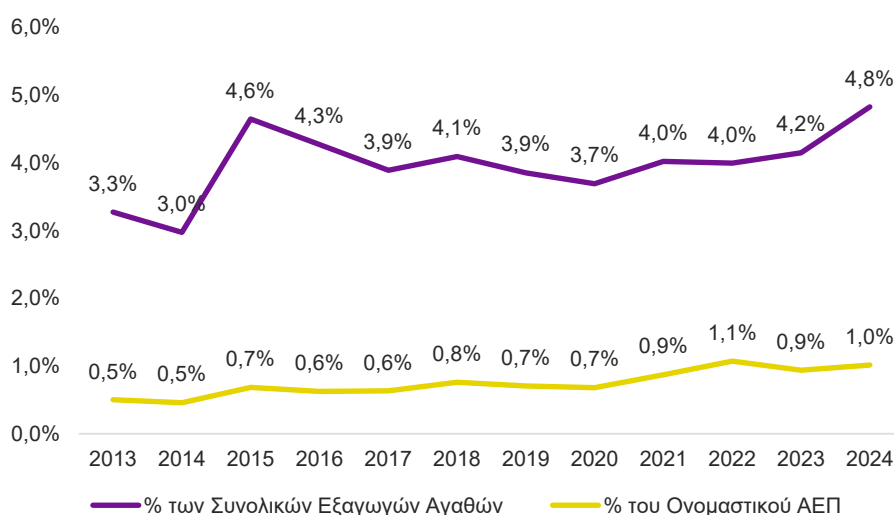
Διάγραμμα Α.12: Δείκτης αβεβαιότητας εμπορικής πολιτικής (TPU)

Πηγή: Trade Policy Uncertainty (TPU) Index, matteooiacoviello.com.

Σημειωτέο ότι, εκ πρώτης άποψης, η αρνητική επίπτωση τέτοιων δασμών στην ελληνική οικονομία δεν αναμένεται να είναι σημαντική λόγω του μικρού ποσοστού των ελληνικών εξαγωγών στις ΗΠΑ, όπως φαίνεται στο παρακάτω Διάγραμμα Α.13. Όμως, θα υπάρχουν έμμεσες επιδράσεις μέσω των αρνητικών επιπτώσεων στις ευρωπαϊκές οικονομίες που είναι οι βασικοί εμπορικοί εταίροι της ελληνικής οικονομίας (βλ. παρακάτω).

Διάγραμμα Α.13: Εξαγωγές αγαθών της Ελλάδας προς τις ΗΠΑ

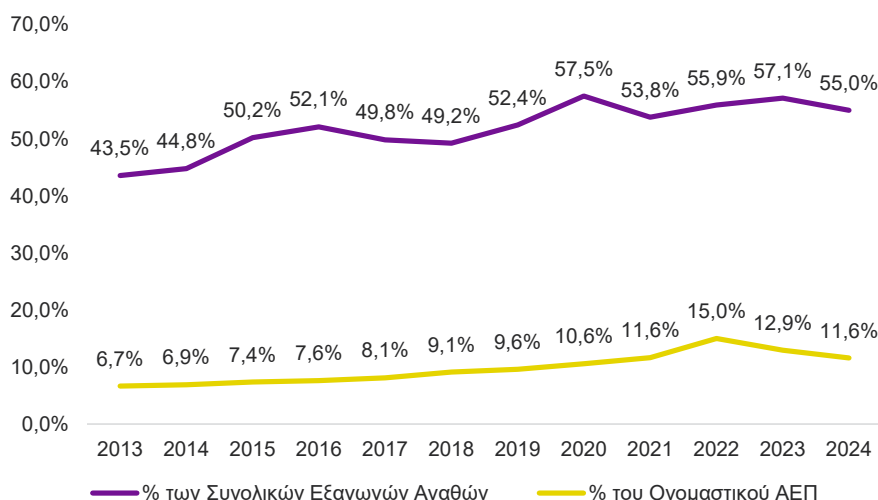

Πηγή: Eurostat.

- Ανεμική ανάκαμψη των περισσότερων ευρωπαϊκών οικονομιών και κυρίως της Γερμανικής.

Μεγάλο μέρος των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών της ελληνικής οικονομίας κατευθύνεται σε ευρωπαϊκές οικονομίες και ειδικά στην Γερμανία (βλ. Διάγραμμα Α.14).

Διάγραμμα Α.14: Εξαγωγές αγαθών της Ελλάδας προς την ΕΕ-27

Πηγή: Eurostat.

Με δεδομένη αυτή την αλληλεξάρτηση, μια συνεχιζόμενη στασιμότητα της Γερμανικής οικονομίας και της ΕΕ γενικότερα (βλ. Πίνακα Α.8) αναμένεται να επηρεάσει αρνητικά την ελληνική οικονομία.

Πίνακας Α.8: Ρυθμοί Ανάπτυξης (% μεταβολή πραγματικού ΑΕΠ)

Χώρα / Περιοχή	2024	2025	2026
ευρωζώνη (ΕΑ 20)	0,9	0,9	1,4
Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 27)	1,0	1,1	1,5
Γερμανία	-0,2	0,0	1,1

Πηγή: Eurostat.

4.2 Μια επιπλέον εγχώρια μακροοικονομική πρόκληση

- Χαμηλή αποταμίευση (σε συνδυασμό με ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών)

Εδώ και χρόνια, η ελληνική μακρο-οικονομία χαρακτηρίζεται από χαμηλά ποσοστά αποταμίευσης και ταυτόχρονα (όπως ήδη έχουμε αναφέρει στο 3 παραπάνω) υψηλά ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Και τα δύο είναι χρόνιες παθήσεις. Η χαμηλή εθνική αποταμίευση δεν βοηθά τις επενδύσεις και άρα και την οικονομική ανάπτυξη στο μέλλον. Επίσης, οι αποταμιεύσεις λειτουργούν ως «ασπίδα» προσφέροντας ένα δίκτυ ασφαλείας σε περιόδους κρίσης - όταν τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις διαθέτουν αποταμιεύσεις, είναι καλύτερα προετοιμασμένα να αντιμετωπίσουν οικονομικές δυσκολίες, διασφαλίζοντας τη σταθερότητα και την ανθεκτικότητα. Συνεχή ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών εξ ορισμού σημαίνουν αύξηση του εθνικού μας χρέους (βλ. παραπάνω). Και τα δύο μαζί σημαίνουν ότι η εξωτερική χρηματοδότηση είναι ζωτικής σημασίας για την ελληνική οικονομία. Όμως, όπως έδειξε η κρίση χρέους της προηγούμενης δεκαετίας, η μεγάλη εξάρτηση από την εξωτερική χρηματοδότηση αφήνει τη χώρα ευάλωτη σε μεταβολές της εμπιστοσύνης των διεθνών δανειστών. Τα κεφάλαια της εξωτερικής χρηματοδότησης θα συνεχίσουν να εισρέουν μόνο αν η χώρα συνεχίσει να απολαμβάνει διεθνή εμπιστοσύνη. Ο Πίνακας Α.9 παρουσιάζει στοιχεία για αποταμίευση και ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών στην Ελλάδα σε σύγκριση με την ΕΕ. Οι διαφορές είναι

ανησυχητικές.

Πίνακας Α.9: Αποταμίευση και ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών Ελλάδα και ευρωζώνη (2023-2025)

	2024		2025		2026	
	Ελλάδα	ευρωζώνη	Ελλάδα	ευρωζώνη	Ελλάδα	ευρωζώνη
Εθνική αποταμίευση (% ΑΕΠ)	9.9	24.4	10.5	24.2	11.4	24.2
Ρυθμός αποταμίευσης νοικοκυριών	-2.5	15.3	-2.5	15.2	-1.8	15.1
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-8.3	3.3	-8.2	3.0	-7.9	3.0

Πηγή: European Commission: European Economic Forecast, Spring 2025.

Μέρος Β΄: Δημοσιονομικές εξελίξεις και προοπτικές

- Το Ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης βελτιώθηκε από έλλειμμα 1,4% του ΑΕΠ το 2023 σε πλεόνασμα 1,3% το 2024 (βάσει του ESA 2010), κυρίως λόγω της αύξησης των φορολογικών εσόδων και της συγκράτησης δημοσιονομικών δαπανών. Παράλληλα, το δημόσιο χρέος μειώθηκε από 163,9% του ΑΕΠ στα τέλη του 2023 σε 153,6% στα τέλη του 2024, μείωση που αποδίδεται στην ισχυρή οικονομική ανάπτυξη, το πρωτογενές δημοσιονομικό πλεόνασμα και τον πληθωρισμό.
- Για το 2025, σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση Προόδου, προβλέπεται διατήρηση πρωτογενούς πλεονάσματος στο 3,2% του ΑΕΠ και οριακό πλεόνασμα 0,1% στο Ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης. Αυτές οι εκτιμήσεις βασίζονται στην αναμενόμενη σταθερή ανάπτυξη της οικονομίας (2,3%), την αύξηση των εσόδων και τη συγκράτηση των δαπανών.
- Το 2025 προβλέπεται περαιτέρω αποκλιμάκωση του λόγου χρέους προς ΑΕΠ κατά 7,9 ποσ. μονάδες, χάρη στο οριακά πλεονασματικό Ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης και το πρωτογενές δημοσιονομικό πλεόνασμα.
- Σε ταμειακή βάση κατά το Α΄ τετράμηνο του 2025, δημιουργήθηκε πρωτογενές πλεόνασμα 4,4 δισ. ευρώ (1,76% του ΑΕΠ), το οποίο υπερβαίνει τα 2 δισ. ευρώ (0,85% του ΑΕΠ) της αντίστοιχης περιόδου του 2024. ενώ τα έσοδα σημείωσαν άνοδο κατά 1,7 δισ. ευρώ (5,3%) και οι δαπάνες αυξήθηκαν κατά 681 εκατ. ευρώ (2,2%) σε σύγκριση με το Α΄ τετράμηνο του 2024.
- Οι καθαρές πρωτογενείς δαπάνες το 2024 κατέγραψαν ετήσια ονομαστική επίδοση -0,3%, πολύ χαμηλότερη από το όριο αναφοράς 2,7%, διασφαλίζοντας την τήρηση του 3% του ΑΕΠ για το δημοσιονομικό έλλειμμα και τη σταδιακή μείωση του λόγου χρέους προς ΑΕΠ.
- Αντίστοιχα, για το 2025, η ετήσια ονομαστική αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών εκτιμάται στο 3,6%, σε πλήρη συμμόρφωση με το νέο ευρωπαϊκό πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης.
- Οι δημοσιονομικοί στόχοι της χώρας για το 2025 υπόκεινται σε αβεβαιότητα, λόγω της συνεχιζόμενης γεωπολιτικής έντασης, και συναρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την επιβεβαίωση του μακροοικονομικού σεναρίου.
- Αναγκαία είναι η συνέχιση συνετής δημοσιονομικής πολιτικής.

5. Εκτέλεση Προϋπολογισμού

5.1 Εκτέλεση προϋπολογισμού του έτους 2024

- Κρατικός Προϋπολογισμός (ΚΠ)

Ο ΚΠ, σε ενισχυμένη ταμειακή βάση, το 2024, κατέγραψε πλεόνασμα ύψους 0,4 δισ. ευρώ, βελτιωμένο κατά περίπου 4,1 δισ. ευρώ σε σχέση με το 2023. Σε σχέση με τον στόχο, όπως αυτός τέθηκε από την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2025 για το έτος 2024, σημειώθηκε βελτίωση κατά 4,0 δισ. ευρώ. Σε σχέση με τον στόχο, τα έσοδα είναι αυξημένα κατά 1,22 δισ. ευρώ και οι δαπάνες είναι μειωμένες κατά 2,7 δισ. ευρώ.

Το πρωτογενές αποτέλεσμα είναι πλεονασματικό κατά 8,7 δισ. ευρώ (+3,66% του ΑΕΠ), βελτιωμένο κατά 4,8 δισ. ευρώ σε σχέση με το 2023 και κατά 4,1 δισ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο (βλ. Πίνακα Β.1). Η διαφορά (4,1 δισ. ευρώ) του πραγματοποιηθέντος πρωτογενούς αποτελέσματος σε σχέση με τον στόχο προέρχεται κατά 0,61 δισ. ευρώ από αυξημένα ταμειακά έσοδα από ΠΔΕ, 0,74 δισ. ευρώ από μετακύλιση πληρωμών για εξοπλιστικά προγράμματα και 1,9 δισ. ευρώ από την υπό εκτέλεση πληρωμών προς ΟΚΑ. Αφαιρουμένων των παραπάνω ποσών (3,3 δισ. ευρώ), το πρωτογενές αποτέλεσμα του ΚΠ διαφέρει κατά 0,8 δισ. ευρώ έναντι του στόχου που ετέθη από την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2025 για το 2024. Τα 0,4 δισ. ευρώ από αυτή την υπέρβαση οφείλονται στην υπέρβαση των φορολογικών εσόδων μετά επιστροφών.

Πίνακας Β.1: Εκτέλεση Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2024 (εκατ. ευρώ)

	Πραγματοποιήσεις		Εκτιμήσεις	Διαφορά	
	Ιαν.-Δεκ. 2023	Ιαν.- Δεκ. 2024	Π/Υ 2025 για 2024	2024- 2023	Πραγμ/σεις- Εκτιμήσεις
	(α)	(β)	(γ)	(β) - (α)	(β) - (γ)
1. Καθαρά Έσοδα Κρατικού Προϋπ/σμού (α-β)	67.005	74.110	72.889	7.105	1.221
α. Συνολικά έσοδα	73.998	82.121	80.211	8.123	1.910
β. Επιστροφές φόρων	6.993	8.011	7.322	1.018	689
2. Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού	70.765	73.742	76.490	2.977	-2.748
α. Πρωτογενείς Δαπάνες	51.858	52.055	55.059	197	-3.004
β. Τόκοι	7.706	8.373	8.281	667	92
γ. Δαπάνες ΠΔΕ	9.112	9.913	9.850	801	63
δ. Δαπάνες Ταμείου Ανάκαμψης	2.089	3.401	3.300	1.312	101
3. Ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού (1-2)	-3.760	368	-3.601	4.128	3.969
ως % του ΑΕΠ	-1,67%	0,15%			
4. Πρωτογενές Αποτέλεσμα*	3.921	8.697	4.635	4.776	4.062
ως % του ΑΕΠ	1,74%	3,66%			
ΑΕΠ (τρέχουσες τιμές) **	225.197	237.573			

Πηγή: Μηνιαίο Δελτίο Εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού Δεκέμβριος 2024 (τροποποιημένη ταμειακή βάση).

Τα καθαρά έσοδα του ΚΠ, το 2024, διαμορφώθηκαν σε 74,1 δισ. ευρώ (31% του ΑΕΠ) αυξημένα κατά 7,1δισ. ευρώ (10,6%) σε σχέση με πέρυσι και κατά 1,22 δισ. ευρώ (1,7%) σε σχέση με τον στόχο της Εισηγητικής Έκθεσης Προϋπολογισμού 2025 για το 2024 (βλ. Πίνακες Β.1 και Β.2).

Αναλυτικότερα, τα καθαρά έσοδα παρουσιάζονται αυξημένα κατά 1,22 δισ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο κυρίως λόγω αυξημένων εσόδων από φόρους (1,9 δισ. ευρώ), μεταβιβάσεις (0,7 δισ. ευρώ) λόγω αυξημένων εσόδων από ΠΔΕ και λοιπά τρέχοντα (0,1 δισ. ευρώ). Τα έσοδα της κατηγορίας «φόροι» ανήλθαν σε 68,8 δισ. ευρώ και είναι αυξημένα σε σχέση με τον στόχο κατά 1,9 δισ. ευρώ λόγω του ότι ενσωματώνουν και ποσά που αφορούν στην Σύμβαση Παραχώρησης της Αττικής Οδού (βλ. Πίνακα Β.2). Η κατηγορία «πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών» αντίστροφα δείχνει ελλειμματική κατά 0,8 δισ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο, αποτυπώνοντας το αντίστοιχο ποσό του ΦΠΑ από τη Σύμβαση Παραχώρησης της Αττικής Οδού που μεταφέρθηκε στην κατηγορία «φόροι». Τον μήνα Οκτώβριο εισπράχθηκε το καθαρό ποσό των 3,241 εκατ. ευρώ που αφορά το αντίτιμο από τη νέα Σύμβαση Παραχώρησης της Αττικής Οδού.⁷ Οι επιστροφές φόρων ανήλθαν σε 8,0 δισ. ευρώ και είναι αυξημένες κατά 0,7 δισ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο διότι εμπεριέχουν το ποσό των 0,8 δισ. ευρώ από τη Σύμβαση Παραχώρησης της Αττικής Οδού.

Σε σχέση με πέρυσι, η αύξηση των καθαρών εσόδων προέρχεται κυρίως από φόρους 7,1 δισ. ευρώ και από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών κατά 2,6 δισ. ευρώ ενώ μεγάλη μείωση παρατηρείται στις μεταβιβάσεις 1,8 δισ. ευρώ.

Πίνακας Β.2: Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2024 (εκατ. ευρώ)

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΤΑΜΕΙΑΚΗ ΒΑΣΗ	Ιαν.- Δεκ. 2023	Ιαν. Δεκ. 2024	Διαφορά 2024- 2023	% Δ 2024- 2023	Στόχος Π.Υ. 2025 για 2024	Διαφορά Πραγματ/ σεις- Στόχος	% Δ Πραγματ/ σεις - Στόχος
	(α)	(β)	(γ) = (β) - (α)	(δ) = (γ)/(α)	(ε)	(στ) = (β) - (ε)	(ζ) = (στ) / (β)
Καθαρά Έσοδα Κρατικού Προϋπ/σμού (I+II+III+IV+V-β)	67.005	74.110	7.105	10,6%	72.889	1.221	1,7%
I. Φόροι	61.627	68.787	7.160	11,6%	66.902	1.885	2,8%
II. Κοινωνικές Εισφορές	58	61	3	5,2%	60	1	1,7%
III. Μεταβιβάσεις	7.530	5.738	-1.792	-23,8%	5.043	695	13,8%
IV. Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	848	3.448	2.600	306,6%	4.234	-786	-18,6%
V.Λοιπά τρέχοντα έσοδα (συμπ/νων πωλήσεων παγίων και τιμαλφών)	3936	4.088	152	3,9%	3.972	116	2,9%
β. Επιστροφές φόρων	6.993	8.011	1.018	14,6%	7.322	689	9,4%
Πληροφοριακά Στοιχεία							
Έσοδα από ΠΔΕ (περιέχεται στις Μεταβιβάσεις & Λοιπά τρέχοντα έσοδα)	3.507	4.427	920	26,2%	3.815	612	16,0%
Έσοδα από ΤΑΑ (περιέχεται στις μεταβιβάσεις)	3.405	1.157	-2.248	-66,0%	1.158	-1	

Πηγή: Δελτίο Εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού Δεκέμβριος 2024 (τροποποιημένη ταμειακή βάση).

7. Το ποσό των 3.241 εκατ. ευρώ της νέας Σύμβαση Παραχώρησης της Αττικής Οδού εμφανίστηκε εξ' ολοκλήρου στην κατηγορία «πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών» και περιλαμβάνει ΦΠΑ (ύψους 784,8 εκατ. ευρώ). Ωστόσο, το ποσό του ΦΠΑ θα έπρεπε να εμφανιστεί στην κατηγορία «φόροι». Τον Δεκέμβριο πραγματοποιήθηκε μεταφορά του ποσού των 784,8 εκατ. ευρώ από την κατηγορία «πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών» στην κατηγορία «φόροι». Οι παραπάνω ταμειακές συναλλαγές δεν επηρεάζουν το δημοσιονομικό αποτέλεσμα.

Τα φορολογικά έσοδα κατά το έτος 2024 σε σχέση με το 2023 παρουσιάζονται αυξημένα κατά 7,2δισ. (11,6%)(βλ. Πίνακα Β.3). Οι μεγαλύτερες αυξήσεις παρατηρούνται στον ΦΠΑ επί αγαθών και υπηρεσιών 3,6 δισ. ευρώ και στον «φόρο εισοδήματος» 3,1 δισ. ευρώ μείωση κατά 0,6 δισ. ευρώ παρουσιάζεται στην κατηγορία «λοιποί φόροι επί της παραγωγής».

Σε σχέση με τον στόχο, όπως αυτός καταγράφηκε στην Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2025 για το έτος 2024, τα έσοδα από φόρους αυξήθηκαν κατά 1,9 δισ. ευρώ. Αυξημένα φορολογικά έσοδα παρουσιάζονται κυρίως στους «φόρους επί αγαθών και υπηρεσιών» (1,2 δισ. ευρώ) στους «φόρους εισοδήματος» (0,3 δισ. ευρώ) και στους λοιπούς τρέχοντες φόρους κατά 0,5 δισ. ευρώ. Τα έσοδα από ΦΠΑ περιλαμβάνουν το ποσό ΦΠΑ της νέας Σύμβασης Παραχώρησης της Αττικής Οδού, όπως προαναφέρθηκε. Γενικότερα τα φορολογικά έσοδα παρουσιάζονται ιδιαίτερα βελτιωμένα σε σχέση με το 2023 λόγω της αύξησης των εισοδημάτων, της μείωσης της ανεργίας, της αύξησης εισπραξης έμμεσων φόρων, των μέτρων κατά της φοροδιαφυγής (διασύνδεση των ταμειακών μηχανών με τα POS κ.α) και λόγω αύξησης των ηλεκτρονικών συναλλαγών.

Πίνακας Β.3: Αναλυτικά Φορολογικά Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2024 (εκατ. ευρώ)

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΤΑΜΕΙΑΚΗ ΒΑΣΗ	Ιαν.- Δεκ. 2023	Ιαν.- Δεκ. 2024	Διαφορά 2024- 2023	% Δ 2024- 2023	Στόχος Π.Υ. 2025 για 2024	Διαφορά Πραγμ/ σεις - Στόχος	% Δ Πραγμ/ σεις- Στόχος
	(α)	(β)	(γ) = (β) - (α)	(δ) = (γ)/(α)	(ε)	(στ) = (β) - (ε)	(ζ)=(στ)/ (β)
Έσοδα από φόρους (Α+Β+Γ+Δ+Ε+ΣΤ+Ζ)	61.627	68.787	7.160	11,6%	66.902	1.885	2,74%
Α.Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών (1+2+3)	33.970	37.552	3.582	10,5%	36.380	1.172	3,12%
1. ΦΠΑ	23.385	26.346	2.961	12,7%	25.317	1.029	3,91%
1.α ΦΠΑ στα πετρελαιοειδή	2.271	2.226	-45	-2,0%	2.227	-1	-0,04%
1.β ΦΠΑ καπνικών προϊόντων	687	619	-68	-9,9%	630	-11	-1,78%
1.γ ΦΠΑ λοιπών προϊόντων και υπηρεσιών	20.427	23.501	3.074	15,0%	22.460	1.041	4,43%
2. Ειδικοί Φόροι Κατανάλωσης	7.018	7.251	233	3,3%	7.225	26	0,36%
2.α ΕΦΚ ενεργειακών προϊόντων	4.086	4.216	130	3,2%	4.200	16	0,38%
2.β ΕΦΚ καπνικών προϊόντων	2.235	2.318	83	3,7%	2.308	10	0,43%
2.γ ΕΦΚ λοιπών προϊόντων	697	718	21	3,0%	717	1	0,14%
3. Λοιποί φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών (*)	3568	3.954	386	10,8%	3838	116	2,93%
Β. Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών	345	366	21	6,1%	344	22	6,01%
Γ. Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας	2.491	2467	-24	-1,0%	2.433	34	1,38%
εκ των οποίων: ΕΝΦΙΑ	2.435	2.443	8	0,3%	2.413	30	1,23%
Δ. Λοιποί φόροι επί παραγωγής	1.164	586	-578	-49,7%	695	-109	-18,60%

Ε. Φόρος εισοδήματος (Ε.1+Ε.2+Ε.3)	20.884	23.992	3.108	14,9%	23.722	270	1,13%
Ε1. Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από Φυσικά Πρόσωπα (ΦΠ)	12.439	14.277	1.838	14,8%	14.299	-22	-0,15%
Ε2. Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από εταιρείες (ΝΠ)	6.782	7.664	882	13,0%	7.443	221	2,88%
Ε3. Λοιποί φόροι εισοδήματος	1.664	2.050	386	23,2%	1.980	70	3,41%
ΣΤ. Φόροι κεφαλαίου	240	235	-5	-2,1%	235	0	0,00%
Ζ. Λοιποί τρέχοντες φόροι	2.532	3.589	1.057	41,7%	3.093	496	13,82%
εκ των οποίων: Φόροι Οχημάτων	1.161	1.774	613	52,8%	1.836	-62	-3,49%

Πηγή: Μηνιαίο Δελτίο Εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού Δεκέμβριος 2024 (τροποποιημένη ταμειακή βάση).

Οι συνολικές δαπάνες του ΚΠ, σε ενισχυμένη ταμειακή βάση, (βλ Πίνακα Β.4) για το έτος 2024 ανήλθαν στα 73,7 δισ. ευρώ και παρουσιάζονται αυξημένες σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2023 κατά 3,0 δισ. ευρώ (4%). Η αύξηση των δαπανών σε σχέση με πέρυσι προέρχεται κυρίως από αυξημένες παροχές σε εργαζομένους (0,8 δισ. ευρώ), οι οποίες οφείλονται κυρίως λόγω της αύξησης των αποδοχών των δημοσίων υπαλλήλων. Επίσης, αυξημένες παρουσιάζονται οι δαπάνες για τόκους (0,7 δισ. ευρώ), οι δαπάνες που αφορούν το ΠΔΕ (0,8 δισ. ευρώ) και το ΤΑΑ (1,3 δισ. ευρώ). Μειωμένες σε σχέση με πέρυσι παρουσιάζονται κυρίως οι «μεταβιβάσεις» κατά 0,8 δισ. ευρώ.

Σε σχέση με τον στόχο, έχει εκτελεσθεί το 96% των δαπανών. Υποεκτέλεση δαπανών παρατηρείται στις «κοινωνικές παροχές», στις «μεταβιβάσεις», στις «αγορές αγαθών και υπηρεσιών», στις «αποκτήσεις πάγιων περιουσιακών στοιχείων» και στις «λοιπές δαπάνες». Οι «δαπάνες» παρουσιάζονται μειωμένες έναντι του στόχου κατά 2,8 δισ. ευρώ. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται κυρίως στον ετεροχρονισμό των μεταβιβαστικών πληρωμών προς ΟΚΑ κατά 1.9 δισ. ευρώ, όπως επίσης και των δαπανών που αφορούν τα εξοπλιστικά προγράμματα ύψους 0,74 δισ. ευρώ οι οποίες δεν επηρεάζουν το δημοσιονομικό αποτέλεσμα. Οι μειωμένες μεταβιβάσεις προς τους ΟΚΑ οφείλονται κυρίως στα αυξημένα έσοδα του ε-ΕΦΚΑ από ασφαλιστικές εισφορές. Αυξητικά σε σχέση με τον στόχο, κινήθηκαν δαπάνες για τόκους (0,7 δισ. ευρώ).

Οι δαπάνες του ΠΔΕ παρουσιάζονται αυξημένες σε σχέση με τον στόχο της εισηγητικής του προϋπολογισμού 2024 κατά 63 εκατ. ευρώ, και οι δαπάνες για το ΤΑΑ κατά 101 εκατ. ευρώ.

Πίνακας Β.4: Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2024 (εκατ. ευρώ)

Σε εκατ. ευρώ τροποποιημένη ταμειακή βάση	Ιαν.- Δεκ. 2023	Ιαν.- Δεκ. 2024	Διαφορά 2024-2023	% Δ 2024- 2023	Ετήσιος Στόχος Π/Υ 2025 για 2024	Διαφορά Ετήσιος Στόχος - Πραγμ/σεις	% εκτέλεσης
	(α)	(β)	(γ) = (β) - (α)	(δ) = (γ)/(α)	(ε)	(στ) = (ε) - (β)	(ζ) = (β)/ (ε)
Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού	70.765	73.742	2.977	4%	76.490	2.748	96%
I. Παροχές σε εργαζομένους	14.039	14.869	830	6%	14.939	70	100%
II. Κοινωνικές Παροχές	417	340	-77	-18%	346	6	98%
III. Μεταβιβάσεις	33.399	32.598	-801	-2%	33.789	1.191	96%

IV. Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	2.145	2.199	54	3%	2.387	188	92%
V. Λοιπές Δαπάνες (*)	167	190	23	14%	217	27	88%
VI. Πιστώσεις υπό κατανομή πλην ΠΔΕ και ΤΑΑ	0	0	0		746	746	0%
VII. Αποκτήσεις πάγιων περιουσιακών στοιχείων	1.691	1.857	166	10%	2.635	778	70%
VIII. Τόκοι σε ακαθάριστη βάση	7.706	8.373	667	9%	8.281	-92	101%
IX. Δαπάνες ΠΔΕ	9.112	9.913	801	9%	9.850	-63	101%
X. Δαπάνες ΤΑΑ	2.089	3.401	1.312	63%	3.300	-101	103%

Πηγή: Μηνιαίο Δελτίο Εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού Δεκέμβριος 2024(τροποποιημένη ταμειακή βάση).

(*) Συνολικές Δαπάνες- Τόκοι- δαπάνες ΠΔΕ και ΤΑΑ.

(**) Συνολικές Δαπάνες- Δαπάνες ΠΔΕ & ΤΑΑ.

• Γενική Κυβέρνηση

Σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης (βλ. Πίνακα Β.5) το έτος 2024 καταγράφηκε ταμειακό πλεόνασμα 5,6 δισ. ευρώ (2,36% του ΑΕΠ) αυξημένο κατά 6,3 δισ. ευρώ σε σχέση με το 2023. Αντίστοιχα, δημιουργήθηκε πρωτογενές πλεόνασμα 12,1 δισ. ευρώ (5,08% του ΑΕΠ) σε σχέση με πρωτογενές πλεόνασμα 5,5 δισ. ευρώ, (2,44% του ΑΕΠ 2023) το αντίστοιχο περσινό χρονικό διάστημα. Η βελτίωση αυτή οφείλεται στα αυξημένα, σε ταμειακή βάση, έσοδα, κατά 9,4 δισ. ευρώ, σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό χρονικό διάστημα.

Πίνακας Β.5: Εκτέλεση προϋπολογισμού σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης (εκατ. ευρώ*) Ιανουάριος- Δεκέμβριος 2024

	Ιαν.-Δεκ. 2023	Ιαν.-Δεκ. 2024	Διαφορά 2023-2024	% Δ 2023- 2024
	(α)	(β)	(γ) = (β) - (α)	(δ) = (γ)/(α)
A. Έσοδα	102.630	112.051	9.421	9,18%
Φόροι	60.414	66.083	5.669	9,38%
Ασφαλιστικές εισφορές	25.036	27.514	2.478	9,90%
Μεταβιβάσεις	11.487	9.270	-2.217	-19,30%
Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	3.701	6.476	2.775	74,98%
Λοιπά έσοδα	1993	2707	714	35,83%
B. Δαπάνες	92.800	95.128	2.328	2,51%
Αμοιβές προσωπικού	19.415	20.574	1.159	5,97%
Κοινωνικές παροχές	44.858	45.424	566	1,26%
Μεταβιβάσεις	9.352	9.347	-5	-0,05%
Αγορά αγαθών και υπηρεσιών	9.688	10.852	1.164	12,01%
Επιδότησεις	3.347	2.455	-892	-26,65%
Τόκοι καταβληθέντες	6.128	6.455	327	5,34%
Λοιπές Δαπάνες	13	21	8	61,54%

Γ. Καθαρή απόκτηση μη χρημ/κών περιουσιακών στοιχείων	10.465	11.308	843	8,06%
Ισοζύγιο (πλεόνασμα)/έλλειμμα (Α-Β-Γ)	-635	5.615	6.250	
Ως ποσοστό του ΑΕΠ%	-0,28%	2,36%		
Πρωτογενές αποτέλεσμα	5.493	12.070	6.577	
Ως ποσοστό του ΑΕΠ%	2,44%	5,08%		
ΑΕΠ	225.197	237.573		

Πηγή: Δελτίο Μηνιαίων Στοιχείων Γενικής Κυβέρνησης Δεκέμβριος 2024, ΥΠΕΘΟ

*Στοιχεία σε ταμειακή βάση

Η μεγαλύτερη αύξηση των εσόδων, σε σχέση με το 2023, παρατηρείται στην κατηγορία των φορολογικών εσόδων, κατά 5,7 δισ. ευρώ (9,4%), στην αύξηση των ασφαλιστικών εισφορών, κατά 2,5 δισ. ευρώ (9,9%) και στις «πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών» κατά 2,8 δισ. ευρώ (74,9%).⁸ Μειωμένα σε σχέση με πέρυσι παρουσιάζονται τα έσοδα από «μεταβιβάσεις» κατά 2,2 δισ. ευρώ (-19,30%) λόγω χαμηλής απορροφητικότητας του ΤΑΑ χωρίς όμως αυτή η διαφορά να διαδραματίζει ρόλο στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα.

Οι «δαπάνες» παρουσιάζονται αυξημένες, σε σχέση με το 2023, κατά 2,3 δισ. ευρώ (2,51%). Οι μεγαλύτερες αυξήσεις δαπανών παρουσιάζονται στις αμοιβές προσωπικού 1,2 δισ. ευρώ, στις «κοινωνικές παροχές» 0,6 δισ. ευρώ, στις «αγορές αγαθών και υπηρεσιών» 1,16 δισ. και στους «καταβληθέντες τόκους» 0,33 δισ. ευρώ. Μείωση δαπανών παρουσιάζεται μόνο στις «επιδοτήσεις» (-0,9 δισ. ευρώ) οι οποίες οφείλονται στις περικοπές των επιδοτήσεων για το ηλεκτρικό ρεύμα.

Σύμφωνα με τις αναγραφόμενες εκτιμήσεις της Εισηγητικής Έκθεσης Προϋπολογισμού 2025 για το έτος 2024, εκτιμάται ότι το συνολικό ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης θα διαμορφωθεί σε έλλειμμα -0,7% του ΑΕΠ, βελτιωμένο έναντι του ποσοστού -1,1% του ΑΕΠ, που ήταν η αρχική πρόβλεψη στην Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2024.⁹

• Συμπεράσματα

Σύμφωνα με το Διάγραμμα Β.1 φαίνεται ότι το πρωτογενές πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά το έτος 2024 (5,1%), σε ταμειακή βάση, ξεπερνά κατά πολύ τον στόχο (2,5%) όπως τέθηκε από την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2025 για το έτος 2024. Τα έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης εμφανίζονται αυξημένα σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό χρονικό διάστημα κατά 9,4 δισ. ευρώ.

Τα προσωρινά στοιχεία που αποτυπώνονται στο δελτίο της ΕΛΣΤΑΤ, τον Απρίλιο του 2025 δείχνουν θετικό ισοζύγιο Εσόδων Δαπανών κατά 1,3% του ΑΕΠ 2024 και πρωτογενές πλεόνασμα 4,8%, κατά το λογιστικό σύστημα ESA 2010. Η θετική εκτέλεση του προϋπολογισμού του 2024 σε δημοσιονομική βάση όπως αποτυπώνεται στα προσωρινά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (Απρίλιος 2025), για το έτος 2024 συνάδει με τις εκτιμήσεις μας, όπως αυτές αποτυπώθηκαν στην φθινοπωρινή έκθεση (2024) του ΕΔΣ, σχετικά με την επίτευξη και πιθανή υπέρβαση του στόχου που τέθηκε από την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2024.

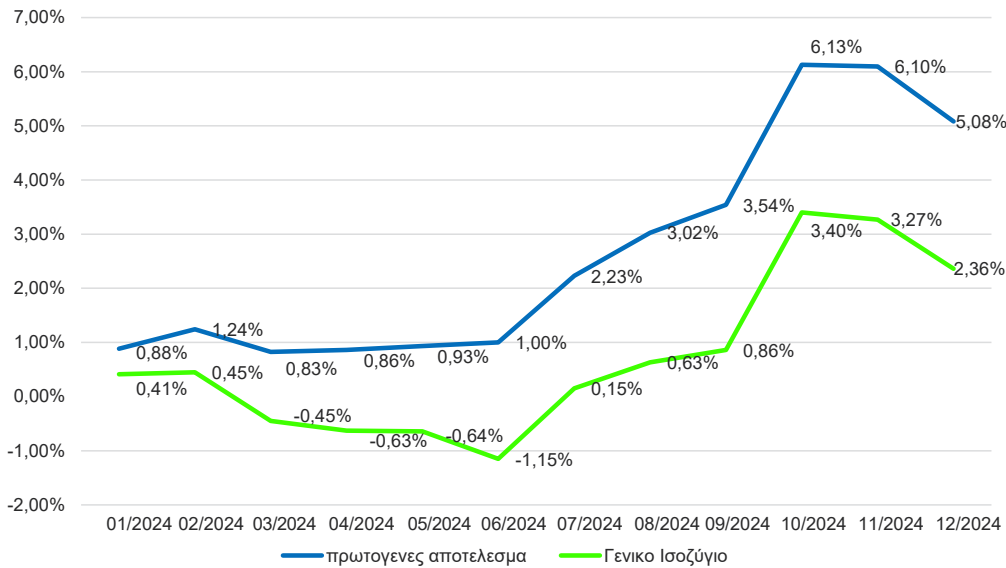
Στο Διάγραμμα Β.1 αποτυπώνονται οι πορείες του πρωτογενούς και του Γενικού Ισοζυγίου σε

8. Η αύξηση στις «πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών» οφείλεται κυρίως στην σύμβαση Παραχώρησης της Αττικής Οδού αν και τα εισπραχθέντα έσοδα θα καταμεριστούν σε βάθος εικοσιπενταετίας με αποτέλεσμα το ταμειακό αποτέλεσμα να διαφέρει από το δημοσιονομικό.

9. Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2025 σ. 101.

ταμειακή βάση, μηνιαίως, κατά το 2024.

Διάγραμμα Β.1: Ταμειακό γενικό και πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης 2024 ως ποσοστό του ΑΕΠ

Πηγή: ΥΠΕΘΟ.

Πίνακας Β.6: Σύγκριση προβλέψεων ΥΠΕΘΟ και προσωρινών στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ για τα Δημοσιονομικά αποτελέσματα 2024

	ΚΠ 2024	%	ΚΠ2025	%	ΕΛΣΤΑΤ Απρ. 2024 ESA 2010	%	2024 Γενική Κυβέρνηση σε ταμειακή βάση	%
Ισοζύγιο	-2.486	-1,10%	-1.714	-0,70%	3.181	1,3%	368	0,15%
Πρωτογενές αποτέλεσμα	4.991	2,10%	6.029	2,50%	11.401	4,8%	8.697	3,66%

Πηγή: ΥΠΕΘΟ, ΕΛΣΤΑΤ.

5.2 Εκτέλεση προϋπολογισμού Α΄ τετράμηνου 2025

- Κρατικός Προϋπολογισμός (ΚΠ)

Ο ΚΠ σε ενισχυμένη ταμειακή βάση, το Α΄ τετράμηνο του 2025, κατέγραψε πλεόνασμα, ύψους 1,9 δισ. ευρώ (0,75%) ΑΕΠ 2025, βελτιωμένο κατά περίπου 2,1 δισ. ευρώ σε σχέση με το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του έτους 2024. Σε σχέση με τον στόχο, όπως αυτός τέθηκε από την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2025, σημειώθηκε βελτίωση κατά 3,2 δισ. ευρώ. Σε σχέση με τον στόχο, τα έσοδα είναι αυξημένα κατά 0,23 δισ. ευρώ και οι δαπάνες είναι μειωμένες κατά 2,98 δισ. ευρώ.

Το πρωτογενές αποτέλεσμα είναι πλεονασματικό κατά 5,1 δισ. ευρώ (+2,1%) ΑΕΠ 2025, βελτιωμένο κατά 1,9 δισ. ευρώ σε σχέση με το 2024 και κατά 3,2 δισ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο, ο οποίος τέθηκε με την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2025.

Ωστόσο, η διαφορά (3,2 δισ. ευρώ) του πραγματοποιηθέντος πρωτογενούς αποτελέσματος σε σχέση με τον στόχο δεν αντανάκλα την πορεία εκτέλεσης του ΚΠ σε δημοσιονομική βάση. Τα

2,1 δισ. ευρώ αφορούν ετεροχρονισμό πληρωμών του τακτικού προϋπολογισμού και τα 0,7 δισ. ευρώ αφορούν ετεροχρονισμό επενδυτικών δαπανών. Τα 0,3 δισ. ευρώ αφορούν φορολογικά έσοδα που προσμετρώνται στο έτος 2024 και δεν επηρεάζουν το αποτέλεσμα σε δημοσιονομικούς όρους. Αφαιρουμένων των παραπάνω ποσών (3,1 δισ. ευρώ), το πρωτογενές αποτέλεσμα του ΚΠ προσεγγίζει τον στόχο που ετέθη από την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2025 (βλ. Πίνακα Β.7).

Πίνακας Β.7: Εκτέλεση Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Απρίλιος 2025 (εκατ. ευρώ)

	Πραγματοποιήσεις		Εκτιμήσεις	Διαφορά	
	Ιαν.-Απρ. 2024	Ιαν.- Απρ. 2025	Π/Υ 2025	2025-2024	Πραγμ/σεις-Εκτιμήσεις
	(α)	(β)	(γ)	(β) - (α)	(β) - (γ)
1. Καθαρά Έσοδα Κρατικού Προϋπ/σμού (α-β)	22.538	23.059	22.830	521	229
α. Συνολικά έσοδα	24.686	26.100	25.039	1.414	1.061
β. Επιστροφές φόρων	2.148	3.041	2.209	893	832
2. Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού	22.788	21.209	24.187	-1.579	-2.978
α. Πρωτογενείς Δαπάνες	15.479	15.207	17.509	-272	-2.302
β. Τόκοι	3.558	3.391	3.330	-167	61
γ. Δαπάνες ΠΔΕ	3.175	1.776	2.490	-1.399	-714
δ. Δαπάνες Ταμείου Ανάκαμψης	576	835	858	259	-23
3. Ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού (1-2)	-250	1.850	-1.357	2.100	3.207
ως % του ΑΕΠ	-0,11%	0,75%			
4. Πρωτογενές Αποτέλεσμα*	3.283	5.149	1.973	1.866	3.176
ως % του ΑΕΠ	1,38%	2,08%			
ΑΕΠ (τρέχουσες τιμές) **	237.573	247.514			

Πηγή: Μηνιαίο Δελτίο Εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού Απρίλιος 2025 (τροποποιημένη ταμειακή βάση).

Τα καθαρά έσοδα του ΚΠ, το Α΄ τετράμηνο του 2025, διαμορφώθηκαν σε 23,1 δισ. ευρώ (9,3% του ΑΕΠ 2025) αυξημένα κατά 0,5 δισ. ευρώ (μεταβολή 2,3%) σε σχέση με πέρυσι και κατά 0,23 δισ. ευρώ (1,0%) σε σχέση με τον στόχο της Εισηγητικής Έκθεσης Προϋπολογισμού 2025 (βλ. Πίνακας Β.8).

Τα καθαρά έσοδα παρουσιάζονται αυξημένα κατά 0,23 δισ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο κυρίως λόγω αυξημένων εσόδων από φόρους (1,4 δισ. ευρώ), και των εσόδων της κατηγορίας «πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών» (1,0 δισ. ευρώ). Μείωση εσόδων σημειώνεται στην κατηγορία «μεταβιβάσεις» κατά 1,3 δισ. ευρώ. Οι επιστροφές φόρων παρουσιάζονται αυξημένες σε σχέση με τον στόχο κατά 0,8 δισ. ευρώ.

Τα έσοδα της κατηγορίας «φόροι» ανήλθαν σε 22,0 δισ. ευρώ και είναι αυξημένα σε σχέση με τον στόχο κατά 1,4 δισ. ευρώ λόγω της καλύτερης απόδοσης στην είσπραξη των φόρων τόσο του τρέχοντος όσο και του προηγούμενου έτους (που δημοσιονομικά αφορούν το έτος 2024). Επιπλέον, 439 εκατ. ευρώ, από φόρους εισπράχθηκαν τον μήνα Απρίλιο αν και είχε προβλεφθεί ότι θα εισπραχθούν τους επόμενους μήνες.

Τα έσοδα της κατηγορίας «πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών» παρουσιάζονται αυξημένα κατά 1,0 δισ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο, λόγω του ότι συμπεριλαμβάνουν 0,8 δισ. ευρώ, που αφορούν σε διαδικασίες ολοκλήρωσης της νέας Σύμβασης Παραχώρησης της Αττικής Οδού, οι

οποίες πραγματοποιήθηκαν τον Ιανουάριο του 2025 και είναι δημοσιονομικά ουδέτερες.

Τα έσοδα της κατηγορίας «μεταβιβάσεις» παρουσιάζονται μειωμένα κατά 1,3 δισ. ευρώ έναντι του στόχου λόγω της καθυστέρησης εισπράξης της πέμπτης δόσης ύψους 1,35 δισ. ευρώ από το ΤΑΑ, η οποία και εισπράχθηκε στις 2 Μαΐου του 2025.

Οι επιστροφές φόρων ανήλθαν σε 3,0 δισ. ευρώ και είναι αυξημένες κατά 0,8 δισ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο διότι εμπεριέχουν το αντίστοιχο ποσό επιστροφής ΦΠΑ ευρώ από τη Σύμβαση Παραχώρησης της Αττικής Οδού. Αν εξαιρεθεί το ποσό αυτό οι επιστροφές φόρων προσεγγίζουν τον στόχο που είχε τεθεί από την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2025.

Σε σχέση με πέρυσι, η αύξηση των καθαρών εσόδων προέρχεται κυρίως από φόρους 1,8 δισ. ευρώ και από πωλήσεις αγαθών και Υπηρεσιών κατά 1,0 δισ. ευρώ ενώ μεγάλη μείωση παρατηρείται στις μεταβιβάσεις κατά 0,8 δισ. ευρώ.

Πίνακας Β.8: Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Απρίλιος 2025 (εκατ. ευρώ)

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΤΑΜΕΙΑΚΗ ΒΑΣΗ	Ιαν.- Απρ. 2024	Ιαν.- Απρ. 2025	Διαφορά 2025- 2024	% Μετ. 2025- 2024	Στόχος Π.Υ. 2025	Διαφορά Πραγματ/ σεις- Στόχος	% Μετ. Πραγματ/σεις - Στόχος
	(α)	(β)	(γ) = (β) - (α)	(δ) = (γ)/ (α)	(ε)	(στ) = (β) - (ε)	(ζ) = (στ) / (β)
Καθαρά Έσοδα Κρατικού Προϋπ/σμού (I+II+III+IV+V-β)	22.538	23.059	521	2,3%	22.830	229	1,0%
I. Φόροι	20.244	22.009	1.765	8,7%	20.648	1.361	6,6%
II. Κοινωνικές Εισφορές	20	20	0	0,0%	20	0	0,0%
III. Μεταβιβάσεις	2.663	1.820	-843	-31,7%	3.158	-1.338	-42,4%
IV. Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	342	1.352	1.010	295,3%	344	1.008	293,0%
V.Λοιπά τρέχοντα έσοδα (συμπ/νων πωλήσεων παγίων και τιμαλφών)	1416	899	-517	-36,5%	869	30	3,5%
β. Επιστροφές φόρων	2.148	3.041	893	41,6%	2.209	832	37,7%
Πληροφοριακά Στοιχεία							
Έσοδα από ΠΔΕ (περιέχεται στις Μεταβιβάσεις & Λοιπά τρέχοντα έσοδα)	2.505	1.621	-884	-35,3%	1.765	-144	
Έσοδα από ΤΑΜ. ΑΝΑΚ. (περιέχεται στις μεταβιβάσεις)	159	0	-159	-100,0%	1.346	-1.346	

Πηγή: Δελτίο Εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού Απρίλιος 2025 (τροποποιημένη ταμειακή βάση).

Συγκεκριμένα, τα αυξημένα φορολογικά έσοδα κατά το Α΄ τετράμηνο του έτους 2025 σε σχέση με το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 2024 κατά 1,8 δισ. ευρώ (8,7%) (βλ. Πίνακα Β.9) αφορούν μεγαλύτερες αυξήσεις στον ΦΠΑ επί «αγαθών και υπηρεσιών» 0,7 δισ. ευρώ και στον «φόρο εισοδήματος» 1,4 δισ. ευρώ. Μείωση κατά 0,5 δισ. ευρώ παρουσιάζεται στην κατηγορία «λοιποί τρέχοντες φόροι», η οποία είναι δημοσιονομικά ουδέτερη.

Σε σχέση με τον στόχο όπως αυτός καταγράφηκε στην Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2025 για το έτος 2024 τα έσοδα από φόρους αυξήθηκαν κατά 1,4 δισ. ευρώ. Αυξημένα φορολογικά έσοδα παρουσιάζονται σε όλες τις μείζονες κατηγορίες: στους «φόρους επί αγαθών

και υπηρεσιών» (0,36 δισ. ευρώ), στους «φόρους εισοδήματος» (0,66 δισ. ευρώ), στους «τακτικούς φόρους ακίνητης περιουσίας» κατά 0,19 δισ. ευρώ και στους «λοιπούς φόρους παραγωγής» κατά 0,1 δισ. ευρώ. Τα έσοδα από ΦΠΑ περιλαμβάνουν το ποσό ΦΠΑ της νέας Σύμβασης Παραχώρησης της Αττικής Οδού, όπως προαναφέρθηκε και δεν προσμετράται στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα. Αθροιστικά οι φόροι από ΦΠΑ και από τα εισοδήματα φθάνουν το 1,0 δισ. ευρώ περισσότερα από τον στόχο. Η καλύτερη απόδοση των εσόδων οφείλεται και στην απόδοση των μέτρων της διοίκησης που αφορούν στις ηλεκτρονικές πληρωμές και στην εφαρμογή my data της ΑΑΔΕ.

Πίνακας Β.9: Φορολογικά Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Απρίλιος 2025 (εκατ. ευρώ)

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΤΑΜΕΙΑΚΗ ΒΑΣΗ	Ιαν.- Απρ. 2024	Ιαν.- Απρ. 2025	Διαφορά 2025- 2024	% Δ 2025- 2024	Στόχος Π.Υ. 2025	Διαφορά Πραγμ/σεις - Στόχος	% Δ Πραγμ/ σεις- Στόχος
	(α)	(β)	(γ) = (β) - (α)	(δ) = (γ)/(α)	(ε)	(στ) = (β) - (ε)	(ζ) = (στ)/ (β)
Έσοδα από φόρους (Α+Β+Γ+Δ+Ε+ΣΤ+Ζ)	20.244	22.009	1.765	8,7%	20.648	1.361	6,18%
Α.Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών (1+2+3)	11.520	12.257	737	6,4%	11.899	358	2,92%
1. Φ.Π.Α.	8.170	8.878	708	8,7%	8.602	276	3,11%
1.α ΦΠΑ στα πετρελαιοειδή	666	659	-7	-1,1%	677	-18	-2,73%
1.β ΦΠΑ καπνικών προϊόντων	195	171	-24	-12,3%	195	-24	-14,04%
1.γ ΦΠΑ λοιπών προϊόντων και υπηρεσιών	7.309	8.048	739	10,1%	7.730	318	3,95%
2. Ειδικό Φόρο Κατανάλωσης	2.115	2.189	74	3,5%	2.128	61	2,79%
2.α ΕΦΚ ενεργειακών προϊόντων	1.246	1.333	87	7,0%	1.246	87	6,53%
2.β ΕΦΚ καπνικών προϊόντων	691	680	-11	-1,6%	701	-21	-3,09%
2.γ ΕΦΚ λοιπών προϊόντων	179	177	-2	-1,1%	181	-4	-2,26%
3. Λοιποί φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών (*)	1235	1.189	-46	-3,7%	1168	21	1,77%
Β.Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών	103	132	29	28,2%	109	23	17,42%
Γ.Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας	1.165	1339	174	14,9%	1.146	193	14,41%
εκ των οποίων: ΕΝΦΙΑ	1.158	1.334	176	15,2%	1.141	193	14,47%
Δ.Λοιποί φόροι επί παραγωγής	143	204	61	42,7%	102	102	50,00%
Ε. Φόρος εισοδήματος (Ε.1+Ε.2+Ε.3)	6.246	7.598	1.352	21,6%	6.942	656	8,63%
Ε1.Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από Φυσικά Πρόσωπα (ΦΠ)	3.901	4.728	827	21,2%	4.138	590	12,48%
Ε2. Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από εταιρείες (ΝΠ)	1.723	2.054	331	19,2%	2.180	-126	-6,13%
Ε3. Λοιποί φόροι εισοδήματος	622	815	193	31,0%	624	191	23,44%
ΣΤ.Φόροι κεφαλαίου	77	77	0	0,0%	77	0	0,00%
Ζ. Λοιποί τρέχοντες φόροι	990	402	-588	-59,4%	373	29	7,21%
εκ των οποίων: Φόροι Οχημάτων	657	55	-602	-91,6%	39	16	29,09%

Πηγή: Μηνιαίο Δελτίο Εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού Απρίλιος 2025(τροποποιημένη ταμειακή βάση).

Οι συνολικές δαπάνες του ΚΠ (βλ. Πίνακα Β.10) για το Α' τετράμηνο του έτους 2025 ανήλθαν στα 21,2 δισ. ευρώ και παρουσιάζονται μειωμένες σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του

2024 κατά 1,6 δισ. ευρώ (-7%). Οι μεγαλύτερες μειώσεις σε σχέση με πέρυσι παρατηρούνται στις δαπάνες για το ΠΔΕ -1,4 δισ. ευρώ και στις αποκτήσεις πάγιων περιουσιακών στοιχείων -0,3 δισ. ευρώ. Αυξημένες σε σχέση με πέρυσι παρουσιάζονται οι δαπάνες για το ΤΑΑ +0,3 δισ. ευρώ.

Υστέρηση παρουσιάζεται στην εκτέλεση των δαπανών σε σχέση με τον στόχο κυρίως λόγω του ετεροχρονισμού των μεταβιβαστικών πληρωμών προς τους ΟΚΑ και λοιπούς φορείς γενικής κυβέρνησης κατά 1.6 δισ. ευρώ και των ταμειακών πληρωμών των εξοπλιστικών προγραμμάτων κατά 0,4 δισ. ευρώ. Τα παραπάνω ποσά δεν επηρεάζουν το αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης σε δημοσιονομικούς όρους.

Πίνακας Β.10: Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Απρίλιος 2025 (εκατ. ευρώ)

Σε εκατ. ευρώ τροποποιημένη ταμειακή βάση	Ιαν.- Απρ. 2024	Ιαν.- Απρ. 2025	Διαφορά 2025- 2024	% Δ 2025- 2024	Ετήσιος Στόχος Π/Υ 2025 για 2024	Διαφορά Ετήσιος Στόχος - Πραγμ/σεις	% εκτέλεσής
	(α)	(β)	(γ) = (β) - (α)	(δ) = (γ)/(α)	(ε)	(στ) = (ε) - (β)	(ζ) = (β)/ (ε)
Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού	22.788	21.209	-1.579	-7%	79.871	58.662	27%
I. Παροχές σε εργαζομένους	4.886	4.925	39	1%	14.889	9.964	33%
II. Κοινωνικές Παροχές	80	35	-45	-56%	425	390	8%
III. Μεταβιβάσεις	9.625	9.599	-26	0%	34.741	25.142	28%
IV. Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	346	369	23	7%	2.040	1.671	18%
V. Λοιπές Δαπάνες (*)	22	74	52	236%	183	109	40%
VI. Πιστώσεις υπό κατανομή πλην ΠΔΕ Και ΤΑΑ	0	0	0		3.183	3.183	0%
VII. Αποκτήσεις πάγιων περιουσιακών στοιχείων	521	205	-316	-61%	2.610	2.405	8%
VIII. Τόκοι σε ακαθάριστη βάση	3.558	3.391	-167	-5%	7.701	4.310	44%
IX. Δαπάνες ΠΔΕ	3.175	1.776	-1.399	-44%	9.200	7.424	19%
X. Δαπάνες ΤΑΑ	576	835	259	45%	4.900	4.065	17%

Πηγή: Μηνιαίο Δελτίο Εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού Απρίλιος 2025(τροποποιημένη ταμειακή βάση).

(*) Συνολικές Δαπάνες- Τόκοι- δαπάνες ΠΔΕ και Ταμείου Ανάκαμψης.

(**) Συνολικές Δαπάνες- Δαπάνες ΠΔΕ & Ταμείο Ανάκαμψης.

• Γενική Κυβέρνηση (ΓΚ)

Σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης (Βλ. Πίνακα Β.11) το Α΄ τετράμηνο του έτους 2025 καταγράφηκε ταμειακό πλεόνασμα 1,2 δισ. ευρώ (0,49% του ΑΕΠ) αυξημένο κατά 2,6 δισ.ευρώ σε σχέση με το 2024. Αντίστοιχα, δημιουργήθηκε πρωτογενές πλεόνασμα 4,4 δισ. ευρώ (1,76% του ΑΕΠ), σε σχέση με πρωτογενές πλεόνασμα 2,0 δισ. ευρώ (0,85% του ΑΕΠ) το αντίστοιχο περσινό χρονικό διάστημα. Η βελτίωση αυτή οφείλεται στα αυξημένα, σε ταμειακή βάση, έσοδα, κατά 1,7 δισ. ευρώ. Οι δαπάνες παρουσιάζονται αυξημένες κατά 0,7 δισ. ευρώ (2,19%) σε

σχέση με το αντίστοιχο περσινό χρονικό διάστημα.

Πίνακας Β.11: Εκτέλεση προϋπολογισμού σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης (εκατ. ευρώ*) Ιανουάριος-Απρίλιος 2025

	Ιαν.-Απρ. 2024	Ιαν.-Απρ. 2025	Διαφορά 2024-2025	% Δ 2024- 2025
	(α)	(β)	(γ) = (β) - (α)	(δ) = (γ)/(α)
A. Έσοδα	33.068	34.803	1.735	5,25%
Φόροι	19.531	20.467	936	4,79%
Ασφαλιστικές εισφορές	8.973	9.138	165	1,84%
Μεταβιβάσεις	2.668	2.435	-233	-8,73%
Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	1.140	2.231	1.091	95,70%
Λοιπά έσοδα	755	532	-223	-29,54%
B. Δαπάνες	31.063	31.744	681	2,19%
Αμοιβές προσωπικού	6.674	6.726	52	0,78%
Κοινωνικές παροχές	15.414	15.303	-111	-0,72%
Μεταβιβάσεις	2.046	2.767	721	35,24%
Αγορά αγαθών και υπηρεσιών	2.660	2.831	171	6,43%
Επιδότησεις	811	967	156	19,24%
Τόκοι καταβληθέντες	3.455	3.145	-310	-8,97%
Λοιπές Δαπάνες	3	5	2	66,67%
Γ. Καθαρή απόκτηση μη χρημ/ κών περιουσιακών στοιχείων	3.430	1.844	-1.586	-46,24%
Ισοζύγιο (πλεόνασμα)/ έλλειμμα (Α-Β-Γ-)	-1.425	1.215	2.640	
Ως ποσοστό του ΑΕΠ%	-0,60%	0,49%		
Πρωτογενές αποτέλεσμα	2.030	4.360	2.330	
Ως ποσοστό του ΑΕΠ%	0,85%	1,76%		
ΑΕΠ	237.573	247.514		

Πηγή: Δελτίο Μηνιαίων Στοιχείων Γενικής Κυβέρνησης Απρίλιος 2025, ΥΠΕΘΟ.

*Στοιχεία σε ταμειακή βάση.

Από την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2025 προβλέπεται ετήσιο πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης, κατά το λογιστικό σύστημα ESA, 2,4% του ΑΕΠ.¹⁰ Το Α' τετράμηνο του 2025, σύμφωνα με τον Πίνακα Β.11, εμφανίστηκε πρωτογενές πλεόνασμα, σε ταμειακή βάση, 1,76% του ΑΕΠ. Το πρωτογενές πλεόνασμα κατά ESA για το έτος 2024, σύμφωνα με την εκτίμηση της ΕΛΣΤΑΤ (Απρίλιος 2025 προσωρινά στοιχεία), διαμορφώθηκε στο 4,8% του ΑΕΠ υψηλότερο από αυτό που εκτιμήθηκε από την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2025 για το έτος 2024 (2,5% του ΑΕΠ).¹¹ Το τετράμηνο Ιανουαρίου-Απριλίου του 2025 καταγράφηκε πρωτογενές πλεόνασμα, σε ταμειακή βάση, (1,76% του ΑΕΠ) μεγαλύτερο από το αντίστοιχο Α' τετράμηνο του 2024 (0,85% του ΑΕΠ). Αν και είναι πολύ νωρίς, και δεν μπορούμε να αποφανθούμε με ασφάλεια για την πορεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού της Γενικής Κυβέρνησης του 2025, λαμβάνοντας υπόψη και την πορεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού του έτους 2024, θεωρούμε ότι αν υπάρξει προσήλωση στους στόχους που έχουν τεθεί από την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού και δεν προκύψουν έκτακτα γεγονότα (πρόστιμα, δικαστικές αποζημιώσεις, γεωπολιτική αστάθεια) μπορεί να επιτύχουμε πρωτογενές πλεόνασμα της τάξης του 2,4% του ΑΕΠ για το έτος 2025. Σε κάθε περίπτωση απαιτείται συνετή δημοσιονομική διαχείριση για

10. Εισηγητική έκθεση προϋπολογισμού 2025, σ.102.

11. <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SEL03/->.

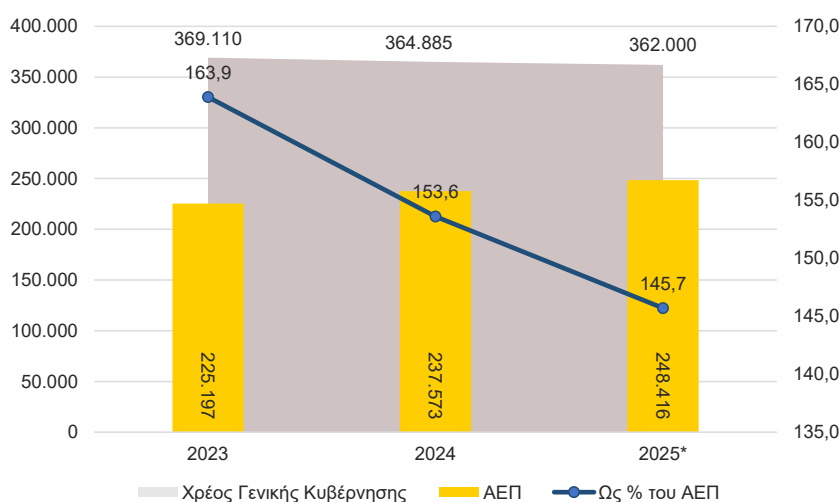
την επίτευξη των τεθέντων δημοσιονομικών στόχων.

6. Δημόσιο χρέος

6.1 Η εξέλιξη του χρέους

Το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ για το 2024 διαμορφώθηκε στο 153,6%, παρουσιάζοντας μείωση 10,3 ποσ. μονάδες σε σχέση με το 2023 τη μεγαλύτερη μεταξύ των χωρών μελών της ΕΕ και βελτιωμένο σε σχέση με πρόβλεψη για μείωση 9,9 σύμφωνα με τον ΚΠ 2025 (βλ. Διάγραμμα Β.2). Η μείωση αναμένεται να συνεχιστεί το 2025 κατά 7,9 ποσ. μονάδες, με το χρέος να εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί στο 145,7% του ΑΕΠ και το δημοσιονομικό έλλειμμα να παραμένει όχι μόνο κάτω από το όριο του 3% του ΑΕΠ με ασφαλές περιθώριο αλλά να εκτιμάται ότι θα συνεχίσει πλεονασματικό. Η εξέλιξη αυτή είναι σημαντική, για μια οικονομία όπως η ελληνική η οποία τις προηγούμενες δεκαετίες είχε πολύ υψηλά δημοσιονομικά ελλείμματα. Σύμφωνα με το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό-Διαρθρωτικό Σχέδιο 2025-2028, η τάση αυτή αποκλιμάκωσης του χρέους προβλέπεται να συνεχιστεί με το λόγο χρέους προς ΑΕΠ το 2028 να διαμορφώνεται σε 133,4%, με τη μέση ετήσια μείωση κατά την τετραετία 2025-2028 να υπολογίζεται σε 5,1 ποσ. μονάδες.

Διάγραμμα Β.2: Εξέλιξη χρέους Γενικής Κυβέρνησης, Ελλάδα, 2023-2025 (% ΑΕΠ)

Πηγή: Ετήσια Έκθεση Προόδου 2025, ΥΠΕΘΟ, Μάιος 2025.

*εκτίμηση

Κύριοι παράγοντες που συμβάλουν σε αυτή την ταχεία αποκλιμάκωση είναι η διατήρηση ισχυρής πραγματικής ανάπτυξης (3,3 ποσ. μονάδες), η σημαντική αύξηση του πρωτογενούς πλεονάσματος (2,9 ποσ. μονάδες) και η διαφορά μεταξύ του έμμεσου επιτοκίου δανεισμού και του ρυθμού μεταβολής του ονομαστικού ΑΕΠ (snowball effect) κατά 5,3 ποσ. μονάδες.¹²

Όσον αφορά το πρωτογενές πλεόνασμα του 2024, αυτό επιτεύχθηκε κυρίως μέσω της υπερ-απόδοσης των φορολογικών εσόδων, παρά τα δημοσιονομικά μέτρα στήριξης που υιοθετήθηκαν το έτος αυτό, τα οποία δεν είχαν προβλεφθεί στον προϋπολογισμό και την αυξημένη δαπάνη για δημόσιες επενδύσεις, που χρηματοδοτήθηκαν από εθνικούς πόρους, το κόστος των οποίων ήταν σε 0,2% του ΑΕΠ. Αν και η σχέση επιτοκίου ανάπτυξης συνέβαλε σημαντικά στην μείωση του λόγου χρέους/ΑΕΠ τα προηγούμενα χρόνια, τα επόμενα, η επίδρασή της αναμένεται να περιοριστεί. Έτσι, η διατήρηση ισχυρών πρωτογενών πλεονασμάτων καθίσταται ακόμα πιο κρίσιμη. Επίσης, παρά τη σημαντική αποκλιμάκωση τους χρέους, απαιτείται διαρκής επα-

12. Debt Sustainability Monitor 2024, European Commission Institutional Paper 306, March 2025.

γρύπνηση λόγω του υψηλού επιπέδου χρέους της ελληνικής οικονομίας, το οποίο παραμένει το υψηλότερο στην ΕΕ, και υπερβαίνει κατά πολύ τον στόχο του κανόνα του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης της ΕΕ που είναι της τάξης του 60% του ΑΕΠ.

Οι χρηματοδοτικές ανάγκες του ελληνικού Δημοσίου κατά τη διάρκεια του 2024 καλύφθηκαν κατά κύριο λόγο από κοινοπρακτικές εκδόσεις ομολόγων δεκαετούς και τριακονταετούς διάρκειας σταθερού επιτοκίου, συνολικής ονομαστικής αξίας 7 δισ. ευρώ. Επιπλέον, καλύφθηκαν από επανεκδόσεις μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων ομολόγων μέσω δημοπρασίας συνολικής ονομαστικής αξίας 2,3 δισ. ευρώ, καθώς και από αναχρηματοδότηση βραχυπρόθεσμου χρέους. Παράλληλα, για την κάλυψη των αναγκών χρηματοδότησης του δανειακού προγράμματος του ΤΑΑ έγινε εκταμίευση δόσης ύψους 2,3 δισ. ευρώ στο πλαίσιο της δανειακής σύμβασης με την ΕΕ για τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Σταθερότητας.

Ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός του ελληνικού Δημοσίου το 2024 πραγματοποιήθηκε μέσω εκδόσεων έντοκων γραμματίων συνολικής ονομαστικής αξίας περίπου 5 δισ. ευρώ, καθώς και μέσω πράξεων διαχείρισης ταμειακής ρευστότητας υπό τη μορφή συμφωνιών επαναγοράς (repo agreements), τις οποίες συνάπτει ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ) για την αξιοποίηση των διαθεσίμων, κυρίως των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αύξηση του βραχυχρόνιου δανεισμού με πράξεις διαχείρισης ταμειακής ρευστότητας υπό τη μορφή συμφωνιών επαναγοράς, με συνέπεια την αύξηση του ενδοκυβερνητικού χρέους το οποίο και απεικονίζεται στα υψηλά επίπεδα χρέους της Κεντρικής Διοίκησης. Το 2023 οι συνολικές πωλήσεις τίτλων με συμφωνίες επαναγοράς υπολογίστηκαν σε 54,5 δισ. ευρώ περίπου, ενώ το ύψος αυτών το 2024 σε 50 δισ. ευρώ περίπου. Το εν λόγω τμήμα του δημοσίου χρέους, στην πλειονότητά του, δεν προσμετράται στον υπολογισμό του επίσημου δείκτη δημοσίου χρέους, καθόσον οι πράξεις συμφωνιών επαναγοράς συνάπτονται κυρίως με φορείς της Γενικής Κυβέρνησης προκειμένου να αξιοποιηθούν τα ταμειακά τους διαθέσιμα. Με την πρακτική αυτή, αφενός συγκρατείται η αύξηση του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης (εξωτερικού χρέους) και αφετέρου, το κόστος εξυπηρέτησης του νέου αυτού δανεισμού, δεν επιβαρύνει το ετήσιο δημοσιονομικό αποτέλεσμα σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης και συνεπώς είναι δημοσιονομικά ουδέτερο.

6.2 Η αποπληρωμή των δανείων του Μηχανισμού Στήριξης

Η εφαρμογή των τριών προγραμμάτων μακροοικονομικής προσαρμογής (2010-2018) συνοδεύτηκε από την λήψη δανειακών κεφαλαίων συνολικού ύψους 288,7 δισ. ευρώ που αντλήθηκαν από διμερή δάνεια με χώρες της ΕΕ (Greek Loan Facility, GLF), από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (European Financial Stability Facility, EFSF), από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (European Stability Mechanism, ESM), αλλά και από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) με σχετικά ευνοϊκούς όρους (χαμηλά επιτόκια, μακρά περίοδο αποπληρωμής).¹³ Η αποπληρωμή αυτού του χρέους θα απαιτήσει δημοσιονομικά πλεονάσματα τις επόμενες δεκαετίες.

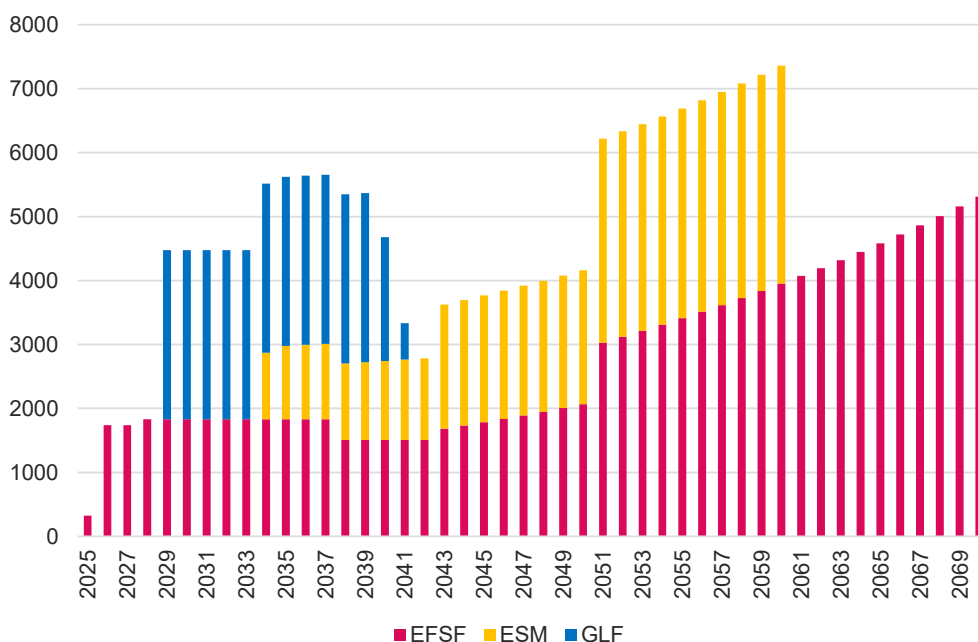
Αναλυτικά, τα δανειακά κεφάλαια που προήλθαν από το ΔΝΤ (32,1 δισ. ευρώ) έχουν πλήρως αποπληρωθεί (Απρίλιος 2022), επομένως το ανεξόφλητο υπόλοιπο αφορά αποκλειστικά δανειακά κεφάλαια των κρατών μελών της ευρωζώνης που αντλήθηκαν από το Μηχανισμό Στήριξης (GLF, EFSF, ESM) και το ύψους του ανέρχεται σε 217,4 δισ. ευρώ με την αποπληρωμή τους να εκτείνεται έως το 2070 (βλ. Διάγραμμα Β.3), σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα λήξεως χρέους Κεντρικής Διοίκησης στις 31/3/2025 του Οργανισμού Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ).

Από το συνολικό ποσό των 52,9 δισ. ευρώ διμερών διακρατικών δανείων που χορηγήθηκαν στην Ελλάδα από τα κράτη-μέλη της ΕΕ (GLF), το υπόλοιπο ανεξόφλητο κεφάλαιο ανέρχεται

13. Πηγή ESM: <https://www.esm.europa.eu/assistance/greece>.

σήμερα σε 31,61 δισ. ευρώ. Τα εν λόγω δάνεια φέρουν κυμαινόμενο επιτόκιο βάσει του Euribor πλέον περιθωρίου 50 μονάδων βάσης, γεγονός που τα καθιστά πιο ευαίσθητα σε αυξήσεις επιτοκίων και συνεπώς επιβαρυντικά ως προς το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους. Στο πλαίσιο της στρατηγικής ενεργής διαχείρισης του δημοσίου χρέους και με στόχο τον περιορισμό του κινδύνου αύξησης του κόστους δανεισμού λόγω ανόδου επιτοκίων και τη βελτίωση του προφίλ εξυπηρέτησης, πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2024 πρόωρη αποπληρωμή οφειλών ύψους 7,935 δισ. ευρώ, που αφορούσαν λήξεις των ετών 2026, 2027 και 2028.¹⁴ Για το 2025 έχει δρομολογηθεί περαιτέρω πρόωρη αποπληρωμή ύψους 5,29 δισ. ευρώ, η οποία καλύπτει τμήμα των οφειλών με προγραμματισμένες λήξεις την περίοδο 2033–2041. Η αρχική πρόβλεψη αποπληρωμής των δανείων GLF εκτεινόταν έως το 2041, ωστόσο βάσει της τρέχουσας στρατηγικής, επιδιώκεται η πλήρης εξόφλησή τους έως το 2031, ήτοι δέκα έτη νωρίτερα του αρχικού χρονοδιαγράμματος. Η εν λόγω επιτάχυνση στην αποπληρωμή εκτιμάται ότι θα έχει άμεση θετική επίδραση στην μείωση του λόγου χρέους προς ΑΕΠ, τη συγκράτηση των δαπανών τόκων, καθώς και στην σταθεροποίηση του προφίλ χρηματοδοτικών αναγκών μεσοπρόθεσμα, ενισχύοντας τη χρηματοοικονομική ανθεκτικότητα και το πιστωτικό προφίλ της χώρας. Επιπρόσθετα, Ο ΟΔΔΗΧ χρησιμοποιεί ενεργά «interest rate swaps» για να καθορίζει ανταγωνιστικά σταθερά επιτόκια, μέσω «mid-swap συν spread», και να διαχειρίζεται τον κίνδυνο επιτοκίων του χρέους. Αυτή η στρατηγική του επιτρέπει να επιτυγχάνει χαμηλό και προβλέψιμο κόστος δανεισμού, ενώ διατηρεί ευελιξία απέναντι στις συνθήκες της αγοράς και τα επιτόκια.

Διάγραμμα Β.3: Χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής δανείων Μηχανισμού Στήριξης

Πηγή: Χρονοδιάγραμμα λήξεως χρέους Κεντρικής Διοίκησης στις 31/03/2025 (εκατ. ευρώ), ΟΔΔΗΧ.

Από τα δανειακά κεφάλαια του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF) ύψους 141,8 δισ. ευρώ, το ανεξόφλητο υπόλοιπο ανέρχεται σε περίπου 126 δισ. ευρώ. Με βάση το υφιστάμενο χρονοδιάγραμμα, η καταβολή των ετήσιων δόσεων έχει ξεκινήσει από το 2025 και θα επεκταθεί έως το 2070. Τέλος, η χρηματοδοτική βοήθεια ύψους 58,8 δισ. ευρώ που αντλήθηκε από τον ESM κατά τη διάρκεια του τρίτου προγράμματος, αναμένεται να αποπληρωθεί από το 2034 έως το 2060.

14. Η Ελλάδα αποπλήρωσε πρόωρα δάνεια του GLF το 2022 2,645 δισ. ευρώ και το 2023 5,29 δισ. ευρώ.

6.3 Σύγκριση Ελλάδας - ευρωζώνης

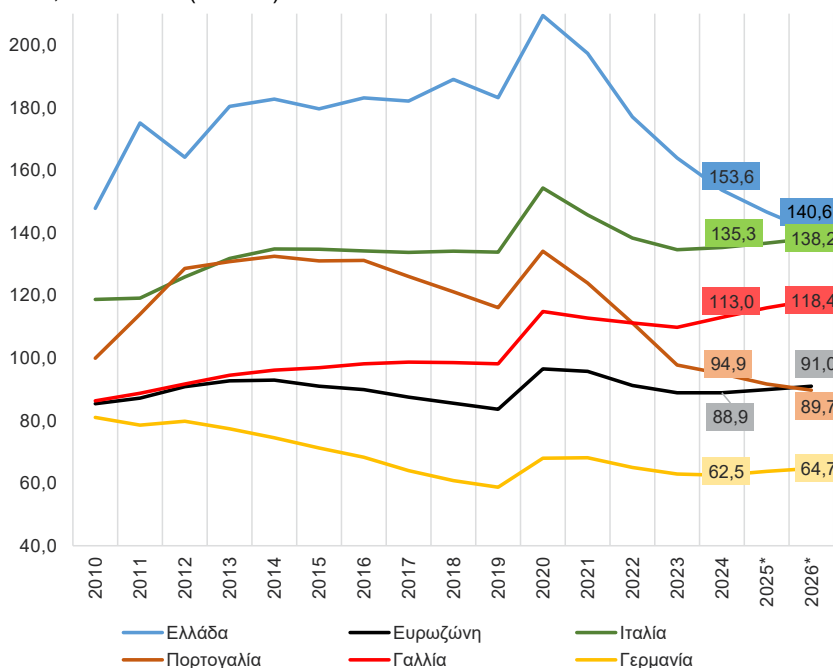
Το 2024, η Ελλάδα διατήρησε την ισχυρότερη δυναμική αποκλιμάκωσης του λόγου δημοσίου χρέους προς ΑΕΠ μεταξύ των χωρών της ευρωζώνης. Συγκεκριμένα, ο λόγος χρέους μειώθηκε κατά 10,3 ποστ. μονάδες, από 163,9% του ΑΕΠ το 2023 σε 153,6% το 2024, εν μέσω σταθερής δημοσιονομικής επίδοσης, αυξημένου ονομαστικού ΑΕΠ και στοχευμένων παρεμβάσεων στην σύνθεση του χρέους, όπως η πρόωρη αποπληρωμή δανείων. Η θετική αυτή τάση προβλέπεται να συνεχιστεί, με τον λόγο χρέους να υποχωρεί περαιτέρω στο 146,6% του ΑΕΠ το 2025 και στο 140,6% το 2026, μια σημαντική μείωση του χρέους σχεδόν 69 ποστ. μονάδων σε διάστημα έξι ετών (2020–2026).

Συγκριτικά, η Πορτογαλία σημείωσε μείωση μικρότερης κλίμακας από 97,7% το 2023 σε 94,9% το 2024, ενώ προβλέπεται περαιτέρω αποκλιμάκωση στο 91,7% το 2025 και 89,7% το 2026 (βλ. Διάγραμμα Β.4). Στον αντίποδα, η Ιταλία παρουσιάζει τάσεις σταθεροποίησης ή και επιδείνωσης, με τον λόγο χρέους να αυξάνεται ελαφρώς από 134,6% το 2023 σε 135,3% το 2024, με περαιτέρω άνοδο στο 136,7% το 2025 και 138,2% το 2026, υποδηλώνοντας αδυναμία μείωσης του χρέους. Το ιταλικό δημόσιο χρέος αναμένεται να είναι το υψηλότερο στην ευρωζώνη σε απόλυτο μέγεθος και ως ποσοστό του ΑΕΠ το 2028 και έπειτα. Η Γαλλία δείχνει ανησυχητικές δημοσιονομικές επιδόσεις με αύξηση του λόγου χρέους από 109,8% το 2023 σε 113,0% το 2024, με προβλεπόμενη περαιτέρω επιδείνωση σε 116,0% το 2025 και 118,4% το 2026. Η διατήρηση του υψηλού επιπέδου ελλειμμάτων σε συνδυασμό με περιορισμένη ανάπτυξη επηρεάζουν αρνητικά τη δυναμική χρέους της Γαλλίας με την ανάγκη δημοσιονομικής προσαρμογής.

Σε επίπεδο ευρωζώνης, ο μέσος λόγος χρέους προς ΑΕΠ παρέμεινε σταθερός το 2024 στο 88,9%, ενώ προβλέπεται να κινηθεί ελαφρώς ανοδικά στο 89,9% το 2025 και 91,0% το 2026, αντανakλώντας την ετερογενή πορεία του μεταξύ των χωρών. Χώρες όπως η Ελλάδα και η Πορτογαλία έχουν σταθερή μείωση τους χρέους ενώ μεγάλες οικονομίες (όπως η Γερμανία, Ιταλία και η Γαλλία) παρουσιάζουν σημαντική επιδείνωση στο χρέος.

Όσο αναφορά τις αποδόσεις των ελληνικών κρατικών τίτλων, το 2025 συνεχίζεται η αποκλιμάκωσή τους, αποτυπώνοντας την περαιτέρω ενίσχυση της εμπιστοσύνης των αγορών στην βιωσιμότητα του ελληνικού χρέους και στην μακροοικονομική σταθερότητα της χώρας. Ειδικότερα, η απόδοση του ελληνικού 10ετούς ομολόγου στην δευτερογενή αγορά διαμορφώθηκε στο τέλος Ιουνίου 2025 σε περίπου 3,28%, παρουσιάζοντας υποχώρηση σε σύγκριση με το 3,45% που είχε καταγραφεί τον Ιούνιο του 2024 και σημαντική μείωση έναντι του 3,95% του Νοεμβρίου 2023. Η αποκλιμάκωση αυτή αντανakλάται και στο επίπεδο των spreads έναντι των βασικών οικονομιών της ευρωζώνης. Παρόμοια τάση παρατηρείται και στις αποδόσεις άλλων κρατών: η Ιταλία καταγράφει πτώση από 4,15% τον Ιούνιο 2024 σε περίπου 3,70% τον Ιούνιο 2025, η Γαλλία από 3,38% σε 3,35%, ενώ η Γερμανία παραμένει σταθερή κοντά στο 2,65%.

Διάγραμμα Β.4: Σύγκριση εξέλιξης χρέους Γενικής Κυβέρνησης, Ελλάδα, ευρωζώνη, Ιταλία, Πορτογαλία, Γερμανία, Γαλλία, 2010-2026 (% ΑΕΠ)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Spring Forecast 2025, Eurostat, επεξεργασία ΕΔΣ.

*εκτιμήσεις/προβλέψεις

6.4 Προκλήσεις

Σύμφωνα με την πρόσφατη ανάλυση βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Ελλάδα εκτιμάται ότι αντιμετωπίζει χαμηλούς βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους κινδύνους, ενώ οι μεσοπρόθεσμοι κίνδυνοι παραμένουν οριοθετημένοι, υπό την προϋπόθεση ότι διατηρείται η συνετή δημοσιονομική πορεία αποκλιμάκωσης του χρέους.¹⁵ Ο περιορισμένος βαθμός χρηματοδοτικού κινδύνου την περίοδο 2025–2026 στηρίζεται σε σειρά ευνοϊκών παραγόντων: στην διατήρηση σημαντικών πρωτογενών πλεονασμάτων, στις ήπιες λήξεις χρέους, καθώς και στο υψηλό ποσοστό επίσημου δανεισμού με ευνοϊκούς όρους, όπως αυτοί που ισχύουν για τα δάνεια του GLF και του EFSF, τα οποία έχουν ήδη αρχίσει να αποπληρώνονται μερικώς από το 2023. Η αποπληρωμή των υποχρεώσεων προς τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ESM) προβλέπεται να εκκινήσει μετά το 2034, προσφέροντας ένα επιπλέον χρονικό περιθώριο σταθεροποίησης.

Αξιοσημείωτο είναι όμως ότι, παρά τη σημαντική και συνεχή πτώση του δημοσίου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ τα τελευταία χρόνια παραμένει το υψηλότερο στην ευρωζώνη, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, τις υψηλές πληρωμές τόκων (βλ. Πίνακα Β.12), και αυτό παρά το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος του ελληνικού δημόσιου χρέους βρίσκεται στα χέρια δημόσιων οργανισμών της ΕΕ με χαμηλό μη αγοραίο επιτόκιο και με πολύ μεγάλη διάρκεια αποπληρωμής. Αξίζει να επισημανθεί ότι η χώρα δαπανά περισσότερα για πληρωμές τόκων του δημόσιου χρέους από ό,τι για την εθνική άμυνα (3,2% του ΑΕΠ, περίπου).

15. Debt Sustainability Monitor 2024, European Commission Institutional Paper 306, March 2025.

Πίνακας Β.12: Πληρωμές για τόκους δημοσίου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ

	Ελλάδα	ευρωζώνη
2024	3,5	1,9
2025	3,1	2,0
2026	3,0	2,1

Πηγή: European Commission: European Economic Forecast, Spring 2025.

Η μακροχρόνια διασφάλιση της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους προϋποθέτει την εμπέδωση ενός συνεκτικού και ορθολογικού δημοσιονομικού πλαισίου, το οποίο θα ενισχύεται από την αποτελεσματική αξιοποίηση των διαθέσιμων ευρωπαϊκών πόρων και την προώθηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων με στόχο την αύξηση του δυνητικού ρυθμού ανάπτυξης. Παράγοντες όπως το υψηλό ταμειακό απόθεμα ασφαλείας και οι πράξεις επιτοκιακής αντιστάθμισης συμβάλλουν προσωρινά στην μείωση της ευπάθειας του χρέους έναντι διακυμάνσεων της αγοράς, ωστόσο η σταδιακή υποκατάσταση του επίσημου δανεισμού με δανεισμό αγοράς δημιουργεί την ανάγκη ενίσχυσης της δημοσιονομικής ανθεκτικότητας. Στο πλαίσιο αυτό, η περεταίρω βελτίωση της επενδυτικής βαθμίδας με την αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας εξαρτώνται από τη συνέχιση της συνετής δημοσιονομικής προσαρμογής και ενίσχυση των μεταρρυθμίσεων προκειμένου να είναι ικανές να απορροφήσουν εξωτερικούς κλυδωνισμούς και να στηρίξουν την οικονομική ανάπτυξη σε συνθήκες αβεβαιότητας.

7. Δημοσιονομικοί Κανόνες και συμμόρφωση

7.1 Δημοσιονομικά αποτελέσματα 2024

Το 2024, το Ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης κατέγραψε ένα ισχυρό πλεόνασμα ύψους 1,3% του ΑΕΠ, ενώ το πρωτογενές πλεόνασμα ανήλθε στο 4,8% του ΑΕΠ (βλ. Διάγραμμα Β.5), το οποίο είναι το υψηλότερο ιστορικά που έχει καταγραφεί. Οι επιδόσεις αυτές είναι σαφώς βελτιωμένες σε σχέση με τα δημοσιονομικά αποτελέσματα των προηγούμενων ετών και συγκεκριμένα σε σχέση με το 2023 το Ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης είναι βελτιωμένο κατά 2,7 ποσ. μονάδες και το πρωτογενές αποτέλεσμα κατά 2,8 ποσ. μονάδες.¹⁶

Η αξιοσημείωτη βελτίωση των δημοσιονομικών αποτελεσμάτων, οφείλεται στα αυξημένα έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης (8% σε σχέση με το 2023), ιδίως από τον φόρο προστιθέμενης αξίας και τις ασφαλιστικές εισφορές.¹⁷ Πιο συγκεκριμένα, τα αυξημένα φορολογικά έσοδα είναι αποτέλεσμα τόσο της σταθερής οικονομικής μεγέθυνσης (2,3%), όσο και της βελτίωσης απόδοσης των φοροεισπρακτικών μηχανισμών (αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, φορολογική συμμόρφωση, καταπολέμηση της φοροδιαφυγής).¹⁸ Όσο αφορά τις ασφαλιστικές εισφορές, οι αυξήσεις στον κατώτατο μισθό και η αύξηση της απασχόλησης οδήγησαν σε υψηλότερες από τις αναμενόμενες εισπράξεις.

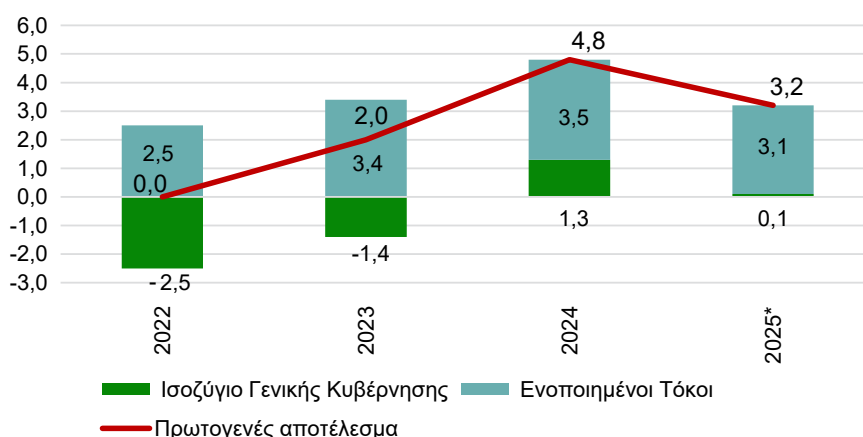
Εκτός, από την καλύτερη απόδοση στην πλευρά των εσόδων, η συγκράτηση των δαπανών συνέβαλλε στο θετικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα για το 2024 (αύξηση 2,2% σε σχέση με το 2023), κυρίως με την κατάργηση των έκτακτων μέτρων για την αντιμετώπιση της ακρίβειας (για παράδειγμα το market pass) και τη σταδιακή μείωση των περισσότερων μέτρων για την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών της ενεργειακής κρίσης.

16. Αξιοσημείωτη είναι η διαφορά των παρατηρούμενων αποτελεσμάτων για το 2024 σε σχέση με την εκτίμηση του ΚΠ 2025 για το ίδιο έτος (βλ. παρακάτω υποενότητα 7.4 Συμμόρφωση με τους νέους δημοσιονομικούς κανόνες 2024 και 2025).

17. Βλ. αναλυτικά ενότητα 5.Εκτέλεση Κρατικού Προϋπολογισμού.

18. Βλ. Πλαίσιο Ι.

Διάγραμμα Β.5: Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης 2022-2025 (% ΑΕΠ)

Πηγή: Ετήσια Έκθεση Προόδου 2025, ΥΠΕΘΟ, Απρίλιος 2025.

*Το έτος 2025 αφορά εκτίμηση.

Συγκεκριμένα, οι δημοσιονομικές παρεμβάσεις το 2024 περιλάμβαναν το συνολικό κόστος μόνιμων μέτρων ύψους των 1.840 εκατ. ευρώ (0,8% του ΑΕΠ), με το σημαντικότερο μέρος να αφορά παρεμβάσεις που προέρχονται από το σκέλος των δαπανών (1.714 εκατ. ευρώ). Στόχος των περισσότερων παρεμβάσεων ήταν η ενίσχυση του διαθέσιμου εισοδήματος και η αντιμετώπιση των κοινωνικών ανισοτήτων, με κυριότερα: α) την αναμόρφωση του μισθολογίου στο δημόσιο τομέα (1.067 εκατ. ευρώ) και την αύξηση των συντάξεων με βάση τον ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και του πληθωρισμού (424 εκατ. ευρώ), β) την αύξηση του αφορολόγητου κατά 1.000 ευρώ στους φορολογούμενους με εξαρτώμενα τέκνα (135 εκατ. ευρώ) και γ) μείωση κατά 50% του τέλους επιτηδεύματος στους ελεύθερους επαγγελματίες (113 εκατ. ευρώ). Επιπλέον, έχουν ληφθεί μέτρα για την αντιμετώπιση του στεγαστικού και δημογραφικού προβλήματος, με κυριότερα, το πρόγραμμα «ΣΠΙΤΙ μου» (συνολικού προϋπολογισμού 1 δισ. ευρώ), «Εξοικονομώ – Ανακαινίζω για νέους» (300 εκατ. ευρώ), η αύξηση του επιδόματος γέννησης (με κόστος 90 εκατ. ευρώ για το 2024).¹⁹

Σχετικά με τις δημοσιονομικές παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών των φυσικών καταστροφών προϋπολογίστηκαν από το 2024 και εφεξής πόροι ύψους 600 εκατ. ευρώ στο εθνικό ΠΔΕ (αυξάνοντας το ύψος διαθέσιμων πιστώσεων κατά 300 εκατ. ευρώ), ώστε να καλύπτονται σε μόνιμη βάση οι δαπάνες κρατικής αρωγής έναντι φυσικών καταστροφών και επιβάλλεται στα τουριστικά καταλύματα και στην βραχυχρόνια μίσθωση τέλος ανθεκτικότητας στην κλιματική κρίση, το οποίο αντικαθιστά τον φόρο διαμονής (εκτιμώμενη αύξηση εσόδου κατά 202 εκατ. ευρώ). Επιπλέον, η μείωση της κρατικής αρωγής λόγω της υποχρεωτικής ιδιωτικής ασφάλισης έναντι φυσικών καταστροφών για μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις συνέβαλλε στο θετικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα του 2024.

Πλαίσιο Ι: Μέτρα βελτίωσης φοροεισπρακτικών μηχανισμών

Η επίτευξη του πρωτογενούς αποτελέσματος του 2024 και η αυξημένη απόδοση έναντι των στόχων των κρατικών εσόδων ερμηνεύεται σε μεγάλο βαθμό από τον σημαντικό περιορισμό της φοροδιαφυγής και τη δράση της ΑΑΔΕ.

Ενδεικτικά:

- ν. 5047/2023: Θεσπίστηκαν ρυθμίσεις για τη διοικητική συνεργασία στον τομέα της φορολογίας, καθώς και για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής που παρατηρείται

19. Οι εκτιμήσεις του κόστους των μέτρων βασίζονται στην Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2025.

κατά τη διενέργεια ψηφιακών συναλλαγών. Ειδικότερα προβλέφθηκαν:

(α) διεύρυνση του πεδίου ανταλλαγής πληροφοριών και συνεργασίας μεταξύ των φορολογικών αρχών των κρατών-μελών της ΕΕ,

(β) υποχρέωση όλων των φορέων που εκμεταλλεύονται ηλεκτρονικές πλατφόρμες να ανταλλάσσουν πληροφορίες με την ΑΑΔΕ με συγκεκριμένες προθεσμίες και με δυνατότητα επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής και

(γ) επικαιροποίηση της νομοθεσίας αναφορικά με τη λειτουργία των τερματικών μηχανημάτων (POS) και τη διασύνδεσή τους με την ΑΑΔΕ και πρόβλεψη κυρώσεων για παραβάσεις υποχρεώσεων σχετικά με την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών των POS με την ΑΑΔΕ.

- ν. 5073/2023: Θεσπίστηκαν μέτρα για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής, όπως:
 - (α) Εισαγωγή ρυθμίσεων σχετικά με τη φορολόγηση των ελεύθερων επαγγελματιών, με τη θέσπιση ελάχιστου τεκμαρτού εισοδήματος και παράλληλη μείωση του τέλους επιτηδεύματος.
 - (β) Υποχρεωτική ανάρτηση εσόδων και δαπανών επιχειρήσεων στο MyData εντός του 2024 και ολοκλήρωση της διασύνδεσης των ταμειακών μηχανών με τα POS τους πρώτους μήνες του 2024.
 - (γ) Απαγόρευση της χρήσης μετρητών στις αγοραπωλησίες ακινήτων, των οποίων το τίμημα θα καταβάλλεται αποκλειστικά με τραπεζικά μέσα πληρωμής.
 - (δ) Αύξηση του προστίμου για χρήση μετρητών σε συναλλαγές άνω των 500 ευρώ.
- ν. 5100/2024: Αναβαθμίστηκε ο Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας για την επιτάχυνση των τελωνειακών διαδικασιών και τη μείωση της γραφειοκρατίας μέσω της ψηφιοποίησης των τελωνείων.
- ν. 5144/2024: Νέος Κώδικας ΦΠΑ με στόχο την καθιέρωση ενός ενιαίου επικαιροποιημένου και απλουστευμένου κώδικα.
- ν. 5135/2024: Εισαγωγή νέων ψηφιακών εργαλείων που παρέχουν στην ΑΑΔΕ τη δυνατότητα ελέγχου και επιβολής κυρώσεων στους παρόχους Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων.

Οι παρεμβάσεις αυτές συνεχίζονται και στον τρέχον έτος. Συγκεκριμένα:

- ν. 5177/2025: Κωδικοποίηση και ενοποίηση των υφιστάμενων διατάξεων που αφορούν στους έμμεσους φόρους επί των συναλλαγών, καθώς και σε λοιπούς έμμεσους φόρους, σε έναν ενιαίο κώδικα. Δεν επιφέρει ουσιαστικές αλλαγές στον τρόπο φορολόγησης ή στις φορολογικές επιβαρύνσεις των πολιτών και επιχειρήσεων. Ωστόσο, η κωδικοποίηση των διατάξεων:
 - (α) Απλοποιεί τη φορολογική νομοθεσία, διευκολύνοντας την κατανόηση και εφαρμογή των κανόνων από τους φορολογούμενους και τις φορολογικές αρχές.
 - (β) Βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, μειώνοντας το διοικητικό κόστος και τον χρόνο που απαιτείται για την εφαρμογή των φορολογικών διαδικασιών.

(γ) Ενισχύει τη διαφάνεια και την προβλεψιμότητα του φορολογικού συστήματος.

- Επίσης, στην αρμόδια επιτροπή της Βουλής βρίσκεται το νομοσχέδιο με τίτλο «Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας και άλλες διατάξεις – συνταξιοδοτικές διατάξεις», το οποίο ασχολείται διεξοδικά με την ψηφιοποίηση και απλούστευση του ισχύοντα κώδικα και εισάγει επιπλέον ενισχυτικές ρυθμίσεις για βελτίωση της διασύνδεσης των υπηρεσιών και τη διευκόλυνση των ελέγχων. Επιπλέον προβλέπει,

(α) τη σύσταση Μητρώου Ιδιοκτησίας και Διαχείρισης Ακινήτων εντός της ΑΑΔΕ,

(β) την υποχρεωτική αποδοχή άμεσων πληρωμών από λογαριασμό σε λογαριασμό μέσω διασυνδεδεμένων τερματικών (POS) στις λιανικές συναλλαγές,

(γ) την πρόσβαση της ΑΑΔΕ σε όλα τα πληροφοριακά συστήματα του Οργανισμού Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ), προκειμένου κατόπιν της επεξεργασίας τους, να αξιοποιηθούν για τη διενέργεια των σχετικών πληρωμών και ελέγχων από την ΑΑΔΕ και σταδιακή απορρόφηση του Οργανισμού από την Ανεξάρτητη Αρχή με αξιοποίηση των δεδομένων αυτών, και

(δ) τη μεταφορά της Γενικής Διεύθυνσης του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος στην ΑΑΔΕ.

Εξακολουθεί να υπάρχει περιθώριο για την ανάληψη περαιτέρω δράσης, που θα στοχεύει ιδίως σε συγκεκριμένους τομείς οι οποίοι παρουσιάζουν μεγάλη τάση φοροδιαφυγής, όπως ο τομέας των καυσίμων. Στις δράσεις περιλαμβάνονται η ολοκλήρωση του νομικού πλαισίου για το εργαλείο παρακολούθησης της αξιακής αλυσίδας του τομέα των καυσίμων από τη φορολογική αρχή, η εγκατάσταση συσκευών εντοπισμού σε οχήματα μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων και σε πλοία μεταφοράς καυσίμων.

Μέσα στο 2025, ενισχύεται ο έλεγχος στην διακίνηση καυσίμων με: αυτόματο έλεγχο στα πρατήρια μέσω μετρητών ροής (flow meters) και συλλογής δεδομένων, παρακολούθηση στις δεξαμενές πλοίων (data loggers) και GPS/AIS στα σκάφη, και επερχόμενη επέκταση σε χερσαία οχήματα (GPS τηλεματικής). Οι ΚΥΑΑ.1176/2024 και Ε.2003/2025 αποτελούν συνέχεια προηγούμενων νομοθετικών πρωτοβουλιών, με απώτερο στόχο τη δημιουργία ενός ενιαίου, ψηφιακά διασυνδεδεμένου συστήματος μεταφοράς και παροχής καυσίμων, το οποίο θα συνδέεται απευθείας με την ΑΑΔΕ για την ενίσχυση της διαφάνειας, της ιχνηλασιμότητας και της φορολογικής συμμόρφωσης σε όλη την εφοδιαστική αλυσίδα.

7.2 Δημοσιονομικές εκτιμήσεις 2025

Για το 2025 σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση Προόδου 2025, αναμένεται να συνεχιστεί η επίτευξη πρωτογενών πλεονασμάτων (3,2% του ΑΕΠ), και οριακού πλεονάσματος στο Ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης (0,1% του ΑΕΠ), σύμφωνα με το σενάριο βάσης.²⁰ Οι εκτιμήσεις αυτές βασίζονται στην αναμενόμενη σταθερή αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας (2,3%), στην αύξη-

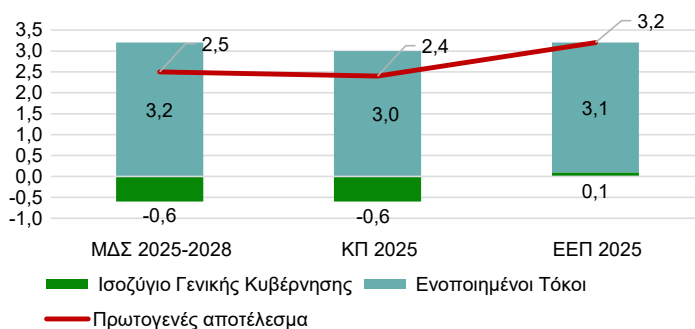
20. Σύμφωνα με τα έως τώρα στοιχεία από τα Δελτία εκτέλεσης της Γενικής Κυβέρνησης, κατά το χρονικό διάστημα Ιανουαρίου – Απριλίου 2025 δημιουργήθηκε πρωτογενές πλεόνασμα 4,4 δισ. ευρώ (1,76% ΑΕΠ) σε ταμειακή βάση, σε σχέση με πρωτογενές πλεόνασμα 2 δισ. ευρώ (0,85% ΑΕΠ) το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 2024 (βλ. Κεφάλαιο 5, Εκτέλεση Προϋπολογισμού).

ση των εσόδων και στην συγκρατημένη μεταβολή των δαπανών.^{21,22}

Οι προβλέψεις του ΥΠΕΘΟ για τα δημοσιονομικά αποτελέσματα του 2025 εμφανίζονται βελτιωμένες σε σύγκριση με εκείνες που περιλαμβάνονται στην Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2025. Ειδικότερα, το Ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης και το πρωτογενές αποτέλεσμα για το 2025, όπως αποτυπώνονται στην Ετήσια Έκθεση Προόδου 2025, παρουσιάζονται αυξημένα κατά 0,7 και 0,8 ποσ. μονάδες αντίστοιχα, σε σχέση με τις αντίστοιχες προβλέψεις του Κρατικού Προϋπολογισμού 2025 (βλ. Διάγραμμα Β.6). Τα στοιχεία αυτά είναι επίσης βελτιωμένα σε σύγκριση με τις εκτιμήσεις που περιλαμβάνονταν στο ΜΔΣ 2025–2028.

Η εν λόγω βελτίωση των εκτιμήσεων, σε σχέση με την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2025, οφείλεται κυρίως στο θετικό αποτέλεσμα βάσης που προέκυψε από την αυξημένη είσπραξη φόρων και ασφαλιστικών εισφορών. Η θετική αυτή εξέλιξη αντισταθμίζεται εν μέρει από την ενσωμάτωση πρόσφατα θεσπισμένων (Ιούλιος 2025) νέων μέτρων αναπτυξιακού χαρακτήρα και στοχευμένων υποστηρικτικών παρεμβάσεων, οι οποίες συνεπάγονται αυξημένες δαπάνες.

Διάγραμμα Β.6: Προβλέψεις πρωτογενούς πλεονάσματος 2025 (% ΑΕΠ), ΥΠΕΘΟ

Πηγή: Προβλέψεις ΥΠΕΘΟ, Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό- Διαιρθρωτικό Σχέδιο 2025-2025 (Σεπτέμβριος 2024), Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2025 (Νοέμβριος 2024), και Ετήσια Έκθεση Προόδου 2025 (Απρίλιος 2025).

Για το έτος 2025 το συνολικό δημοσιονομικό κόστος των παρεμβάσεων προβλέπεται σύμφωνα με την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού να ανέλθει σε 2.955 εκατ. ευρώ, με το σημαντικότερο μέρος να προέρχεται από το σκέλος των δαπανών (2.327 εκατ. ευρώ). Οι κυριότερες παρεμβάσεις που αφορούν την ενίσχυση των εισοδημάτων και αφορούν το σκέλος των δαπανών περιλαμβάνουν: την αναμόρφωση του μισθολογίου των δημοσίων υπαλλήλων και σε συνέχεια της αύξησης του κατώτατου μισθού τον Απρίλιο 2025 (συνολικό εκτιμώμενο μικτό κόστος 1,2 δισ. ευρώ) και η τιμαριθμική αναπροσαρμογή στις συντάξεις (822 εκατ. ευρώ). Οι κύριες παρεμβάσεις που προέρχονται από το σκέλος των εσόδων είναι η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών κατά 1 ποσοστιαία μονάδα (καθαρό κόστος 440 εκατ. ευρώ) και η κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος των ελεύθερων επαγγελματιών (238 εκατ. ευρώ).

Επιπλέον, ο προϋπολογισμός για το 2025 προβλέπει μια σειρά παρεμβάσεων για την ενίσχυση των επενδύσεων, της ανάπτυξης και της καινοτομίας με στόχο τη δημιουργία καλά αμειβόμενων θέσεων εργασίας. Πέρα από τους σημαντικούς πόρους που διατίθενται μέσω του αυξημένου ΑΠΔΕ, εισάγονται σημαντικά κίνητρα για καινοτομία, συγχωνεύσεις και εξαγορές, μέσω παρεμβάσεων, εκτιμώμενου συνολικού δημοσιονομικού κόστους 41 εκατ. ευρώ ετησίως. Σημαντικό είναι επίσης ότι συνεχίζονται και το 2025 ή/και εισάγονται παρεμβάσεις για την

21. Σύμφωνα με τα Δελτία εκτέλεσης της Γενικής Κυβέρνησης, κατά το χρονικό διάστημα Ιανουαρίου -Απριλίου 2025 τα έσοδα αυξήθηκαν κατά 1,7 δισ. ευρώ (5,3%) σε σχέση με την περίοδο Ιανουαρίου -Απριλίου 2024, σε ταμειακή βάση (βλ. Κεφάλαιο 5, Εκτέλεση Προϋπολογισμού).

22. Σύμφωνα με τα Δελτία εκτέλεσης της Γενικής Κυβέρνησης, κατά το χρονικό διάστημα Ιανουαρίου -Απριλίου 2025 οι δαπάνες αυξήθηκαν κατά 681 εκατ. ευρώ (2,2%) σε σχέση με το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 2024, σε ταμειακή βάση (βλ. Κεφάλαιο 5, Εκτέλεση Προϋπολογισμού).

αντιμετώπιση του στεγαστικού (ενδεικτικά, Σπίτι μου II με εκτιμώμενο κόστος 2 δισ. ευρώ) και του δημογραφικού προβλήματος, αλλά και της κλιματικής αλλαγής (ενδεικτικά, πρόγραμμα προστασίας δασών Anti-nero I, II, III με κόστος 400 εκατ. ευρώ).

Τέλος, νέα δέσμη μέτρων, ύψους 1,1 δισ. ευρώ (0,5% του ΑΕΠ), είχε ανακοινωθεί μετά τη δημοσίευση του δημοσιονομικού αποτελέσματος του 2024 και ψηφίστηκε τον Ιούλιο. Το πακέτο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την παροχή μόνιμων μέτρων ενίσχυσης για στήριξη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (ετήσια δαπάνη 360 εκατ. ευρώ), την επιστροφή ενοικίου στους δικαιούχους (ετήσια εκτιμώμενη δαπάνη 230 εκατ. ευρώ), καθώς και την ετήσια αύξηση του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ κατά 500 εκατ. ευρώ.

7.3 Σύγκριση προβλέψεων ΥΠΕΘΟ-Διεθνείς φορείς 2025 και 2026

Οι εκτιμήσεις του ΥΠΕΘΟ για τα δημοσιονομικά αποτελέσματα του 2025 ευθυγραμμίζονται σε γενικές γραμμές με εκείνες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και άλλων διεθνών οργανισμών (Διάγραμμα Β.7). Ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εμφανίζεται πιο αισιόδοξη στις φθινοπωρινές της προβλέψεις. Συγκεκριμένα, στην Ετήσια Έκθεση Προόδου, το πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης για το 2025 εκτιμάται στο 0,1% του ΑΕΠ και το πρωτογενές πλεόνασμα στο 3,2% του ΑΕΠ, ενώ στις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής το Ισοζύγιο εκτιμάται στο 0,7% του ΑΕΠ και το αντίστοιχο πρωτογενές στο 3,8% του ΑΕΠ. Η διαφορά αυτή αποδίδεται κυρίως στις αισιόδοξες προβλέψεις της Επιτροπής για αυξημένα έσοδα από εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και περιορισμένες δαπάνες για μισθούς, συντάξεις και κοινωνικά επιδόματα. Οι εκτιμήσεις αυτές ενσωματώνουν τις υπερ αποδόσεις που καταγράφονται στις εισφορές κατά το τρέχον έτος, καθώς και την υπό εκτέλεση δαπανών που παρατηρείται διαχρονικά. Η διαφορά των προβλέψεων αντισταθμίζεται εν μέρει από τα χαμηλότερα εκτιμώμενα έσοδα από άμεσους φόρους, σύμφωνα με τις εαρινές εκτιμήσεις της Επιτροπής (βλ. Πίνακα Β.13).²³

Όσον αφορά το έτος 2026, η Ετήσια Έκθεση Προόδου 2025 δεν περιλαμβάνει δημοσιονομικές προβλέψεις για το διάστημα μετά το 2025. Οι προβλέψεις του ΥΠΕΘΟ για τα δημοσιονομικά μεγέθη του 2026, όπως αποτυπώνονται στο ΜΔΣ 2025–2028, εκτιμούν έλλειμμα 0,8% του ΑΕΠ για το Ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης και πρωτογενές πλεόνασμα 2,4% του ΑΕΠ. Ωστόσο, οι εν λόγω προβλέψεις πραγματοποιήθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2024 και, ως εκ τούτου, δεν ενσωματώνουν το θετικό αποτέλεσμα βάσης του 2024, ούτε τις αναθεωρημένες (βελτιωμένες) εκτιμήσεις για το 2025.

Αντίθετα, οι εαρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2025 εκτιμούν ότι το 2026 το Ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης θα παρουσιάσει πλεόνασμα ύψους 1,4% του ΑΕΠ, ενώ το πρωτογενές αποτέλεσμα θα ανέλθει σε πλεόνασμα 4,4% του ΑΕΠ. Οι προβλέψεις αυτές στηρίζονται κυρίως στην υπόθεση συγκρατημένης αύξησης των δημοσίων δαπανών σε σχέση με την αύξηση των δημοσίων εσόδων.

Το ΔΝΤ προβλέπει πρωτογενές πλεόνασμα 2,5% του ΑΕΠ για το 2025 και οριακά ελλειμματικό Ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης στο -0,5% του ΑΕΠ. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του, τα πρόσφατα δημοσιονομικά μέτρα, όπως η μείωση των ασφαλιστικών παροχών και η κατάργηση του τεκμαρτού εισοδήματος, αναμένεται να περιορίσουν τα κρατικά έσοδα. Ωστόσο, η ενίσχυση των μηχανισμών φοροείσπραξης και η επιβολή φόρου στον τουριστικό κλάδο εκτιμάται ότι θα μετριάσουν εν μέρει τις αρνητικές επιπτώσεις. Το 2026, αναμένεται κορύφωση των δημόσιων επενδύσεων ενόψει της ολοκλήρωσης του ευρωπαϊκού προγράμματος, με το πρωτογενές πλεόνασμα να εκτιμάται στο 2,3% του ΑΕΠ και οριακό δημοσιονομικό έλλειμμα στο -0,6%.

Οι εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ εμφανίζονται πιο συγκρατημένες σε σχέση με εκείνες του ΥΠΕΘΟ,

23. Ευρωπαϊκή Επιτροπή «Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης της Ελλάδας», COM(2025) 208 final, 4.6.2025.

προβλέποντας πρωτογενή πλεονάσματα 2,1% του ΑΕΠ για το 2025 και 2,2% για το 2026, καθώς και ισοσκελισμένο Ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης για το 2025, με οριακό έλλειμμα το 2026. Σύμφωνα με την Έκθεση του Ιουνίου 2025, οι προβλέψεις αυτές στηρίζονται στην αποτελεσματικότητα των μέτρων ενίσχυσης της φορολογικής συμμόρφωσης, ενώ ταυτόχρονα επισημαίνονται σημαντικοί κίνδυνοι για τις μεσοπρόθεσμες δημοσιονομικές προοπτικές, όπως η μείωση των διαθέσιμων ευρωπαϊκών πόρων για δημόσιες επενδύσεις, η χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας σε σχέση με τις πρόσφατες μισθολογικές αυξήσεις, καθώς και οι δημογραφικές προκλήσεις. Επιπλέον, τονίζεται η ανάγκη πρόβλεψης για την ενδεχόμενη εμφάνιση φυσικών καταστροφών και άλλων έκτακτων καταστάσεων, οι οποίες ενδέχεται να δημιουργήσουν πρόσθετες πιέσεις στα δημόσια οικονομικά.

Πίνακας Β.13: Προβλέψεις διεθνών φορέων, Ισοζύγιο και πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)

		Ισοζύγιο		Πρωτογενές αποτέλεσμα	
		2025	2026	2025	2026
ΔΝΤ	Απρίλιος 2025	-0,5%	-0,6%	2,5%	2,4%
ΥΠΕΘΟ	Απρίλιος 2025	0,1%		3,2%	
Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Μάιος 2025	0,7%	1,4%	3,8%	4,4%
ΟΟΣΑ	Ιούνιος 2025	0,0%	-0,2%	2,1%	2,2%

Πηγές: 1) IMF, World Economic Outlook Database, Απρίλιος 2025, 2) Ετήσια Έκθεση Προόδου 2025, ΥΠΕΘΟ, Απρίλιος 2025, 3) European Commission, European Economic Forecast, Spring 2025, Μάιος 2025, και 4) OECD Economic Outlook, No 117, Μάιος 2025.

7.4 Συμμόρφωση με τους νέους δημοσιονομικούς κανόνες 2024 και 2025

Το πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης, για το 2024 χαρακτηρίστηκε από την απενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ) σύμφωνα με τις από 8.3.2023 κατευθυντήριες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημοσιονομική πολιτική των κρατών μελών της ΕΕ.²⁴ Επίσης, το 2024 είναι το έτος που τέθηκε σε ισχύ (30 Απριλίου 2024) το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ.²⁵ Ο νέος Κανονισμός 2024/1263 καταργεί τον κανόνα 1/20 του χρέους και αντικαθιστά τους στόχους με εξατομικευμένες πορείες προσαρμογής βασισμένες στις δαπάνες. Οι χώρες με υψηλό χρέος (όπως η Ελλάδα) οφείλουν δημοσιονομική προσαρμογή μεγαλύτερη του 0,5% του ΑΕΠ ετησίως για 4 χρόνια. Το νέο πλαίσιο βασίζεται σε ανάλυση των ιδιαίτερων κινδύνων ανά χώρα, διασφαλίζοντας τη συνεχή και εύλογη μείωση του λόγου χρέους προς ΑΕΠ. Οι καθαρές πρωτογενείς δαπάνες πλέον αποτελούν τη μοναδική λειτουργική μεταβλητή παρακολούθησης της δημοσιονομικής κατάστασης της χώρας, πάντα σε συμμόρφωση με τους κανόνες του ΣΣΑ της ΕΕ σχετικά με τις τιμές αναφοράς του 3% και 60% του ΑΕΠ για το έλλειμμα και το χρέος, αντίστοιχα.

Στο ΜΔΣ 2025–2028, είχε τεθεί για την Ελλάδα όριο αύξησης των καθαρών πρωτογενών δαπανών 2,6% για το έτος 2024 (σε σχέση με το 2023), σε πλήρη συμμόρφωση με τη σύσταση του Συμβουλίου (βλ. Πίνακα Β.14).²⁶ Ωστόσο, η πραγματική μεταβολή που καταγράφηκε ήταν

24. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2023), "Fiscal policy guidance for 2024", COM (2023) 141 final 8/3/2023.

25. Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου (ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024), Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1264 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L, 2024/1264, 30.4.2024) και Οδηγία (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L, 2024/1265, 30.4.2024).

26. Council Recommendation of 21 January 2025 endorsing the national medium-term fiscal-structural plan of Greece, Official Journal of the European Union, (C/2025/661).

-0,3% του ΑΕΠ το 2024, δηλ. κάτω από το όριο αναφοράς. Αυτό δημιούργησε δημοσιονομικό περιθώριο για αυξημένες δαπάνες κατά την περίοδο 2025–2028 και οφείλεται στην μεγαλύτερη από την αναμενόμενη επίδραση των μέτρων ενεργητικής πολιτικής. Τα κυριότερα μέτρα ενεργητικής πολιτικής αφορούν την ενίσχυση και ψηφιοποίηση των ελεγκτικών μηχανισμών και τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής τους, την αναπροσαρμογή στην φορολόγηση των ελευθέρων επαγγελματιών, την εκ νέου επιβολή ειδικού τέλους στις εταιρείες διύλισης πετρελαίου, τις οριζόντιες αυξήσεις σε μισθούς και συντάξεις οι οποίες συντελούν στην διεύρυνση της φορολογητέας ύλης, όπως επίσης και τις διατάξεις περί απασχόλησης των συνταξιούχων και της μείωσης των κοινωνικών εισφορών 1% το 2024. Στην ίδια κατεύθυνση εισήχθησαν τροποποιήσεις σχετικά με τη διεύρυνση εφαρμογής του συστήματος ψηφιακής κάρτας εργασίας.

Ενώ αρχικά προβλεπόταν η απόδοση των μέτρων αυτών να είναι 0,5 δισ. ευρώ (Οκτώβριος 2024), η εφαρμογή τους στην πράξη οδήγησε σε σημαντικά υψηλότερα έσοδα, περίπου 2 δισ. ευρώ. Επίσης, διασφαλίζεται η τήρηση της τιμής αναφοράς του 3% του ΑΕΠ για το έλλειμμα, το οποίο διαμορφώθηκε για το 2024 σε 4,8% του ΑΕΠ, καθώς και η εύλογη και συνεχής μείωση του λόγου χρέους προς ΑΕΠ (10,3 ποσ. μονάδες του ΑΕΠ σε σχέση με το 2023).²⁷

Για το 2025, προβλέπεται ετήσια αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών κατά 4,5%. Αυτό το ποσοστό είναι υψηλότερο από το 3,7% του ΜΔΣ 2025–2028. Παρόλα αυτά, η εκτίμηση αυτή θεωρείται συμβατή με το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης, το οποίο επιτρέπει μια ετήσια απόκλιση της τάξεως των 0,3 ποσ. μονάδων του ΑΕΠ.²⁸ Σημειώνεται ότι η προβλεπόμενη σωρευτική αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών για το 2025 ανέρχεται σε 6,3% του ΑΕΠ. Αυτό το ποσοστό είναι χαμηλότερο από το σωρευτικό όριο του 6,5% του ΑΕΠ, παραμένοντας εντός των ορίων του νέου δημοσιονομικού πλαισίου. Επίσης, και πάλι, διασφαλίζεται η τήρηση της τιμής αναφοράς του 3% του ΑΕΠ για το έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης, το οποίο αναμένεται να διαμορφωθεί σε οριακό πλεόνασμα 0,1% του ΑΕΠ για το 2025. Τέλος, αποτυπώνεται η εύλογη και συνεχής μείωση του λόγου χρέους προς ΑΕΠ κατά 7,9 ποσ. μονάδες για το 2025 σε σχέση με το 2024.

Πίνακας Β.14: Λογαριασμός τακτοποίησης (Control Account)

		2023	2024	2025*	
Καθαρές δαπάνες					
1	Συνολικές Δαπάνες	δισ. ευρώ	111,5	114,0	121,2
2	Δαπάνες για τόκους	δισ. ευρώ	7,6	8,2	7,6
3	Κυκλικές δαπάνες ανεργίας	δισ. ευρώ	0,2	0,2	0,1
4	Δαπάνες χρηματοδοτούμενες από την ΕΕ	δισ. ευρώ	5,7	5,9	9,6
5	Εθνικά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα της ΕΕ	δισ. ευρώ	0,7	0,7	0,7
6	Έκτακτες δαπάνες (εξαιρούμενων των χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ)	δισ. ευρώ	0,3	0,4	0,1
7	Καθαρές δαπάνες πριν από τα ΜΕΠ* (1-2-3-4-5-6)	δισ. ευρώ	96,9	98,6	103,0
8	Μεταβολή των καθαρών δαπανών πριν από τα ΜΕΠ (Δ7)	δισ. ευρώ		1,7	4,4
9	ΜΕΠ (ετήσια επίδραση, εξαιρουμένων των έκτακτων)	δισ. ευρώ		2,0	0,0
10	Ετήσια μεταβολή των καθαρών δαπανών μετά τα ΜΕΠ (8-9)	δισ. ευρώ		-0,3	4,4
Ετήσιες και σωρευτικές αποκλίσεις					
11	Παρατηρηθείσα αύξηση καθαρών δαπανών (10 (t) / 7 (t-1))	% Δ		-0,3	4,5

27. Βλ. Κεφάλαιο 6, Εαρινή ΕΔΣ 2025.

28. Άρθρο 2 παρ. 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 1467/1997: «Η Επιτροπή καταρτίζει έκθεση σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 ΣΛΕΕ όταν... οι αποκλίσεις που καταγράφονται στον λογαριασμό τακτοποίησης του κράτους μέλους υπερβαίνουν: α) είτε 0,3 ποσ. μονάδες του ΑΕΠ ετησίως, β) είτε 0,6 ποσ. μονάδες του ΑΕΠ σωρευτικά.

12	Όριο αύξησης καθαρών δαπανών	% Δ	2,6	3,7	
13	Ετήσια απόκλιση ((11-12)*7)	δισ. ευρώ	-2,9	0,8	
14	Σωρευτική απόκλιση (σωρευτικά από 13)	δισ. ευρώ	-2,9	-2,1	
15	Ονομαστικό ΑΕΠ	δισ. ευρώ	225,2	237,6	248,5
Λογαριασμός τακτοποίησης (control account)*					
16	Ετήσιο ισοζύγιο (13/15)	% ΑΕΠ		0,3	
17	Σωρευτικό ισοζύγιο (14/15)	% ΑΕΠ		-0,8	

Πηγή: Ετήσια Έκθεση Προόδου 2025 (Απρίλιος 2025), ΕΛΣΤΑΤ, επεξεργασία δεδομένων ΕΔΣ.

*Δεδομένου ότι ο λογαριασμός τακτοποίησης μπορεί να υπολογιστεί μόνο βάσει των απολογιστικών στοιχείων, εδώ παρουσιάζεται απλώς μια εκτίμηση.

ΜΕΠ: Μέτρα Ενεργητικής Πολιτικής

Πλαίσιο II: Η επίδραση των δημοσιονομικών κανόνων στις χρηματοπιστωτικές κρίσεις²⁹

Εισαγωγή

Οι δημοσιονομικοί κανόνες (ΔΚ) έχουν βρεθεί στο επίκεντρο του οικονομικού και πολιτικού διαλόγου τα τελευταία χρόνια, αποτελώντας ακρογωνιαίο λίθο της δημοσιονομικής πολιτικής σε πολλές οικονομίες παγκοσμίως. Η σημασία τους αυξήθηκε μετά την Παγκόσμια Χρηματοπιστωτική Κρίση του 2008 και την επακόλουθη κρίση δημόσιου χρέους στην ευρωζώνη (2010-2014), γεγονότα που ανάγκασαν πολλές χώρες να ενισχύσουν τα δημοσιονομικά τους πλαίσια.

Εμπειρικά στοιχεία έχουν αναδείξει μια θετική συσχέτιση μεταξύ των (ΔΚ) και πτυχών της οικονομικής σταθερότητας και ανάπτυξης, όπως:

- α) πιο συνετή δημοσιονομική πολιτική με συγκράτηση των ελλειμμάτων και του δημόσιου χρέους.
- β) μείωση του κόστους δανεισμού του δημοσίου, λόγω της ενίσχυσης της εμπιστοσύνης των επενδυτών και του περιορισμού του κινδύνου αθέτησης υποχρεώσεων.
- γ) βελτίωση μακροοικονομικών επιδόσεων, οδηγώντας σε υψηλότερη οικονομική μεγέθυνση, χαμηλότερη μεταβλητότητα του ΑΕΠ και χαμηλότερο πληθωρισμό.

Ένα πεδίο το οποίο παραμένει ανεξερεύνητο στην σχετική βιβλιογραφία αποτελεί η σύνδεση των Δημοσιονομικών Κανόνων με τις χρηματοπιστωτικές κρίσεις, οι οποίες εμφανίζονται συχνά τις τελευταίες δεκαετίες. Σε αυτό το πλαίσιο θεωρητικά υπάρχουν δύο αντίρροπες σχέσεις.

- α) Η ύπαρξη ΔΚ μπορεί να θεωρηθεί ότι μετριάξει την πιθανότητα εκδήλωσης κρίσεων θωρακίζοντας την οικονομία, διατηρώντας την υγεία των δημόσιων οικονομικών.
- β) Από την άλλη πλευρά, μπορεί να υποστηριχθεί ότι οι ΔΚ αυξάνουν την πιθανότητα εκδήλωσης χρηματοπιστωτικών κρίσεων. Αυτό μπορεί να αποδοθεί στην πιθανή προκυκλική τους δράση στην οικονομία, καθώς και στον περιορισμό της δημόσιας κατανάλωσης και των δημοσίων επενδύσεων που συχνά συνεπάγεται η εφαρμογή τους.

29. Η παρούσα ανάλυση αφορά στην εργασία σε εξέλιξη Chrysanthakopoulos and Pappas (2025) "The effects of fiscal rules on financial crisis: Evidence from advanced and developing countries", η οποία παρουσιάστηκε στο 23rd Annual European Economics and Finance Society Conference, EDC Business School, Paris, France, 11th –14th of June.

Δεδομένα – Αποτελέσματα

Η παρούσα έρευνα μελέτησε 73 αναπτυσσόμενες και αναπτυσσόμενες χώρες την περίοδο 1990-2021 και κατέληξε ότι η ύπαρξη ΔΚ στο συγκεκριμένο δείγμα και ειδικά κανόνες ελλείμματος και χρέους συνδέεται με αυξημένη πιθανότητα εκδήλωσης χρηματοπιστωτικών κρίσεων. Τα αποτελέσματα αυτά παρέμειναν εύρωστα έπειτα από διάφορους οικονομετρικούς ελέγχους (ετεροσκεδαστικότητα, ενδογένεια κτλ).

Ακολούθησε έλεγχος των δεδομένων για ενδεχόμενη ετερογένεια εντός του δείγματος, από τον οποίο προέκυψε ότι τα αποτελέσματα καθορίζονται κυρίως από τις αναπτυσσόμενες χώρες, παρά από τις αναπτυσσόμενες.

Στη συνέχεια επιδιώχθηκε να εντοπιστεί ο λόγος αυτής της αρνητικής επίδρασης. Η μελέτη εστίασε στην επίδραση που έχει η εφαρμογή ΔΚ στην δημόσια κατανάλωση και επένδυση στο δείγμα των υπό εξέταση χωρών. Πράγματι, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι, ειδικά για τις αναπτυσσόμενες χώρες, η εφαρμογή ΔΚ συνδέεται με υποχώρηση τόσο των δημοσίων επενδύσεων όσο και της δημόσια κατανάλωσης σε ένα βάθος πενταετίας από την εφαρμογή τους.

Συμπεράσματα

Τα ευρήματα της συγκεκριμένης μελέτης έχουν σημαντικές προεκτάσεις για ζητήματα οικονομικής πολιτικής και το σχεδιασμό του δημοσιονομικού πλαισίου. Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των αναδειχθέντων προκλήσεων, θα ήταν χρήσιμο στο σχεδιασμό του δημοσιονομικού πλαισίου να περιλαμβάνονται καλά ορισμένες ρήτρες διαφυγής (escape clauses) -που θα μπορούσαν να ενεργοποιούνται σε περιπτώσεις σοβαρών κρίσεων- μηχανισμοί κυκλικής προσαρμογής για την αποφυγή προκυκλικής οικονομικής πολιτικής κατά τη διάρκεια υφέσεων, καθώς και διασφαλίσεις για τις αναπτυξιακές δημόσιες επενδύσεις, όπως οι ρήτρες επενδύσεων ή οι «χρυσοί κανόνες» (Investment clauses και golden rules).³⁰ Εν τέλει, η μετάβαση προς απλούστερες και πιο καλά σχεδιασμένες δημοσιονομικές αρχιτεκτονικές θα μπορούσε να είναι κρίσιμη για την προώθηση της μακροοικονομικής σταθερότητας και τη μείωση του κινδύνου εκδήλωσης μελλοντικών κρίσεων. Είναι πιθανό ότι το γεγονός πως οι αναπτυσσόμενες χώρες διαθέτουν σε μεγάλο βαθμό τα προαναφερθέντα εργαλεία, σε αντίθεση με τις αναπτυσσόμενες, καθορίζει και τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης, εξηγώντας εν μέρει τη διαφοροποιημένη επίδραση των δημοσιονομικών κανόνων στις δύο κατηγορίες οικονομιών.

7.5 Εθνική ρήτρα διαφυγής

Η εθνική ρήτρα διαφυγής, όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, παρέχει μια δικαιολογημένη δυνατότητα απόκλισης από την εγκεκριμένη πορεία των καθαρών δαπανών. Αυτό κρίνεται απαραίτητο λόγω της αυξημένης γεωπολιτικής αβεβαιότητας που προέκυψε μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, ειδικά σε περιπτώσεις εξαιρετικών περιστάσεων με σημαντικές δημοσιονομικές επιπτώσεις, οι οποίες βρίσκονται εκτός του ελέγχου των κρατών μελών.³¹ Η Κοινή Λευκή Βίβλος για την Ευρωπαϊκή Ετοιμότητα Άμυνας 2030 ενθαρρύνει τα κράτη-μέλη να επιδιώξουν συντονισμένη ενεργοποίηση αυτής της ρήτρας για την κάλυψη των

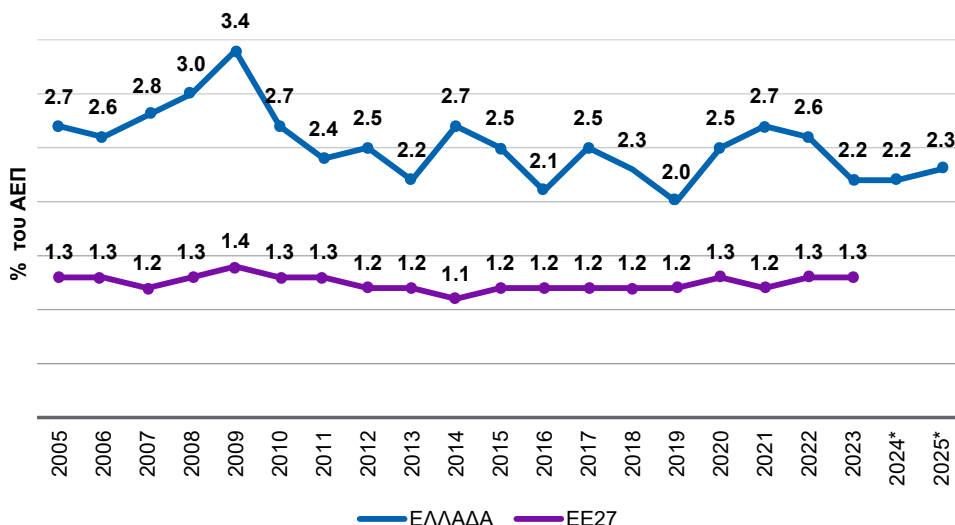
30. Ο όρος «χρυσοί κανόνες» (golden rules) στην δημοσιονομική πολιτική αναφέρεται σε ειδικές ρήτρες ή κανόνες που επιτρέπουν εξαιρέσεις από τους αυστηρούς κανόνες ισοσκελισμένων προϋπολογισμών, προκειμένου να επιτραπεί δημόσιες επενδύσεις χωρίς να παραβιάζονται τα όρια του ελλείμματος ή του χρέους που θέτουν οι ΔΚ.

31. Άρθρο 26 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263: «εξαιρετικές περιστάσεις εκτός του ελέγχου του κράτους μέλους με σημαντικό αντίκτυπο στα δημόσια οικονομικά του, υπό την προϋπόθεση ότι δεν θέτει σε κίνδυνο τη δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα».

αυξημένων αμυντικών τους αναγκών.³² Το ΕΔΣ αναγνωρίζει ότι η σημαντική δημοσιονομική επιβάρυνση που προκύπτει από τις υφιστάμενες ή/και προγραμματισμένες αμυντικές δαπάνες πληρεί τα κριτήρια μιας τέτοιας έκτακτης περίπτωσης. Οποιαδήποτε προσωρινή παρέκκλιση για την αντιμετώπιση των αυξημένων αμυντικών δαπανών θα ληφθεί υπόψη κατά την αξιολόγηση της συμμόρφωσης της Ελλάδας στο πλαίσιο του ΜΔΣ 2025–2028.

Οι αμυντικές δαπάνες ανήλθαν στο 2,7 % του ΑΕΠ το 2021, στο 2,6 % του ΑΕΠ το 2022 και στο 2,2 % του ΑΕΠ το 2023 (βλ. Διάγραμμα Β.7). Σύμφωνα με τις προβλέψεις του ΥΠΕΘΟ, οι αμυντικές δαπάνες προβλέπεται να ανέλθουν στο 2,2 % του ΑΕΠ το 2024 και σε 2,3% το 2025. Ωστόσο, δεδομένου ότι η Ελλάδα διατηρεί το υψηλότερο ποσοστό δημοσίου χρέους προς ΑΕΠ στην ευρωζώνη, απαιτείται ιδιαίτερη δημοσιονομική σύνεση, ιδίως όσον αφορά τη δομή και την αποτελεσματικότητα των αμυντικών δαπανών. Η όποια ευελιξία θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί με προσοχή, ώστε να αποφευχθεί η υπονόμευση της μεσοπρόθεσμης βιωσιμότητας του χρέους την περίοδο ενεργοποίησης της εθνικής ρήτρας διαφυγής (2025-2028).

Διάγραμμα Β.7: Αμυντικές δαπάνες Ελλάδα – ΕΕ27

Πηγές: Eurostat.

* Εκτιμήσεις από Ετήσια Έκθεση Προόδου 2025, (Απρίλιος 2025).

7.6 Δημοσιονομικές προκλήσεις

Παρά τη σημαντική πρόοδο στην δημοσιονομική εξυγίανση, οι δημοσιονομικοί κίνδυνοι παραμένουν παρόντες και συνδέονται άμεσα με το ασταθές γεωπολιτικό περιβάλλον, την αβεβαιότητα στις διεθνείς αγορές και τις αποκλίνουσες τάσεις στις μεγάλες ευρωπαϊκές οικονομίες. Οι προβλέψεις για το 2025 τελούν υπό διαρκή αναθεώρηση, καθώς εξαρτώνται από την επιβεβαίωση των μακροοικονομικών και δημοσιονομικών σεναρίων. Η διατήρηση των τιμών ενέργειας και τροφίμων σε αυξημένα επίπεδα συνεχίζει να προκαλεί πιέσεις στο διαθέσιμο εισόδημα και να δημιουργεί εν δυνάμει υπερβάσεις στις πρωτογενείς δαπάνες, κυρίως στους τομείς των κοινωνικών παροχών και των αμοιβών στο δημόσιο τομέα.

Παράλληλα, η επιβάρυνση από τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, η επιδείνωση του δημογραφικού προβλήματος (γήρανση πληθυσμού, μείωση ενεργού εργασιακού δυναμικού), καθώς και ενδεχόμενες δικαστικές υποθέσεις με δημοσιονομικό αντίκτυπο (όπως αυτές κατά της Εταιρείας Ακινήτων Δημοσίου) συνιστούν μεσομακροπρόθεσμους παράγοντες αβεβαιότητας. Οι διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας, χαμηλή παραγωγικότητα, περιορισμένη

32. JOIN (2025) 120 τελικό, Βρυξέλλες 19.3.2025.

εξωστρέφεια, υψηλό απόθεμα μη εξυπηρετούμενων δανείων και παραμένουσα ανεργία, ενισχύουν την ανάγκη για συνεπή και συνετή δημοσιονομική πολιτική.

Ωστόσο, θετικές προοπτικές διαγράφονται μέσω της αξιοποίησης των ευρωπαϊκών πόρων, ιδιαίτερα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ), αλλά και της ενίσχυσης των εσόδων από την αναβάθμιση των μηχανισμών φορολογικής συμμόρφωσης. Η περαιτέρω ψηφιοποίηση της φορολογικής διοίκησης, σε συνδυασμό με τη συγκράτηση των φορολογικών δαπανών, ενδέχεται να επιτρέψει την υπέρβαση των στόχων εσόδων και να δημιουργήσει δημοσιονομικό χώρο για στοχευμένες αναπτυξιακές και κοινωνικές παρεμβάσεις. Οι πρωτογενείς δαπάνες εκτιμάται ότι θα παραμείνουν υπό έλεγχο, εν μέρει λόγω της ευρωπαϊκής συγχρηματοδότησης και της συγκράτησης παροχών, ιδίως μετά τη λήξη του προγράμματος Ελλάδα 2.0 το 2026. Ωστόσο αξίζει να αναφερθεί ότι υπάρχουν ενισχυμένες αβεβαιότητες ο οποίες σχετίζονται με τις δημοσιονομικές προκλήσεις από τη γήρανση του πληθυσμού και τις αυξημένες αμυντικές δαπάνες λόγω των γεωπολιτικών εξελίξεων.

Η διατήρηση διαρθρωτικών πρωτογενών πλεονασμάτων, όπως προβλέπεται στο νέο ευρωπαϊκό πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης, συνιστά αναγκαία προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα του χρέους, ιδίως για οικονομίες με υψηλό λόγο χρέους προς ΑΕΠ, όπως η Ελλάδα.³³ Οι προβλέψεις διεθνών οργανισμών ενισχύουν την ανάγκη για σταθερή πλεονασματική πορεία: το ΔΝΤ προβλέπει πρωτογενές πλεόνασμα 2,5% του ΑΕΠ το 2025 και 2,3% το 2026, ενώ ο ΟΟΣΑ αντίστοιχα 2,1% και 2,2%. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στις εαρινές της προβλέψεις (2025), εκτιμά πρωτογενές πλεόνασμα 3,8% και δημοσιονομικό πλεόνασμα 0,7% του ΑΕΠ.

Επιπλέον, η ενσωμάτωση εθνικών δημοσιονομικών κανόνων, προσαρμοσμένων στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας, μπορεί να ενισχύσει την αξιοπιστία της πολιτικής, να εξασφαλίσει δημοσιονομική πειθαρχία και ταυτόχρονα να στηρίξει τη μακροοικονομική σταθερότητα. Η μετάβαση από εξωτερικά επιβαλλόμενες πολιτικές σε ένα ενδογενώς διαμορφωμένο και θεσμικά κατοχυρωμένο πλαίσιο, αποτελεί στρατηγική επιλογή για τη νέα εποχή δημοσιονομικής διακυβέρνησης, συνδέοντας τη βιωσιμότητα του χρέους με την ανθεκτικότητα και την αναπτυξιακή δυναμική της ελληνικής οικονομίας.

33. Αξίζει, ωστόσο, να αναφερθεί ότι εφόσον το επιτόκιο δανεισμού παραμείνει χαμηλότερο του ρυθμού μεγέθυνσης, το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί ακόμη και με χαμηλότερα πρωτογενή πλεονάσματα.

